

Čteno o vlastech našich milujících se všely
se nádech, každá má svoje
dce celé.
Bůh.

se nádech, každá má svoje
dce celé.
Bůh.

MUSEUM.

Ročník šestnáctý

1882.

Poradatel: J. A. C.

Obsah.

(Znaménko * značí básně.)		str.
<u>Blatná Jan</u> z I. r. v Olomouci:	O původu Janově . . .	12, 26.
To. Cyrilla Methodý mluví Valachy . . 90.	<u>Kašpar Josef</u> z III. r. v Beně:	
<u>Bordich Jakub</u> z III. r. v Budějovicích:	Vzpomínka na Fr. Hamáka . . .	70.
* V zimavé chvíli 8.	Vsať a necht' žoubkatí . . .	100, 106.
* K domovu 60.	<u>Koubek Julius</u> z IV. r. v Beně:	
<u>Dohnal Křtěn</u> z IV. r. v Olomouci:	* Hlíd pravdy vzhůru . . .	1.
* Tráhov - Láz . . . 32, 40, 64, 83, 104.	Nemutový naděje . . .	10, 29, 55, 79, 93.
* Život náš 116.	* Na dušičky 12.	
<u>Doštal Alois</u> z III. r. v Praze:	* O pitím r. 800. 36.	
Historické obrazy: 1. Týn . . . 57.	* Květy. Dobrá rada . . .	48.
2. Uctění svatosti . . . 81.	* U rakve dobrého pastýře . . .	119.
Všudy přítomnost Boží . . . 97.	* Tání 89.	
<u>Halouzka Jan</u> z II. r. v Olomouci:	Dobro 112.	
* Z věří pohledních . . . 22.	<u>Houdelka Alois</u> z III. r. v Beně:	
<u>Hille Jan Pavel</u> z II. r. v Budějovicích:	Apokalypsa otrocká (kritika) . . 24, 31.	
Vádračném vobraze L. Marie	<u>Kisek Alois</u> z IV. r. v K. Radci:	
Ikonické . . . 66.	* Idealismus a materialismus . . 5.	
<u>Hlavinka Alois</u> z I. r. v Beně:	* Květy 25.	
Objevení římských katakomb a dě-	Nynější nevěra 35, 44.	
jiny jich až na náš věk . . . 52, 58.	* Květy a zmlky 69, 73, 84.	
Helion. Basen I. Učelického.	<u>Mol Antonín</u> z I. r. v Beně:	
(kritika) . . . 79, 86, 96.	Z perel a ry anglické . . .	104.
<u>Janák Ignát</u> z I. r. v Olomouci:	<u>Mrdč Jan Pavel</u> z IV. r. v Budějovicích:	
Něco o Rusku . . . 93, 107, 114.	světý syn 9.	
<u>Janovský Frant.</u> z III. r. v Beně:	O svědomí 17, 42.	
Vzpomínka na Fr. Tr. Dvořáka . . 2.	<u>Novák Martin</u> z IV. r. v Beně:	
Učelovský důkaz o bytu Bo-	* Byl jeden hoch 12.	
žím. Část druhá 3, 19.	Jména Krůna o Trilby (kritika) . 15.	
Na zámětku . . . 61, 73, 84, 102, 109, 116.	<u>Paleček Fr.</u> z IV. r. v Budějovicích:	
<u>Kachník Josef</u> z III. r. v Olomouci:	Druhý věc 37, 45.	
* Právím na východě . . . 41.	<u>Pavek Josef</u> z IV. r. v Beně:	
<u>Karlický Otmar</u> z I. r. v Beně:	Porovnání pohledy na přírodu o Ebla. (kritika) 39, 97.	

<u>Pitra Mořtář</u> z I. r. v Litoměřicích: 69.	<u>Mařta Alois</u> z I. r. v Beně: 5.
* Kojlist 69.	* Z raptiocku přiklobojch 65.
<u>Froch. Ka Frant.</u> z I. r. v Olomouci: 105.	* Několik slov o indifferentis-
* Anděl Páně 29.	mu náboženském 82, 91.
<u>Rejzek Jos. Fr.</u> bohosh. v Litoměřicích: 29.	* Ave Maria 104.
* Mořem světa 118.	<u>Sborník Velehradský.</u>
<u>Harvik Karel</u> z II. r. v Budějovicích: 23, 53.	(Kukita) 120.
<u>Sborník slov.</u> (Kukita) 103, 111, 118.	<u>Julák Jan</u> z I. r. v Olomouci: 33, 50, 74.
<u>Starček Jos.</u> z II. r. v Budějovicích: 28.	* Kolem 67, 76.
<u>Dvě omůtky</u> 28.	<u>Vaněček Frant.</u> z II. r. v Praze: 67, 76.
<u>Stránský E.</u> z I. r. v Praze: 14, 27.	* Ptačnick 67, 76.
* Můčednice 14, 27.	<u>Wakershauser Boh.</u> novic xyst. řádu Jo-
<u>Stulík Ant.</u> z II. r. v Budějovicích: 14, 27.	hannishi v Praze: 53.
<u>Morana a míra</u> 14, 27.	* Svémugeniu. (věnováno J. Větkovi,
<u>Kába Karel</u> , bohosh. v Praze: 60.	členu řádu Maltheis).
* Věhuu 60.	

Křtiny opatrovali:

Matěj Kabelka, x. II. r.,
Lad. Zavadil x. II. r.,
Antonín Mol x. I. r. v Beně.

P. P. Nemohli jsme již uvést jmen p. d. zaslano nám z Olomouce
"Vzpomínku na Josefa Folta, bohosh. I. r. F. 1. dne dubna 1882."
P. J. P.!

MUSEUM

"Cirkev a vlast-ty v mojih miluji sestersky se nádrech,
Každá půl, každá má moje srdce celé."
Sušil.

Kt' pravdy, vzhůru, praporek odvahy
 A k dělu zas, jež čeká neshoňeno!
 Ten dobrý poror bludu na svahy
 A stále výš, kde cíl náš jest a věno!
 A druhou druh pojma pravici,
 Ji drží se pevně jako desky spasné
 A jásáť kráčeť děsnou směsice,
 Kde láska, nádej' již již svěrou hasne.
 Kým nadšení sloup svítí na cestu,
 Jvěda velehradských lesk náš poní vede;
 Kdo uchýlil se, není bez zřetlu,
 On byne padnuv ve lží moře sedó.
 Aťon duše pučí, Otci ze hlavy,
 Již vnesla pruty mohutné tři vzhůru:
 Bratř ze Slavenska, těch a Moravy
 Jest spojen vječné vroucí lásky kůru.
 O, svorně, bratři, svorně pracujme,
 Tak nezdomní nás nepřátelská ruka,
 Tak zavisť pohná v nás se neujme –
 My budem pruty krále Svatopluka.

✠

*Vzpomínka na Františka Dvořáka,
bohoslovce z II. r. v Brně, 7. 2. září 1881.*

Bylo pondělí, dne 5. září, kdy hřbitov svitavský novou slův smrti neuprosně v náručí svou pojímal, kdy v rami jeho uloženo tělo věrného a přemilého druha našeho Františka Dvořáka.

Podlehl neohrožitelnému neduhu prsnímu, klesý již na sklonku studii je gymnasiálních na zdraví jeho hýžďi počal. Pln blaží naděje, že dráhý dar zdraví jemu navrácen bude, vydal se na zájezdku července t. r. nadále, novu cestu do lázní rožnovských, kde plných šest neděl prodlel. Tak bolem tak strachem zmitáno jsou propouštělo jej tehdy pečliví sedci materské, co však byl bol ten proti bolesti, jež pocítila matka, když si syna předrahného téměř polemutného z Rožnova domů odvářela, když patřila naň doma, an s životem pozemským poněkud se loučil, když — skonal! Ples to však snášela vše s podivuhodnou klidností a odevzda-

nytřen jest, aby bolest nezměnila rozumu jeho, aneb aby leť nepodvedla duši jeho.

(Moudrost 4. 11)

nostě do vůle Boží, vředy radost její, její chloubka a útěcha — František, neustal ni na loži smrtelném je těšiti a konjati, po blaze je, by se s ním radovala, pravě je když nejv. svátost přijal: „Vředyť Ježíš je ve mně a já v něm.“ Těch krásných řečí, jež o Bohu a Bohorodici mluvil! Křivost zračila se ve věčném jeho jednání a konání.

Takto matka tak zkrátila i církev věrného v něm syna, věrného pro budoucnost učitele a pastýře lidu, jenž by mu byl býval svěřen, svědomitého strážce práva a spravedlnosti. Pro Boha, církev a vlast tlouklo vždy srdce jeho, tak že i vlasti svátá pomoc a podpora. Leonulý byl též horlivým členem naší „Růž Luthlový“; i tato pochylovala udu snářivého, udu pilného. Nam pak všem vzat druh přemilý, my všichni kuchlíme nad zkratou bratra nepřimného, jehož památka nikdy v myslích našich nevyhyně. Popřej mu Bůh všemohý lehkého odpročnutí!

„Společej libě s boluprázným snění,
U krásném svých věčných čekání;

Čím bolestnější bylo rozloučení,
Čím sladší bude naše shledání!“

Učeloslavný důkaz obytu Boží'm.

Část druhá. (Pr.)

Přijmeme se o krok dále, jak jsme ku konci minulého ročníku přislíbili, a pozorujeme vši zvířat, bychom i v jejich účelnosti hledali a pomocí jich byt Boží dokázali.

Každému zvířeti určena a vyměřena jest úloha, dle níž i organismus jeho jest uspořádan, jen aby úlohy této dosáhl. Jest pak účel živočišstva trojí; ono slouží čili řídí 1). rostlinstvu, 2). člověku, a 3). sobě.

Jak rostlinstvu slouží, zmínili jsme se častěji než jindy srovn. Kde jsme ukázali, že oplození mnohých rostlin jediné hmyzem se děje; než živočišstvo koná ještě více. Starat se o to, by jednotlivé druhy rostlinné přírodně se neovlivily a nepřekážely vzájemnému vzniku rostlin jiných, mnohdy užitečnějších. Ano i když život zvířete se ukončí, nepřestává rostlinstvu prospívati, pak je tělo jeho výborným hnojivem.

Daleko však užitečnější, ba nejzúčtelnější úlohou zvířat jest — sloužiti člověku. Tato úloha vykonávají buďto přímo — jsou-li k.p. pokašou jiných zvířat, hlavně-li rostliny, jejichž činnost požívá, nepřáteli — aneb přímo, vytvářejí člověku potravu, dle, líbí se proskládá a vše pracovní. Lepší, může-li tyto známky účelnosti? Mnohá jich zapomen, jsou příliš zjevná. A co třeba pozorujeme-li zvířata sama? Vážo rostlinný, tak i zvířecí

„zeptaj se jen hovad, a naučí těbe: a ptachva nebeského, a oznámí tobě. Mluví zemi, a řekou ti tobě: a vypravovati budou ryby mořské. Když neví, že všechno to ruka Hospodínova učinila?“ (Job. 12, 7. 8. 9).

organismus jest mocným účelností hlasatelem; či hlasají něco jiného ploutve ryb, houčie nohy bačních ptáků, silný zobák draků, mocné drápy dravců? Velmi důmyslně vystrojeno jest tělo zvířat; sebe menší hroch jest dílo mistrové, dílo podivného plavčíka. Příklady uváděti jest téměř glytčno, přece však zmíníme se o Kličkoroch borovém (Kylotoma pini); máť naň mluví praktické záhadlo, jímž kliru řídí. Záhado toto jest zadržování, zadržování piličky se roublky po obou stranách; než jsou to jen. Když obě strany, jestli každá z nich opět piličkou, proset jsou roublky opět mnohem menšími. Má tedy Kličkoroch borový piličku velmi účelnou, piličku, jakou i mechanikové po dlouhém přemýšlení si opatřili. Poř má ryba o těle svém dvě vzduchových měchýřů, ne-li, aby je buď vzduchem naplnovala, neb vzduch z nich vyhánila chtěje se na povrch vznést, neb do hloubky ponoriti?

Zláz nadarmo má lední medvěď pod kůže hlou plást tukovou, aneb aby i za nejkrutší zimny teplo o těle svém udržel? K čemu má křek pod kůže silný sval? Zláz ne k tomu, aby jím hlehu na tělo se mu usazující po chřtích shazoval a tak proti chřtům si uchoval by výparny z těla vycházející moky?

Učelem veškerého tohoto umělého řízeního organismu zvířecího jest život sensiblní, život

smyslový, tak jako účelem rostlinného života jest květ a plod.

Tak nesčetné množství příčin působí harmonicky k dosažení tohoto výkvetu života zvířecího. Princip života tohoto jest více tajuplný, přece však mátné a účelné složení organu, jež dějmy smyslové zvířecí převládají, potíven a sňasem nás naplňuje. Jestliže známo, že mnoho zvířata ostrosti, ustrojí svého smyslového člověka daleko překondávají. Tak vyřítá, sotak náš člověk svým obzřím zrakem, rys bystřím sluchem, nes neklamným čichem, o nesmírně daleko citlivost v zápach hřívkého zvířecího z daleka přitahují hrobařici, by podivnou svou práci konali. Neměla by však zvířata ona tak ostřejší smyslu, kdyby jejich ustrojí smyslové o té míře upraveno a zařazeno nebylo, což dokazuje, že momentu účelovosti tu nelze odpoznati.

Jestliže více stop účelnosti nalezneme, pozorujeme, jak jest postaveno a zachováni jednotlivých zvířat — o sebezachování —, a o zachování celých druhů. Vímte tudíž napřed, jak jest postaveno o zachování jedinci.

Hlavní podmínku sebezachování jest pokava, té-li není, zvíře hyne. Velmi přičině stará se tedy příroda o vyživování zvířat, aby je jim potřebné prostředky jim poskytl a vyhledávají a život svůj hájí. Především jest to instinkty, jiná zvířata však a veda by jen užitečně pohládala, s dluhu mu se vyhládala.

K instinktu však se různé ustrojí, tak k p. u bylinožravých ustrojí hladací, u dravců drápy a ostré zuby. Jsou účelné, s níž už tak často jomase setkává, nelze ani zde popřít. Zajisté je to není nahoda, má-li netopýr jen v letu křivě ve značující, široká ústa, ještě drápy své má křížovitě,

mnohý had by hladem zhybnul, kdyby neměl jedovatého zubu, co by si počal pravouk, kdyby neměl o tle svém tuhé sdravy, z něj povinně hojným popudem sít si upídat, aby o nrlou. Ano pravouk namětliv jest i glych, savi, jež mohou přikváceti a proto v čas hojnosti shromazduje si v zaji části svého těla kůže z pažných sdrav, z nichž pak krávi. Takové zasobedny mají také všechna zvířata, jež zimě přispravují.

Podobná práce, podobná moudrost, jakou o vyživování zvířat postaveno jest, jeví se i o oděvu zvířat. Účelem oděvu jest udržeti zvířecího tepla v organismech, je pak špatně v oděvu nylpke teplo udržují, užila jich i příroda a oděle zvířata chlupy, olnou, peřím, rohovitou kůží a p. Dle různého postavení ročního mění se tato pokrývka, stavuje se buď hustší, neb řídká, buď hrubší, neb jemnější.

Podivuhodnější ale jest a ne méně účelnost dokazuje způsob, jakým zvířata obytí si připravují a vyhledávají. — Tak vodouch, stříbřící (Mergus aquaticus) staví si na jaře na stojatých nebo zvolna tekoucích vodách v důlní jakýs zámek, v němž pak pohodlně a jistě přebývá. Vímte, jak uměle hotoví si tento svůj příbytek. Ze stědu svých bradavic vyměšuje jasný protok (fermas), natí se jim zední část těla a na to vypruší z duch z obou vzdutí, čímž povstane měkký, pevnostným klánem od vody rozdělený, toto se opakuje tak dlouho, až jest měkký as tak velký jako luhový ořech.

By zvířata obytí své našla, vyždál-li se z nich, opatření jom smyslem lokálním. Kam až nezabíhá včela, a přece, vrací se se, nevhází do cizího ulu.

Jestliže jeden jest prostředek, jímž postaveno jest o zachování jedinci živočišných — zbraní totiž. Náš má včela žihadlo, náš had jed, náš dravec

drápy, nač želva pančí; žďaz ne k obraně? Podi-
vuhodno jest, jak zvířoda zvířatům tuto zbraň opra-
truje. Pak k p. volák občas svůj starý pančí, by
si jej nahradil novým, k tomu účelu schotává
v kletě svém vápníkem látku (tak zvaná račí stá) již
předtím rozpuštěl a ze které nová pokrytka mu navi-

stá. Ačkoliv zvířata, ač podobných zbraň nemají, pře-
ce nejsou úplně bezbranná. Li nestáčí mnohým pout-
ka podobná šupulecům, neb nepaměť jiným bytostem zrak?
Proč má žába barvu lhotě a kravy, proč jest kůže
barvu země? Nuže, když jest, jenž by navštívil v přeti o
zachování jedinici dikeji a stopa účelnosti. (Pohl.)

Idealismus a materialismus.

(De Brootta). (Kl.)

Žena:

„ix miláčku tu nívou,
jak huota a jak bují,
jak rosné kapky, o perly
se volunně září ony.
Ten viz ta množství květů,
co barvu tu, co krásu;
mne jda se, jak by ve kletě
ta niva zvala nás.“

Muž:

„Ten pohled na tu nivu,
jak bují a jak huota:
pak dobře pře, věru
ni nevyplodí pousta.
Já jetele a krásy
přec dobře volil směr -
mne sedce, jdu-li k tomu,
jest samý smích a pole.“

Žena:

„Kde štětem proved malbu
kdy obraz satyckých věků?
Já chtěla bych, ať se krásu
se zhlédá věčně, vědu.
Viz ty věčky pilné,
motýli pešný řád! -
V jak čarný všehotvorce
přec nivu otel sá!“

Muž:

„Kde mch by lepší miki?
Kde, otel a brav tak byj?
Ten rum-li hmi oládně,
pak jde to, bys byl sljý.
Ba i ty věčky moje
zde našly medný otel -
V niva tato bujné
jest pro mne zlatý dol!“

Ke zápisce přítelových.

(Bn)

Všaci hořiny o mím potěchu otělily dvand-
stou spílenci. Příjemný věchůt noční, jenž zahm
značně se ochladil, val otevřeným oknem přímo
do potěže, kdež libovolně si zahřívával halbou otli-
ket a krik, jež na praci otel a kotel, vůde by-

ly rozloženy. Tich obas označen jest ním slo-
vem: filologie.

Byl jsem filologem a - jakž želo mše -
filologem z povolání i se zlatými obleky a ja-
kousi lehkostí probíral jsem se ve starých,

sežloutlých kláskách, z nichž — tak alespoň jsem se chlubil — vyvělel jsem na světle denní světlo, stálo nové a nové...

Tak otávalo se, je nejednou jsem s Accronem hovořil na proslulého židě Kabilinu, dlouho a dlouho do noci, je s Horacem jsem pugnval nejednou celou noc hvězdnatou, je odleje žal s Ovidiem ani jsem nepogovorál, Kterak půlnoc se byla dostavila, je ponoruje se s idyllický život Vergilových pastýřů ani jsem na spanek nepomyslel.

A tak stalo se i dnes, že jen s nechtím jsem vysetkl dráčeků přilnoční. Byl jsem více rozčilen, než ospalý a proto jsem se vyčelil do okně. Neboť ona, abych nabyl ustatnější myslí a pak mohl se odvážit něčemu poklidu. Noc byla jasná. Můj postoj byl v duchu poschořel a tak položen, že když jsem se z otkrál na nebes konli, praví jsem měl proti sobě hvězdu polární a poloha mého těla byla tedy právě ani ve směru osy země. Aťha pochopitelně, je byl můj postoj velmi vhodnou pozorovací pro zkoumání astronomické. Těak, vzhledy té jsem sbal pramělo. Nebyl jsem nikdy zkoušeným astronomem a zavíral jsem se často na světy nádeřžně, bylo to z též příčiny, že které patří na, blankýš nebeský, ovčákni, kdož z přesý tohoto vědního života poznání se chytí k pozici nebeské, by odhodlali, vnu, nádeřž k lasku, silu i nádeřž za častá otlamání...

Ale dnes jaksi, nikterak nemohl jsem se zbavit svého rozčilení — naopak ještě jakási trápna přetřechu jímala, mne. Za takového stavu myslí mohl jsem si příliš málo klidně odpovídati, slibovati, než koničně oida, že noc valně potřečila; zavřel okna, chystal jsem se kupa

ni. Nevím, jak dlouho jsem zatačel trapně benesnoři; však dobře se pamatuji, že spánek můj byl nepozný a že dosti často jsem se probouzel.

Narůždy však, vstánuť zůstatne o duši, mé obraz ani noci pro neobyčejnou ušlost, která, rozhořný, oliv, mila na celý můj světlý život.

Nevím, po kolikáté již jsem se mizuké na blízkou obrátil, když tu náhle, hvězde jsem usnul. V myslí mé vybuchovaly různé obrazy, pravdiví i fantastické, klidné i pobuřující... Tak se jich vyostila. Dala celá řada a na konci foto řady — zjevo nejvíce rozčilující, hravý pro každého smetelníka: viděl jsem ducha svého zemřelí matky. I majestátnosti, již dosud nikdy jsem nebyl pozoroval, blýkla se k mému leži... Křičení mé roste, čím blíže byl duch. Na čele stály mně veliké křivky, je stěně ho potu, celé mé tělo bylo v zimní činnosti, chvění, studený pot mne všady otěl. Těhl jsem přes sebe pokyvalo — než duch se nezdácel s mých oči... Těhl jsem vyháknuti ruky, abych si vstál pot — však rami se nehnulo. Pokoušel jsem se volat, ale hlas uvažl mně v hrtle. — Jiz stojí duch přede mnou... Křičení mé dosáhlo svého vrcholu.

Vtom uslyším, Kterak mluví, duch slovy hrobovými: „Synu, synu můj!“ Huza počala nyní docházet, mlu, kterou libuji a laodýjnost, je zasnívala k uchu mému slova, materost: „Synu přetřahy! k jinému cíli zavětila jsem život tvůj, než jist ten, jež jsi zvolil ty... Pamatuji na blahoslavenou pannu! — Kterak svata i jeho věry a ryol sobě, lepší částku, která nebude odváta do tlo — Synu, nedopusť, abych po druhé se ti musila zjevití se skromnou křavou — Synu, pamatuj a nezapomeň!“ — — — Domluvila a dotkla

se, mé ruky - dosud nikým k němu nedotknutí...
Na její laskavá slova bylo, mau jsem nousej pověd':
„Matko, matko!“

V tom jsem se probudil. Lhudený pot stál
dosud na čele mém... Přivstál jsem, křik, ne-
boť slunce počalo již vytylovat, na temena hor
a zvenčí rogléhal se veselý žně, šveráciého pla-
cha.

* *

Tom jediným synem až dosud chvalně zna-
mého knípkupce v čestem městě L... Byl
tedy div, že kniha již dítelého mládě stala se
mým přítelem? Přivněním otceřím záhy
jsem dosáhl jistě dovednosti v umění liter-
ním, kterou pak na škole národní jsem zdola
nahlé. Zároveň jsem pejal nezvratný úmysl
vědní své dále a dále rovířovat. V tom jsem
byl potrovan otcem i matkou - acci z různých
motive na její straně. Ptec, mil náklonnost
k lingvisticce a tu náklonnost vřepoval i mně.
Matka zase více přiléhala k citu nežli k su-
chému vědní a proto přestovala se mně hlav-
ně v předání náboženosti. A měla k tomu za-
jisté také ještě jiné příčiny, nežli pouze svůj
vládní cit. Byl jsem už ve vyšším gymná-
siu L... stém, když mi matka vypravova-
la takto:

„Tyš našim jedináčem, jedinou chloubou,
jedinou radostí i nadějí. Má kolik slzí, kolik
nočí bezsonných stál mne útlý život svůj. Byl
jsi dítkem utěpení... Až do konce prvého ro-
ku své pomezí, ponti rozkošně plynuli dvo-
ně tvoji a já s potěšením a hrdostí mateř-
skou pohlížela na tebe. Byl jsi rástou nejen

naší, nýbrž i celého světa. Má bohužel! Jištěti
to trvalo příliš krátce. Ach, příliš záhy bylo
nám zaklousti krutosti osudu, jenž přicháje
duchým xotem věku svého jakoby na počt ne-
milosrdně chtěl osvědit svou pševnost...
Chátrala vte a více. Děla tvá zapadla, tvá
tvá uosila... Máje oči plakaly, tvá oteceva
překyla se zdvojem zármutku. Lékařka pom-
se neověřovala a mé prosby k Bohu a bl.
Panně ždaly se byti nevytýpěny... Pří-
znaky nemoci byly tak porážlivé, že nejed-
nou jsem myslila, že rána nevěstá. Když
jednou bylo nejhůř, síla jsem ti rubávet.
A mezi tím, ce jsem její slzami křepila a
vrouené modlitby za své zachránění k ne-
besím vysílala, tu pojednou ždalo mi se,
jakobych zaslechl slova: „Zavěšti-li št.
ko své Bohu a jeho službě, bude také za-
chováno“. O, úlechy plna, přecelá slo-
va! Pohledla jsem na tebe a mys veselo
se na mne posuval. Vše to porážovala
jsem za pokynutí božské a učinila jsem
stě, jeotliže se udravio, že staneš se
sluhou oběře Božího. Zdraví se ti
skutečně navrátilo a s ním i veselost
do naší rodiny).

Lynu, biť pamětiš mých slzí, mé př-
če materoté, mého stěhu a nedopust, a-
bych věrolomna byla Bohu. Přes čty-
ry roky trvala tvá nemoc; mnohokráte
zmítal jsi se mezi životem a smrtí,
biť věčným Bohu za své zachování.
Měj zlatostní sietu ku bl. Panně, která tobě ži-
vi vyprosila, abyš ji mohl chváliti a chvá-
lu její zbožným posluhačům zvěřovat.“

Na říči tu dal jsem více, matce nepotřivou odpověď, ale k ničemu, měřičku jsem se nezavážal.

Matka zemřela, když jsem studoval extávu. Skropil jsem hrob její slzami, pak oběděl jsem veškeru pili ku žárnému zakončení studií gymnasiálních. Absolvoval jsem gymnasium počal jsem kepeve přemýšlet o svém budoucím povolání. Klonil jsem se k filologii. Na slib matčin jsem také více vzpomněl, ale omlouval jsem se tím, že jsem matce nic měřičky nedělal a že mne nemůže vázati slib, který jménem mým někdo jiný učinil. Rozhodnutí mě znělo o ten mysl, že jsem se dal zapasati o počat filologii na univerzitě pražské.

Svému otci jsem věnoval pili nevěstiny. Nikdy jsem se však nemohl zbavit jakéhosi rozčilení, jehož příčinu jsem stále hledal, o tom, že jsem takovka hltal slova antické krásy, než ve svém nepokojném svědomí.

Užijel se druhý rok mých filologických studií ku konci, když se pojednou rozjavořilo v mysl mé: viděl jsem ve snách matku a poznal, že se nalézám na dráze — pochybené,

poznal jsem dále, že onou horlivostí ve studiích klasických jsem jenom hleděl ohloutiti hlas svědomí... že filologie není mým pravým povoláním. „Pamatuj na bl. Pannu... Zanech světa i jeho vědy...“ Slova ta mi vysvětlila všechno. Křivost můj náležel Bohu celý, nerozpojený. Matka Boží mne zachránila — je obětovati mam, svého prvotní, svou činnost pozemskou. Je vše spravedlivosti pozvatné krůžky prolétna mysl mou slova matčina: „... nedopusť, abych věrolomna byla Bohu“. Nebohá matka! ty křesť tyčíš za svého zbloudilého syna! Je nepravda mi, abych nedopusť, aby se mi zjevoiti musila po druhé — se skornou křivou? Slychával jsem již v mládí, že těžká muka byti o vístetivosti, které slibu nedostaly. Matko, já slyšel slova ta, jež krůžkou naplnila duši moji. Matko, já neodchám a plním slib svůj. — Počátkem pátého roku školního nalézal jsem se již ve klidném zátěží semináře b...ského, kdež mysl nerozpojenou obědávám se studiu theologickému. Nicméně ani tu jsem nezapomínal na filologii. Než filologie budila ve mě trpnou vzpomínku na matku — křesť, kdažto theologii uprvovala mne v její sloti je matka má jest — nestonala bláždění...

V zimavé chvíli.

(Bd.)

Je mi tak divně o zimavé chvíli,
Kdy sykořice ku dědině pili.

Je mi tak tečno kdy přileh, svady
v sněh klove, a sněžen — a přec mne hladý.

Je mi tak muto! Býdět to svěci, lidi
také tak mnohdy po ženěčku plidi,

však sněh a mudy kolchladně na ně ža —
že jak sykořka bez soustřastí žmádí —

„Církev a vlast-ty v mojih miluj sestersky se hádreh,
Každá půl, každá má moje srdce celé.“

Sušil.

Věrný syn.

Žita ze života básníka - kněze. (Přel.)

Skánky živo. přípravě k vysvětlému vchodilání odebral se na
ta výchovně, jich gymnasium do Tindě. Hradce, na to na fi-
losofii do Raký a konečně vstoupil do kněž-
ské semináře budějovského. R. 1831. byl vy-
nucen věřnost kříd svěcen na kněze. Za kaplana doštal se
ničeho, neb velmi má do Merklína a do Přiborné, za faráře do
Týnce, do Merklína a konečně stal se r. 1845
dekanem v Plovicích. Zemřel r. 1869. dne 23.
A takovou málo zná břeňna.

me u skánky ze života bás-
níka - kněze: Fr. Tati. Vac-
ka - Kamenického chci tu
to vypravovati.

Vacek byl horlivý národovce a horlivý těj
kněz. Mimo jiné vlastnosti zaobila jej i neobyčej-
ná láska synovská. - Nechťná matka Vackova
dovedla už jáhy vstřípiti mu lásku k Bohu, cletí

Vacek Kamenický narodil se v Ka-
menici n. L. v Taboru ze zlobných a roz-
stých rodičů r. 1806. dne 24. ledna. Jih
v mládí byl chloubou matky své. Po obylé

narodou. Bohužel - že matka jáhy mu zemřela. Nic-
méně peder jeho láskou k matce, tat bylo protčnuto,
že láska ta nikdy z něho nevyzřela. Tuť lásku tat
Vacek na jivo v své nejlepší básni, kde praví:

„Ach, zde v hrobě leži studeném nad víceo milýj
matka, a já sírotek na, v tětě byl zanechán.“

Ach, s tím hrobi lež, tu její hlava, jenž se tak o mne
dnem i nocí stavěla — vznášela náky moje!

Ach, kam přivětivá, ústa dala se, jenž u kolebek
rty líbávala, mé při zpěvu prostomilem?
Kam oči láskyplné, jenž sou pakřivaly na mne
s polstěním, když jsem, matky na klíně, seděl?
Kam ruce tak plné, tak štědré, řádu milovné?
Kam nohy, jenž pro mne sou se hrděly jen?
Stech, vstať jest po všem, / závištná, směl toho vinna,
matky tak příkladně dle nepřála dětem."

Drahá, matka, práchnivěla, mus s hrobě, ale I ni se radoval, s ní bruchlil. Když nezadal
Vace měl ji živou stále před sebou.

Stalo se, že byl hrob, ve kterém ležela, o útkapy na něho dolehaly, stěhoval si drahé leb-
tevřin. Vace spíchal, aby aspoň ty drahé, ostat- ce, a když radost nĕjale její štěla, musila tě-
ky matičky své spatřil, je jublal, s nimi se ťiti se s ním i drahá lebka.
poštěil. A když objevila se lebka, redičky jeho, Konečně učinila, nelibostná směl konce, peže
tu, mšil se bol a radost, tu obnovovalo, pades- knanému jeho životu. Mohl-liť tu obloučkij
ho ještě jednou všechny sliby, její kdy své matce věrný syn? o milované matce? Nikoliv!
byl učinil, že bude pracovat k slávi Boha, De rakve, do které položili Vacka, musili položiti
spásu lidu a národa svého. A aby měl matku dle jeho vůle spolu i lebku matky jeho a sice
jako rádkyni a křitelu i hmotně stála u sebe, tak, že ruce jeho lebku objímají. To hrobi ma-
vjal si lebku její s sebou, šťěhoval ji jako nej- ji být spojení, aby spolu jednou povstali, ať za-
větší, svost. ypní hlas tóně. — Nalezne-li hned tak do-
Tato lebka byla palladiem jeho domácnosti. jemný příklad věrnosti synovské? —

Nermutovy naděje.

Podzimní obáček (Bm).

Podzimní větrův ženou se krajínou,
od západu vyvalují se kotouče
mrazů, černých, šedivých a vřka-
jí se na bláznův jasně nad ná-
mi se klenoucí. Kol bání kotelní ptačho se
koupi, plavje a rekujje o přístěm, sdebtu do kra-
jí zámorotých. Nad lukem, polem, lesem,

nad obání, údolím, — nade vsí, městem, kra-
jinou všot hrůzyplná polstuje a smrtý její
hlas hrobovým hlasem sou a kubicu za k-
mna nočního, žalostným šelestem siviloutlého
listů na stromech zarnívá k uchů chvůjící
se přírody: Věť spáti čas, již k hrobu čas!
Dech mrazivý xavanul a jemné vločky,

sníhové padají k zemi tvrdou korou pokrytí.

„Ať si však zmrá vše a chystá ke spánku, ať hmury zahalí jen celou oblohu a s ledem sník ať bije do oken: kmet Nermut přece natě, kake nebude a bude vesel přes. Vždyť jeho křtí staré, ty se smrti nebojí a cti síly ještě dost a lebka jeho vřásčita jest pevná, mohutná a tolik v sobě chová čerstvých nadějí, že nebába mu promýšletí na rakev. Ty, stopy boue starého, již se mu vygly ve tvdi hluboko a ukryty se nedají, jsou ovšem úpomínkou neblahou; ale oko, žpela spadl již a neduěným blahem zářící, to zdá se v novj, lepší život doufati. Ano, teď ve stáří začne utěvati radosti, kterých mu mladý život nepočítal, na stará lita srd se odpočine po vili a bude sproszně čekat, až jednou ruka dětke mu oči zakáže.“

„Dítě, dobré dítě mě, tak přece, přece se ti dočkám ještě před smrtí, přece se uhlídám a pohlednu ti v milou tvář dříve než hlenu na mě nasypou a přitisknou ti na srdce“ — promluvil stařec k sobě sám a velice strá radosti mu tekla ryhou po tvdi.

„Teď vim, že ještě neumru, buj přechod ještě dny mé prodlouží a milostivý Bůh mi toho slásti propřeje.“ Nermut přecházel po vitnici vesle a v šestouci se ruce svíral kus papíru. On ho tak potěšil, ten lístek chatný, on mu vrátil svěstí mužných let, on zdal se zase silu vlovat do jeho řidí malátných ať jak by tak ne; byl od syna, od jediného Harlika, kterého šestnáct let již neviděl, o kterém nedýšel po věcech dobů, zda již je ještě, či ho kryje černá zem.

Plouhá to doba, šestnácti let. Kdo má již před sebou, zda mu se jakoby přival mohutný se stálov boue a samým roztalim — a nelze říci s jistotou, zda bez úrazu přijede, zda o polov cestě dravé vlny nepolapí ho. Nermut se šťastně připravil a dno mu, jak u bhl ten čas v tolika trampotách. Harlik mu píše, že jest zdedo, že netěší ho rizina a proto že se domů podívá co nevidět, snad za tři neděle.

Stařec byl všecek hlazený. Kř by jiz tady byly krásné ony dny! To bude sládný večer milý a příjemný, to budou vánoce, jakých snad ještě nezažil a jiz mu utkví do nejdelší smrti v paměti. A jak nejdelší Harlik, všechno změneno, až domů zavítá, jak bude žhnati oči starému, který se o něj tak staral a tak pěkně vše mu připravil!

Nermut usel k tomu na řidli a čal ještě jednou a pak zase znovu drachý list. Potom ho ovinul pečlivě a zadíval se oknem ven, kde fícl vítr ostřij, kde padal sníh. A zase pravil k sobě sám: „Počkej, Harliku, máš mi radost úplnou? Usměl se vesle, vřochopil se rychle od okna a mřil se dočím. Naj opit vrátil se a vřeknuv starou karajku vzal novj kojisek, jenž visl v almatě a spěchal ze světnice síní ven.

Nermutova umývala v síni nádobí, prozdvihla utrápenou hlavu svou a malé oči upřela naň tázavě; ale než se z udivení svého probírala a je mohla nijak dáti na jevo, muž byl již dávno venku před domkem. „Kam pak to běží jako zhrěštiný?“ myšlila si sama u sebe a protože jí to nedalo, šla ven se za

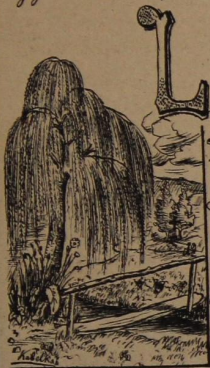
ním podívat.

Vendy bylo síchavo a mazivo. Veliká postava Nermutova jen se mihla kolem sou sedový ráhádky a krotká řídý jeho oklo- gly do dověk na poše stvořených. „Tad tedy

„Toužilim“ — pravila žena pro sebe potlačajíc starou hlavou. „To pak ho tam zase nese? Měří ho svatý pater s lidmi, dohněvali ho málo naposled, chce vlt? Ale přijď mi potom se stěžností nějakou! dodala hrzvivě a ve stavení zmizela. (Pok.)

Na dušičky.

(Bn.)

„Jist' žlutý zimou choulkej,
Kvěš jím' na jabloni,
Plak' s Bohem! volá naposled
A sněží zas — jak vloni.

Rov' cestou, děk' stupinaj,
K nim vyprší hlavu kloni
A šumí o bolný její ch ston —
Mně, nebylo tak vloni.

Klu cestou známou věnoš omís
A světlá zrak' mi cloni,
Kter' várne zrovna na kraji —
Mně smutno víc — než vloni.

A mysl' o domov zalétkla:
Tam též se strý roní,
Tam též ros' nový na kraji —
Ach, nebylo ho vloni! —

Byl jeden hoch...

(Bn.)

Byl jeden hoch, tam ze vsi kdes,
A nešťastný v svém žití,
Ráj ani jménem nepoznal,
Boh o níku musil křítí.

On každý jen se vysmal mu
Řka, svět že jít jest jiný,
Ten kdo pít blázen zpodobil,
Že na zdi lapá stíny.

Šel o všeh' další končiny
Kde dobrým, sdílným lidem,
By o soud, sobě stěhoval...
Kdo obdál ho klidem?

Naposled všel o zpodobu stín,
On jím kdysi sníval...
Tam srdce zhléšl vzhoubení
A Tvínici chválu zpíval.

O původu Samovi.

(Bn.)

Velmi zajímavou osobnost' v dějinách
Lova roba a v dějinách národu českého zlatá
jst Samo. Právě kniha dějepisná ano i

větší díla historická stoučně o něm mluví a
Vypovídají se, která Samo, jsa kupcem fran-
cům, na začátku 17. století do Čech přišel, svou

senjan (componere, moderari), vsofar nič
 čer. moriške, Bryanuina Tomings (pacifica-
 to), antiprijel. ²⁹ L. cho videti, že nemišči histo-
 riko, ožder vsemu tvorjen, je Lame byl Fran-
 kom, s jeho puvodu německim přece pochylu.
 je, a aby ho jen poněkud odliovníli, daleko
 ethymologicky zabíhají.

Pla pojmy „natione Francus“ a „natione
Sclavus“, nebo jinak řečeno obě zprávy, z nichž
o Samovi čepáme, hleděl Pelzel v jednu spo-
jiti. Předně snažil se dovoditi, že Samo ne-
byl kupcem. On chtěl nedokonalost a neupl-
nost Fredegarovu, přece však neměl toli-
směléosti, aby podání jeho zavhl a přeládal
zmíněné závažné místo z Fredegara následov-
ně: „Tisťij muž, zvaný Samo, z říše francus“
(natione Francus) najal mnohé žoldníky (re-
gotiantes) a šel k Slováním, konaje služby
vojenské za křela (ad exercendum negotium).
Když Čechové proti Avarům vytáhli, šel na-

jakž Samo s nimi (negotians) a vyznamenal se lakou statečností (utilitas), že mnoho Av-
rů zabil". Mohla-li by se u Fredegara utili-
tas statečností překládati, tedy výrazy nego-
tians, negotiast, negotium naprosto tak se
překládati nemohou, jak je přeložil Pelzel; to-
mu zcela odporují četná místa s podobnými
výrazy u Fredegara. Více se pravdě podobá,
co Palacký píše: že totiž Samo přivedl z kraji-
ny Slovany osazené (z nynějšího Holancka),
kteří se zvaně Dagobertovi, kteří frankům,
poddati museli. Táh-li Samo se svým pře-
vodem do krajů polabotých, aby také cizínu
jeho učel, dle se tím snáze vysvětliti, jak
si Samo lásky Echiv tak brzy získati,
ježich meavy a zovky přijati a záští s nimi
proti Frankům sděleti mohl.

Nej jak v prvním, tak i v druhém přepade podobná interpretace výroků, "natione Francius" je zcela nemožná. (Pokr.)

Morana a mira,

jak se nám jeví v bájích a pověrách lidu.

(Pd.)

Mexi bájne bývosti, kteri naši před-
kové pohanští za bohy uznávali a ctili, ná-
ze takí Morana či Mořena. Za jíz jméno
jijí samo utazuje, náležela mři bolyntě tli,
neboť Morana odvozuje se o slova mřiti;
což jest synonymum se slovem ničiti, škoditi,
zabíjeti, umřevati. Obrazně značí Morana
smrt anebo zimu, neboť o zimě příroda jest
jako mrtva. Lid předotazuje si Mořenu ja-
ko bílou ženu, která jenom za noci se utazuje
a to velmi zlédka; komu však se jednovu-

Káče, země v krátké době. - O tom vypravu.
je se mezi lidem ta událost:

Na středy večer odešli světní domáci z jednoho státku na půlnocni, jen hospodář zůstal doma, aby dal pozor na stavení. Uxavěl se a ushl. Za nedlouho klapne klika a hospodář, který ještě neusnul, spáti ku svému zděšení, jak vešla do světnice ještě bílá postava. Ani slova nepromluvil ji. Za několikát po světnici; konečně se u postele zastavila a takala se hospodáře :

„Mám-li zase přijít?“ Hospodář strachem se třesa, odpověděl: „Ne“. Když by pravil „ne“, řeknu já, ano“ promluvilá, na to byla postava a smívala. Tedlák hned poznal Morana. „I domáče, když domů přišli a vše řeč. děti, potvrdili ho s tím. Připravil se na smrt a odtal se do vile Boží, neboť věděl, že Morana slova své splní. A skutečně tak se stalo. Třetím dne na to dobýval o leze nějaké kořeny s čeledínem a tu při sahání kořenu se ramě natáhle klesl a byl mrtov. Tak věčně Morana slib svůj splnila. — Tímto zám Morana oznamuje bozkou smrt přádem kulečkem, či jak lid říká, „kujícím“, který také jen s nozí se objevuje a svým promítavým hlasem nemocnému dává návštěvi.“

Morana jest prokionice bohyně Vesny a mizí, co ta proti. Pládně každá jen půl roku: Věna od jarního rovnodenní do podzimního, Morana ostatek. Na dobu zimní tedy připadá vlá-

da Morany a smrti, kde se co dá. Nad rostlinstvem má plnou moc, nikoli nad lidmi a zvířaty; tu provádí svou vládu jen částečně. Janem rovnodenním přestává její vlada. Uvědomná na to staví obřad, který se dosud provádí v protě na neděli smekelnou. Pevnědže vši přetěžij doček nebo stáří kottě na zpřisot ženské postavy, oblekou je do bílých šatů, což nazývají „smut“ a smut tu, vynesou se vesnici do rybkližního potoka nebo rybníka, odotejí ji a hodi do vody. Když nesou smut k vodě, zpívají: „Smut nesem ze vsi, navé líto do vsi, nebudem se smekbat, budem zase milovat“. Žpři zpívají: „Smut plave po vodě, navé líto k nám jede“. „Tak začíná vesni, konec bývá rozličný. — Po smekelní neděli chovují děvčata po vesnicích se smut“ a zpívají písně, které žilčka se ztahuje na Moranu, spíše přetěžij se kledam vánočním; jen začátek bývá výje o Morani. Takové chování se smutí jest spíše zvláštní druh žebání a nemá nij žádného významu. (Pek.)

Literární obzor.

(Br.)

„*Nová koruna*“, obraz z tisícileté války, Pan Václav Běhorský, obraz z velkých tureckých od Václava Beneše — Treborského. Nakladem, dědictví svatojanského v Praze.

Václav Beneš — Treborský v nedlouhí době dobyt si v literatuře naší jména zvůčného. Neří již skoro ani jedného čtenářského listu zabavného, jehož by nebyl Treborský příspivátelem. Že uvylki jme si na mnoze dokonala díla z pěta-jeho čísti. Proto ani nenapadne nám, abychom kterykoliv plod nové vylki, na němž jméno Treborského se skví, jen tak ležák ad acta prohodili. Je to poukáz předoudek domnívame-li se, že

došlo se nám do rukou knihy věstokrání dobře, avšak jme si tím skoro jisti, že předoudek tento potvrzujeme, když přečtete knihou s uspokojením z rukou ji kládeme. A potvrzen-li předoudek náš po čtkě mnohých spisů dřívějších, tím spíše, a sice měrou vychovatou také nás uspokojí svrchu dotčený obraz, čerpaný z velkých tisícileté.

Přede vším jiným upozorniti jst nám na to, že provádě tato je tendenční. V naší literatuře tendence, zvlášť v belletrii, byla-li náboženská, byla vždy a napořád odsuzována, mnohdy také neoprávně. Avšak tendenci

pořádání této neodvážila se téměř ani jediná kritika vytknouti. Účelem jejím jest poznání síly Bohorodičky. Účel tento, ač hlavní, nezohledňuje nikdy příliš v popředí, je to, abychom se tak vyvolili, zlatá nitka, která celým dílem se vinou a proplétají, jen málo na povrch se ukazuje z důle číslým nyzhaleným lozkom.

Stij zde krátký obsah tohoto trojdílného obrazu. Po bitvě u Breitenfeldu r. 1631. upadli Tascové do tch. Vě Haleš Boleolavi kromě jiného náradí kostelního uloupili též skrothow a xdračnousoi ku P.H. Tasmáně bylo namahání tamnějšího Dekana Bělka a všech občanů starobolelavských, aby nějak sochu nazpět dostali. Ani hgný výkup neprošel Tasy, aby sochu vydali. Čím více bylo jim podáváno, tím více ještě žádali prostředků si koupit, nejen ze stitků marianových, nýbrž i ze zárasněka stáru. Když tedy ani prosty ani peníze niého nymekly, vypravila se několik mladíků starobolelavských, vstoupili pod praporek Valdšijnův a jedním hrdlem se zapřísahali, že nevrátí se dříve do vlasti, dokud nevrnou z rukou berbočnyj Tasiké Matičky starobolelavské. Úmysl bujnyjch mladíků byl korunován zdarem. Pomocí mladé vyhrankyně české štastně, ovšem po mnohých útrapách, podařilo se jim, že T.H. skrobel, skulečně vydobyli. Právě v čas, kdy všichni občané starobolelavští snášeli poslední svůj maječek, aby jen matičku svou si vyloupili — a klesť ho spása Boží! Takto bleskem přivodlali jónáci starobolelavští jednou v neděli, když všichni byli na službách božích, s mladou vyhrankyní, která nedá povážliv sochu a postavili ji ku P.H. na bývalé místo na hlavním oltáři. V Boleolavi všichni byli jako u vyjvení. Do-

stali svou Matičku, ba s ní všechny synky, — a tak bylo radosti bez konce.

Tot hlavní děj, korunování, ku kterémuž mnohá a vhodně připravený jest dějstv a spisová vedlejší. Kompozice této povídky jest výborná. Někde nepřetržitě skotva, čím každé sooty je odůvodněn, každý účín přirozeně následuje za svou příčinou. Charaktery osob jsou důsledně kresleny. Zvláště Valdšijn jvi se nám ve světle novém. Jeho snahy regentů, všude zřejmě vytknuty v popředí. Hlavní, jak této povídky, Damian Slavík, nemohl býti ani lépe vypracován. Lčení doby i místa jsou vytknuta a svědčí o tom, jakou dal si Přiborový práci, aby nejen politické nýbrž i kulturní dějiny důkladně prostudoval. Někteří místa jsou velmi úchvatná a dějinná. Zvláště monology starců nad ubídanou zemí českou regentův každé srdce pro vlast bývají. Slok má do sebe ráz elegičnosti. Smutný ton, který mu s jeho spisek vytkají, do se vysvětliti tím, že čerpal látku z dob pro národ český smutných a je známo, že žádný skrobo spisovatel nedovedl tak se opanovati, aby něco z individualní povahy do spisů jeho se nevtavilo. Taktož věrný syn zubožená Když vládi musí želek nad pohromou, která kdysi otřela naše předky a to jsou ty sooty x. knové koruny. Těnová koruna, která na je věrně podle historio. Avšak není to pouhé vypravování historické, je to básnické dílo, o němž historický proud parallelisován je fantasií, je to básně s historickým posadím. Často bysť vytklani Přiborému, že jeua knězem, přece připouje, nepřátelstvom skrobu připouje do jejich časopisů. Než tomu jsou vinny naše nepravosti, spisovatelův poměry. Těnovou korunou však naostupil cesti pravou. — Pan Bolelan Přiborový "tch za účelem tím se neovale, knová koruna" než v ceně zůstává daleko na ní. —

„Církev a vlast-ty v mojih miluji sestersky se hádrech,
Každá půl, každá má moje srdce celé.“

Sužil.

O svědomí.

Časová úvaha.

(Bd.)

Lidstvo ve mnohém podobá se malému dítěti. Podarí-li se mu jedno dobrodružství provéstí bez pohromy, pouští se hned do druhého a třetího, a nedá-li se brzy uvést na cestu rozumu a rozvahy, vrhá se samostatně do záhuby.

Jen potkání, jen svobodu! A zatím krásná ta slova jsou jen překrásným pláštěm, pod nímž se rakovina rozvíjí, místo potkání šíří se, ze tlu nevědomost ve všech nejnutnějších a nejnezbytnějších, místo svobody — klade si člověk sám pouta mnohonásobná.

A podívej! Právě v kůži těch pout proto jest člověk, neuvolný, právě tu nezná nikdy mezí. Tak řídí n. p. volá Rousseau ve svém Emilu: „Je ne sache pas, qu'aucun philosophe ait encore été assez hardi

pour dire: Voilà le terme, où l'homme peut parvenir, et qu'il ne saurait passer.“ Člověk tedy nemá míti nikde mezi, nikde nemá narážky na překážky, všeho se mu je odváží, vše podniknouti.

Kdy tedy dir, že za takových nauk odvrhne se víra v panto, o život přemýšlí, že přehlídá se neomítelnost duše, že nevěří se o zázrak a proroků, zkrátka že zavrhne se vše, co člověka na slabost a nedostatečnost jeho pamatuje, jeho vysočí mčení mu připomíná.

A když již tak daleko se potkalo, proč by nemohlo jíti se Dale? Proč by nemohlo cháti se do očí celému světu? Proč by se nemohlo obelhati i vlastní nito, vlastní přesvědčení? Ano i Bůh, jehož jsoucnost hlásá všem, a ten lidným člověkem se zamítá, ano i svědomí, již nikom každé.

ko člověka, otráda, i to popírá, se musí. Ten dale — a řekneme, že ani nejme, že svět není . . .

Než promluvíme raději o svědomí, jehož jistota se za našich dnů všemožně vyvrací a popírá. Nic není tu platen děje prá, nic zkušnosti, nic logum —: svědomí ruší bezuzdnost, rozkošnictví a prostopád

nost, míchá hořké pilulky s jedu, jímž se lidstvo bez přemýšlení s jasnou do-
trobu vrhá a proto — není, není,
není!

Divný to důvod, divné odsouzení!

Velmi místně o té příčině ličí boj
proti svědomí Hálek s Závistí z Tal-
kenskina, kde mluví:

Benš: Avšak hlas svědomí — ten křesce hned!

Ruperto: Když máš to říci, jsi osel, a nic víc.

Když svědomí má hlas, máš hlas ty též.

Když počne křičet svědomí, křičí též.

Křičí hlasem silnějším, kuláhá, řví,

až překřičí hlas svého svědomí:

a musil čert by vřel ve svědomí tvém,

by nechraptěl konečně i jeho hlas.

Řež, že se jedná o první jen krok.

A když ti bude dlouhat svědomí

při prvním kroku, učin druhý hned

a bích pak a čortý, páť a tak dál —

a uvidíš, zda nezhrpí se nuř.

Jednání I. Scéna 3.

Tak dábelská to vyprava proti svědomí!

A co jest svědomí, že takto svěs s ním
zapasiti chce? Höckel ve své filosofii II.
díl, str. 362. píše: *Conscientia est actus
intellectus practici judicantis, aliquid es-
se bonum aut malum, ac proinde facien-
dum aut omittendum.*

Než ať už definujeme svědomí tak či
onak, poznáváme vždy jeho důležitost a ce-
nu: Svědomí jest nejvyšší tribunal soudní
v člověku, jenž nad skutky jeho vyroky vy-
náší, k dobrému vede, před zljm varuje,
šlechtnost odměňuje, hanebnost trestá. A

jako každý tribunál soudní má předsa-
du, tak má i se svědomím. I toto má
svého vrchního ředitele a tím jest sám
Bůh.

Jest tedy svědomí hlasem božím, jest
zákretem nebeským, zapuaným do našeho
srdce, jest horou Sínai, z níž neustále hlas
táje zagnívá. A tím-li je shledáváme,
naznamenáme snadno jeho význam v dě-
jinách jednotlivce i národů a pochopí-
me, proč proti němu se nevěci a lidé zpú-
stých a ničemyých ustavičně se bojí a
bojuje.

Již v Adamovi mluvilo svědomí, již káhal na jeho divou zvěř pokánělo z místa na místo. A jako u těchto nejprvotnějších zástupců pokání lidského svědomí se objevilo, jako je k dobrému vedlo a ze zlého káralo, tak dlelo se po věčky věky a dleje se i za našich dnů.

Svědomí není nikdy prosté, svědomí jen těžce utlumit se dá. Vobře v té příčině pravil L^š Kalousek, oslavuje z. 1878. v Praze památku Palackého: „Svědomí ztratilo se toliko u nejvzhlednějších lidí, a najde se i u mnohých zločinců, jež lidstva společnost je sebe vyvrhla; ačť jest pravda, že těch nejvzhlednějších lidí bývá všeho svědomí sedá více na měkké pohovce, nežli v komůrce za oknem zamířovaným. Avšak u ochromné většiny lidí vnitřní hlas depresivně působí každým činem vlastním i cizím,

hlas jen praví: toto jest pravé, ono křivé. Hlas ten nelze přehlídnouti žádnou sešlostí, krou na pohled vdechnou, ani žádným úspěchem nebo prospěchem.”

Jakž jinak mohlo by se vysvětliti, že pohanstvo, zradivši Boha, zavrhnuvši pravdu a pravdu, zabíjeduivši do hlubin a nešťastných, že toto pohanstvo ve mnohých věcech přece dobře jednalo, že úplně ve zvrácenosti nepadlo, že udrželo se v něm semínka, která ráz vláhy a slunečního jasnu, jež rojčívilo křesťanství, vzkřísiti mohla v Květiny krásy nebyčejné a užitek neocenitelného.

Svědomí to bylo, které ty národy vyžývalo k pořádku, svědomí to bylo, které vyluzovalo jim muže, již pro pravdu bojovali — a měli. A není vadí, že svědomí hlas Boží, vidíme, že Boží sám pomoci svědomí o udržení lidstva pečoval, je káral a na pravou cestu uváděl. (Dok.)

Účeloslavný důkaz o bytu Božím.

(Dokončení.) (Pn.)

Neméně vdično jest pozorovati, jak moudře zajiženo jest zachování celých druhů a rodů.

„Křídla stárá se všemějně, by v rozmanžování živočišů rovnováhu udržela, nechtějí, ani aby některé druhy úplně vymizely, ani aby nad míru zbyly. Buji-li přílišně, nenedostává se nepřátelů, kteří se s dostatek starají, by veliká harmonie porušena nebyla; jsou-li slabučké, hrozí-li jim ze všech stran nebezpečí, jsou zase plati nější.

Tě lásky zvířat ku svým mláďatům!

Žďaž nežasne, téměř, žijme-li, jak sestana hrobařik, o své potomstvo, jehož ani nikdy neužije! Boho jen nějaké mrtvé zvířátko na výstunni do zahrady; v krátce objeví se podivuhodně, oni pracovníci, příslušníci jsou zářachem. Nejdív prohlednou si půdu, na níž předmět práce jejich leží; je-li země dosti hluboká a měkká, vložou pod mrtvolu a pohrobí ji as ½ stopy hluboko. Práce jejich jest velmi klopotná a nevysvětlil bys si ji, kdybyš popíral, oš zasahující ideu účelnou, jež u zvířat instinktem se zračí. Když byl hrobařik mrtvolu potěbil, sádlí ji svou vajíčka,

načej byz sám hyne. Neuzří tedy svých mladát. Kam by se však poděla tato slabá zvířátka, nejsouce chráněna svými rodiči, kde by našla potravu, již velmi mnoho potřebují, kdyby se rodiče nebyli tak moudře o ně postarali? Potřebné zvíře stýká totiž mladým hrobařikům, čeho jim potřebí.

známo jest, jak kukačka o plod svůj pečuje. Ona nevidí mladát svých, klade vejce do hnízda jiných ptáků, čímž však byla by mnohdy velmi obřízka tímto mimo své vlastní mladé i vešlece kukačky, a proto vyhodí napřed samičku kukačky několik vajíček z hnízda: Prodíváním nemalým jest, že svažuje vejce svá jediné ptákům hmyzožravým, ježto by jinak vyhlédli mladé její hladem zahynulo. Než, kdo ji dle, že hnízdo, v něj vejce své klade, jest hnízdo hmyzožravce, kdo ji radí, by snedla vajíčka podobná vajíčkům ptáka, jehož péči je odevzdává. Kdož jiný než instinkt? Tento však instinkt svědčí o účelné přirobosti moci, svědčí o velmoudré idži.

Ku konci nelze nám pominouti umělosti a dovednosti zvířat. I tato jest účinná instinktu; neboť mraveneček pracuje dnes právě tak, jako pracoval, když jej Solomon za vzor pracovitosti kladl, říká: „Idi k mravenci, o lenochu, a zpytuj cesty jeho, a uč se moudrosti.“ (Příslovi 6, 6.) Věla staví dosud buňky své tak, jako je stavěla, když Solomon práce její za hádanku užíval.

Neznamenáme tedy potrochu v umělosti jejich, přes to však jest umělost ona

podivuhodná, velmi výmluvná. Kde bylo ještě počítavosti, kde měřivosti, kde přirodozpyt, když už věla prakticky řešila otázku velmi důležitou, jak totiž možno co nejvíce buněk na dané ploše vystavěti, aby buňky byly zároveň pevné a látky stavební by mnoho se nespřobovalo? —

Všude tedy, kamkoliv pohledneme, kterékoliv zvíře pozorujme, všude žijí účel, všude stopy účelnosti. Ano i ono docela nové, dříve neznámé živočišstvo, jež novější přirodozpytci mikroskopem objevili, s nímž předkové naši ani tušení neměli, ono živočišstvo, jehož v návěžkách, rybáčiích a bačinách nepatrné části země vitší pro počet nežli veškerého ostatního živočišstva na celém povrchu zemském, i ono má jistě svůj význam pro veškerou tvorbu soustav, ano můžeme říci, že soustavě té nevyhnutelně jest potřeba, a že tvorba, jakž jest, bez něho existovati by nemohla, ačkoliv účelů, jenž bytostem tímto nepatrným jest vytčen, docela, neb až posud nepoznáváme.

Nyní však vzhůru a vjme korunu tvorby pojemové, vjme člověka!

„Učinil tedy Hospodin Bůh člověka.

Ka z hlíny země, a vdechl v člověka dech svůj života; i učiněn jest člověk v duši živou.“ (Gen. 2, 7.)

Člověk, organismus těla lidského kládá účelnost u mize, nejvyšší. Tvořce tisíců účelů musilo dříve dosáhnouti a spojeno býti, aby možno bylo to, co tělo lidské se xove. Kdož by se nedivil onomu nesčetnému množství rozmanitých ústředí! Sta ovale, kosti,

žil, tkaniv, přediv a nervů — všechny tyto zlatostními účely a úlohami — tvoří lidské tělo. Nemá částechy, jež by zbytečná, jež by bezúčelna byla. A jak krásně jest vše! Ne prvých a určitých pravidel aesthetických sestrojeno jsouc tělo lidské jest nejdokonalejší a nejideálnější harmonií. Kdežto zvíře celým svým tělem kůže, směřuje, ná ně jediné prokrm a život nalhá, ukazuje takto, že hlavní jeho účel jest život pozemský a jeho zachování; ukazuje člověka už vnějším svým zjevem, že účel má daleko vyšší, daleko vznešenější. Člověk není otklonek k zemi, nýbrž kámo nad ním se povznáš, dotýká se jí pouze nohou svou. Postavou a vzhledem svým spíše vzhání, oke jeho ztápí se v modře obloze, zrak jeho směřuje ku hvězdám. Tak mluvíce označili Řekové pojem člověka, nazývají ho ο' ἀνθρώπου λ. j. vzhůru hledící!

Přímou chůzi člověkovu podporují silné spodní končetiny se širokými slapadly, s přímou chůzí souvzdá se i podrobnější ustrojení kůže, svalů jakž i vnějšnosti. Nejenom však v soustavě pohybovací prací se váha účelnosti; jestli ona zjevna i v ostatních složkách soustavách, jako je tělesného, v soustavě totiž smyslového číť, zažívání, oběhu krve, respirace, v soustavě nervové a rozhlazovací.

Tiž Sokrates dokazoval z organismu lidského těla jsoucnost Boží. Aristodemovi řekl s ním, že ani bohům oběti nepřináší, ani se nemodlí, ani darů věčného neujíždá, ba že tím, kteří to činí, se vysmívá.

Poslech něme rozpravou jejich:

Sokrates: „Zdáji-li pak se ti onino, kteří podobly by se smyslu a nehybně zhotovují, podobně nejvyšší, kteří (zhotovují) bytosti rozumné a činné?“

Aristodemov: „Připadám bích ti, kteří bytosti (rozumné a činné), nepostavují-li totiž tyto náhodou jakousi, nýbrž rozumem.“

Sokrates: „Z toho, co známý účelů nemá, a co opřít k užitek jest, co náhodou a co rozumu dílem pokládáš.“

Aristodemov: „Zajisté že co k užitek se děje, dílem rozumu jest.“

Sokrates: „Nemyslíš tedy, že ten, jenž od pračků ku lidi přivádí, přidává jim i, čím věšnomi mají, oči, by viditelně viděli, uši, by slyšitelně slyšeli? Žeichu, kdyby nos spíše neúčinkoval, jakž by nám prospěch kynul? Jaké by bylo vnímání sladkého, žízneho a všech požitek, jež uotama přijímáme, kdyby jazyk, soudce toho, pohotově nebyl? Nad to pak nejda se ti býti i to důkazem říce, zrak náš, jenžto bezbranný jest, víčkama jako dvěma uzavřítí, když? jest potřeba, se otevírá, se spánku pak zavírá? Mý však ani věkové mu, nešťastněli, brum jako sytku vyřítí dří, oběma částí nad očima přiklenou, by ani potshlasy se rovní nešťastí; je sluch všechny síly jouty přijímá, nikdy však se nepřepřuje. — — — — —

Toto když tak důmyslně ustaveno, pecky. bujst jde náhodou to či rozumu dílem jest?“

Aristodemov: „Připadám bích ne, nýbrž když takto soudím, podobá se toto dle

moudrého jakéhos a tvorstvo milujícího stvořice. (Sokr. u Senof. I. 6.)

Mohl bychom promluvit ještě blíže o jednotlivých ústejích těla lidského, všude znamenali bychom velmi moudré zařízení; poznáme však toho, jeho postać, co až dosud jsme uviděli. — — —

* *

Namkli tedy pohled náš, ať na oblohu nebeskou, ať na zemi, kdekoli si říše tvorstvo pozoruješ, všude, všude překrásná harmonie, překrásná činnost k účelu, krásný řád. To nejmenšího až ku největšímu, od jednotlivce až ku všemuměm — vše jeden ladný, správaný celek.

Kdekoli však harmonie, kde řád, kde činnost k dosažení účelu se jeví, jest, jak jsme se již na začátku pojednání (ročník IV. str. 92) zmínili, jest příčinou účinnou nezbytně bytostí rozumná, svobodná — bytostí osobní; neboť jednání účelu přiměřené předpokládá, by jednající ideje kytčiny účel si předsavovala a dle této ideje činnost svou řídil. Příčina ona účinná, čili pořadatel jest tím moudřejší, čím inteligentnější, čím čestnější a rozmanitější jsou jednotlivé předměty, jež u harmonický celek vedeny býti mají. Celkem však a dílem nejznejší jest tento svět: proto jest i pořadatel a stvořitel intelligence nejvyšší a nejdokonalejší, absolutní, a tu zoveme — „Bůh“.

Z veršů pohřebních.

(v album přátel). (P.)

Až černých mraků přiválý
Kloakou zvěni znavenou,
A hromi dumy uspalí
Le k bruchlým žalům vyplnou.
Nad pustým rovem potály —
Zda vzpomeneš na mne? —
Až vynesou mne na dleť
A rubáem bíl přitáhne,
V čelo ruce sejevše
Tví žaly otzou pohojí —
A sině vzhlučí od otoku —
Zda vzpomeneš na mne? —
Až rukamičky strápení
Nad dílek prde položí
V kytky svitý křížem,
Krot, viol, vyse v podnoží

Ažky mé slíbe skropení — —
Zda vzpomeneš na mne? —
Až huda v rakvi záduní,
A temným tlukem obživou
Umrlců výry stuhaví, —
A zorou jasy předionou
Nad úzkou krotkou zabruší — —
Zda vzpomeneš na mne? —
— — — — —

Až sám a sám tak budou spát
Tam nedaletko mříše,
A čeká světa sledné den
Pod spásnou tihou kříže, — —
Až pře krot vánky budou vát —
Zda vzpomeneš — —
Zda vzpomeneš na mne?!

Do smrti.

(Pd.).

Přišel jsem domů na prázdniny. Sotva vchodem náruží přivítali mne rodičové, vevyběhli a slza za slzou kanula jim radostí z očí, že mne opět vidí, ačkoliv jsem nebyl ani úplně tři měsíce od nich oddělen.

Přivítavě vedla si mne matka do světnice, pečlivě usadila mne za stůl a snášela ochotně, kde co měla. Otec přivítal ke mně a zraků svých se mne nepouštěje neustále se na něco vypisoval, ať to bylo matka nemilo, že mi ani chvilky nedopřeje, abych mohl s kdekým pokrmu, jež mi pečlivá ruka její s nejvíší pečlivostí byla připravila.

Ale sotva že jsem první sousto vložil do úst, vyrušil mne jakýsi neznámý hlas: „Bože chutnání přije!“ Okřákn rychle zraků svých v onu stranu, odkud zvuky ty přicházely, a koho žím? Hlučně osáncený otec s hlavou jako mléko bílou seděl na židlici opodál. Křikl jého byl smutný, a chabí, již již zhasínající zraky jeho spočívaly byz na mně, byz obrácly se k otci. Připadalo mi, jakoby chtěl jím kamoi do neomítně dalky proniknouti. Najednou mu však vyhytkly z očí slzy, vřadostivý, obličej jeho stled na prsa a bolestný vzdech vydral se z nádrjého. Udiven pohledl jsem tážavě na matku. Ta však majíc mne jenom na očích nespokořovala ničeho. Nebylť pro ni jiného ničeho kromě mne. Nevitěla, nevolýžela nežli mne.

„Což jest vám, dědoušku?“ tážal jsem se rychle neznámého. „Ale, vynáčku, jex;

vždyť jsi takřka ještě něčeho neokusil; staroušek ti to potom všechno poví“, napomínala mne matka. „Ne, matinko, teď nemohu“, řekl jsem, nechtěje si ji však roznívati, doložil jsem: „Ale až mi to staříček vypráví, sním to všechno, tak mi to chutná.“ Matka rozradostněna takovou pochvalou vyběhla sama neznámého: „Tak pěkně vás prosím, dědoušku, oplňte žádost tohoto mladého nedočkavce.“

„Toť tomu již dávno, dávno“, pustil se staříček do vyprávování, „co vřadával jsem podobně jako vaši rodičové syna svého, jedinnu to podporu a nádhj stáří našeho. Jako děti těšili jsme se na příchod jeho, a nedočkavě počítali jsme dny, kdy již přijde. Což tu bývalo radosti, co těšení, a nyní...“ stařec nedopověděl pro hluboké poknutí. Teprve po chvíli pokračoval dále. „Po odlyh gymnasia zvolil si drahu kněžskou. Požíval-li dříve naši velitel lásky, těšil se jí teď, možno-li to říci, v mne ještě vřstl. Vždyť viděle jsme v něm svého přímluvce u Boha všemohoucího. Ano dragoť naše představovala si jej již, jak stýjí u otčce Páně s rukama sepjatýma, a jak z úst jeho plynou slova: „Bože, Bče můj, ty víš, jakých strastí, jakých starostí způsobil jsem svým rodičům. Ty víš, kolik nevolostí vili pro mne v bexsonnosti, co mohli se promně nadělati, mnoho-li starostí prošli, když při mém odchodu nemohli mi poskyhnouti než nějaký sen dvacetník, který si ještě vypujčiti musili. Odplat jím to, Otče můj“

nejdražší, odplatí jim to vše životem věčným.
Zachová mi je ještě dlouho — dlouho, abych
aspoň časově jim se odsloužit mohl."

Tak jsme se těšovali v předjízňích dobách a do-

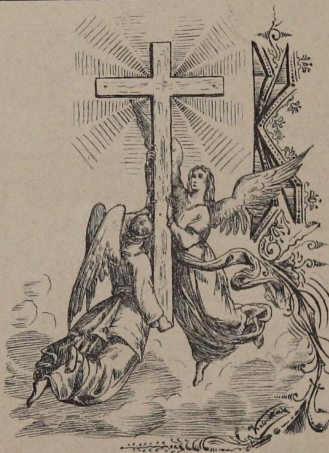
by ty posílávaly nás pak v práci naší, ulehče-
valy nám ji a přeměňovaly v blaženo. Vždyť
Pán neoslýšá prosbu syna tak hodného "mysliva-
li jsme si a s důvěrou jsme hleděli do budoucna. (Pok.)

Obzor literární.

(M.) *Apokalypse otroků.* Básně vy-
pravná. Napsal Adam Chlumský.

Apokalypse otroků jest allegorická báseň.
Ka, jejíž kráský obsah jest asi tento: V temných
severních u moře panovala královna vdova,
Vanda, moudrá, spravedlivá lidu svého. Ale
nedlouho po smrti chotě jejího vsthl do země ne-
příteľ divoký, zabral velkou část země, obyvateľ
otroci pak odvětl do země. Horší však toho neště-
stí, stihlo ji za nedlouho. Jednoho krásného
dne totiž přibude do zámku královny Vandy
hostem cizí princ z království sedesátého ka
moderními věchy, a unese ji v noci nejmilejší
dceru Leluji. Matka královna hoře pláče a na-
řká, tiší se však, když syn její Bolon slibuje
vyhledati sestru ve světě. To vypravil ho ihned
mátec na cestu, na cestě však octne se v ne-
bezpečí smrti utonutím, z něhož vyvolazuje ho
vila Vlana a nade to přislíbujíc mu pomoci
vyhledat sestru. Dozvěd se Bolon o kněž-
ce větru, Kde únosce dcery Vandy, vyde se
s vilou do země jeho. I přibude v zemi kni-
žec únosce prout, již spravuje "Minulost",
v jejichž zahrádách leže spatřiti všechno, co
koliv kdy se událo, jak žilo. Tu Bolon
spatřuje sestru svou, únosce jejího i do-
vidá se o jejich útrapách. Pakud leží
do země druhé, již spravuje "Přítomnost"
a kníže syn Bouda, únosce dcery Lelujy.

Vpuštěn byv do zahrady jejich dovídá se, co
se stalo, co se děje s lidem jeho poddaným,
do otroctví odvedeným. Vidí knížd, nepra-
vosti, jež vládnou, vidí dále, kte-
rak též sami poddaní nesvornosti, zradou
ničí své osvobození z jarma otroctví, nej-
ce nejvíce smutk' ho, vidí, ktrák někteří pod-
daní líbují si v otroctví knížce; "Kdávda ná-
rodnost, která žije a trpí." Vidí soud kni-
žec duchů nad zrádci, slyší jeho slova
k duchům chýlícím před stolicí soud-
nou přívětí syna Boudova; "Nevoľ-
tež ani knížec syna Boudova, ani Pří-
tomnosti spravkyne jeho. Nebo není mi
na knížce jejich doplněna. Težko malíčko
nechám je činiti nábilí před hvězdou svou,
a kniž můj je zachvát'. A potrestám i kni-
žec i Přítomnost, i máti její Minulost. Jude-
ním je ranou morovou a budou vymítati s pod-
danými svými." Minulost knížec doplnuje
hned nato knižce uvězněním nevinné Lelujy, výje
ov však toho nevidí Bolon — vila začala mu jej
tmav. Věak v zájeh sleduje též trest; Přítomnost
padá uvězněna Bolonem v propast, umírá též kni-
žec ranou morovou, však umírá též knížecna
Lelujy. To dovídá se však Bolon v zemi Budoucnosti
spravkyne. Bol jeho neomýnný míní, radost, že lid
smrti knížec povstává volný a veden synem Lelujy
vrací se do země dědi svých. (Pok.).

Květy.

(Kv.)

I.

dyž člověk šťasten, nepomyslí nikdy,
že by též bolest byla na světě,
ač vidí denně vadaňou růži mnohou
v tom nejkrásnějším jara rozkvěsť.
Než okamžik a – zvrácena jest štěstí
a bolest divá duši přechová –
Kde hledat poklid, o také bolné choťi?
Kde tlapatná kmitne kvěda naděje?

Ať kdeže jinde složíme svou těži,
než k tobě, svatý, věčně svatý kráži?

II.

Ty lásko boží, lásko nekonečná!
Co člověk je, že tolik jsi mu dala
do srdce blaha, že i kříž pohnětlivý
jsi na rání se větší nedráhala.
Jýš viděla, že v světě lásky málo
a mnohý mavně je tu ždátí bude,

by aspoň rosa chladivá mu padla
v to srdce chová, v srdce spráhlé, chudé.

III.

Když bol se v srdce vší svou dřeš silou
a teskností nám chorou plní duši,
až sraží ona mimovolně splývá –

tu slušníkdo v světě neuušíš'.

Ten ty, o dobrá, svatá naše máti

by sčel slau, ulvil nám v křiži.

znáš každý bol, jenž duši naši tíží,

jenž k nám skláníš s křížem se malým,

O původu Samovců.

(Pr.)

(Pokončení.)

Byli-li Samo skutečně (dle výrazů naga-
tium, negotiator, negotians) kupcem, nachá-
vám obáčka, jak se nepatrná kupcečká Kara-
vára odvažila do země cizí v době, kdy
národ za svobodu bojoval a jha avarského
zbořiti se snažil? Li národ český již tehda,
v 1. polovici III. století, byl ve spojení obchod-
ním s národy cizími? Fredegar o tom ne-
ví nic. Nebo mápe dle Fredegara sou-
diti na obchod s otoky? Hovanotko však
obchodu toho nikdy neznalo. Nelze si a-
ni mysliti, aby dva národové od sebe tak
vzdáleni tehda byli měli tak sblíže spo-
jení obchodní. Nebo onen, pagus Senona-
gus, odkud Samo, jak Fredegar tvrdí, po-
cházel, mohlo by jen nyníjší město Sens
(departement Yonne) bývalá civitas Se-
nonum býti. Přelhel hledá ono místo pa-
gus Senonagus u sborkých Hovanů ve
středním Polabí. Neméně důležitá a po-
zoruhodná jest, že bytostkraký a důmysl-
ný historik německý Lüdén, který s mí-
nění Přelhevi nic nevěděl, místo ono
ne v Gallii, nýbž v Mlénsotku, tedy ta-
ké ve středním Polabí hledá, kde Se-
mnonové sídla svá měli. Poněvadž Lú-
denovi nebylo známo, že krajiny tyto
byly Hovaný obývány, táže se, abychom

mluvili slovy jeho: „Muvan nbyn vřapn
Semnonon vñn Pluvan nntarvovfñ?
im nřob pñj Samo vññ vñr Mñhrovñ.
fñyknñ vñř vñřvññ vññ fñř vñř fñř
pñřfñ? vñř vñřvññ vñr Semnonon vññ
vññ fñřvññ vññ vññ vññ Samo vññ
Pluvan mñ vññ vññ vññ vññ fñř vññ
vññ? “ Dle toho i Lüdén výraz: nego-
tians atd. . . pomocí válečnou rgumí.

Větší důkaz o původu Samovců dává
samo jméno. Nechybíme snad, díme-li, že
je samo sebou slovanské, a že není ani
okráceninou rgóvññého slova Samoslav.
Samo, — jak Palacký dí, je zrovně slo-
vem kořenovým i kmenovým jako R.p. táu,
mach, atd. ; porovnámeli slovo sam-ve
slovy sam-ec, sam-ice, tak můžeme as-
pon přibližně na původ slova souditi ;
o' jest potom pouhou latinskou konco-
kou, jako u křek-o, vok-o. Souhlasíme-
li tedy s myšlenkou, že jméno jeho slovan-
ským jest a ne německým nebo franckým
a že jeho všecek život, jeho mravy a nesmí-
livá rást k Frankům Slovanů s ním
prokazují : můžeme říci s Palackým, že
Samo z krajín slovanských Vñredí o Ba-
tavií, z nyníjšího Nířokemí přišel.

Dále uvádí Safarik pro slovanský pů-

vod Sama i důvody analogické. A sice nalézáme jméno toto u Slovanů českých Průsů a u Litvanů. Tak jmenoval se syn znamenitého knížete Slovanů Průsůých Wlodevoda též Samo.

Samo byl pohanem, ani Frankové toho času již křesťany byli. Okolnost ta neméně původ jeho slovanový dokazuje. Kdyby byl Samo katolíkem býval (tedy i Frankem), zajisté by nebyl Fredegard opomenul nás o tom zpravit, že pohanem byl, vysvítá zřejmý z toho, že měl 12. žen.

Život na dvoře Samovi měl ráz slovanový a ne frankový; ano jak Fredegard sděluje, musili poslové franští obléci dříve kroje české, než před Sama spůsobem vstoupili. — Nepochopitelné by bylo také, že by při nepřítelství, jako panovalo ode dávna mezi Franky a Čechy, se byl Samo jako Frank Čechům ku pomoci proti Avarům nabídl. Tak tuhé nepřítelství mezi oběma národy bylo, vysvítá patrně z odpovědi, již Samo poslanci Sichariovi, vyvolanému od Dagoberta,

Který hrzavě poddanost řádal, dal: „*Se vos estis Dei servi, nos sumus Dei canes, dum vos assidue contra ipsum agitis, nos permissum accepimus vos moribus lacerare: ejectus est Sicharius de conspectu Samonis.*“ Z toho jde na jevo, že úplně nemoglo, aby Čechové si byli Franky za svého knížete vyvolili. Historický důkaz ten, totiž ono dlouhodobé nepřítelství mezi Franky a Čechy, ony kruhy a krvavé boje mezi oběma národy, nejlépe dokazuje slovanový původ Samů. Nebo kdyby Samo skutečně Frankem byl býval, tedy by zajisté byl toho nepamatoval, aby Čechy se svými rodáky smířil a se vůbec o politice křesťanští přiblížil. Ale vidíme právě opak toho; nebo Samo po celou dobu svého slavného panování byl v boji s Franky. Proto není nepochopno, že co Fredegard o Samovi praví, totiž Kterak do českého kraje přišel atd. patří do oboru naší historické. Sam Luden praví: „*früh im mährischen geschehen.*“ Jan Wast v *Einem Mährer zu ritterlichen*.

Z toho vysvítá, že se daleko o pravdy neudělíme, budíme-li, že Samo, sbudovatel první veliké říše slovanové na severu, byl původce slovanského a ne frankého. —

Morana a míra,

jak se nám jeví v bájích a pověstech lidu.

(Př.)

(Dokonce). S Moranou svízněna jest míra či mora, obudná bytost, která rovněž jen v noci se objevuje a člověka ve spávné moři; Morana jest bytost božská, míra bytost lidská. Mora jest jako kněžka

Morany, neboť jen přispěním Morany může své zlačenosti řemeslo prováděti. Proto prý mýty Moranu obět přinášíjí, občas kloba s moukou, kroupici a pod. do ohně nebo vody házějící.

Takmile člověk u večer usne, přijde mívra, usadne mu na prsa a žpusotuje takový hlak, jakoby člověku na prsou mlynoký kámen ležel. Člověk nemůže ani rukou ani nohou hnouti, nemůže ani mluvit a sotva oddychuje. Ploštní příčina toho, jak lékař praví, jest křivotík přerušené dýchání, které se někdy přihází, když člověk hodně se na noc nají a pak leže narnak usne.

Lid počítáť přičítá tuto nemoc přisobě mýry. Míra může se i do raveného bytu dostatí buď klíčovou dírou nebo jinou sebe menší skulinou. Ona se může proměnití ve stělu, v bílý vzduchový proužek a v cokoliv jiného. Když pak lehne na člověka, vezme na sebe pravou postavu; poznati ji člověk nemůže, poněvadž chodí jen po tmě a poněvadž na toho, ke komu chodí, posílá tvrdý spránek. Mlá se u lidu na to, že mýry cucají z prsou krev netaklé zrostlým, někdy i dětem. Koho chodí cucat, mívá bradačky na prsou vytažené a zapálené a tak člověk chřadne a byj umře.

Jsou některé prostředky mýry se spustiti. Natrou-li se bradačky promí cibulí nebo česnekem, nebo něčím napříjemně pachnoucím, vícekrát přej mívra nepřijde. Také dá-li si člověk na noc pekeru pod hlavu, bojí se mívra, že by se člověk probudil a ji ušodil. Aby pak dětem od mýry pomohli, dělají dětem v hlavách na kolbec muří nohu svícenou křídou. Múří noha jest žoláční znamení ve žpusotě křídý a pět paprsků ★ jedním takem děláne.

Míru poznati podati se jenom tomu, kdo

se probudí právě v tom okamžiku, když míra naň nalehla. Je pry křeba jenom říci tak slova: „Múro, múrucí, peklo horoucí, nechď k nám v noci, nechtď svou mocí, přijd si k nám ve dne, dam ti . . .“ a tu mívra něco přislibiti. Druhého dne ráno přijde jenom začalena v plachetku, jest to míra a člověk ji může poznati. Potom již naň nechodí.

Často proměňuje se míra v křínovou kočku a ku přichází na člověka do světnice křem. Tak ležel kdosi za pecí a viděl při nočním se mu po kamnech kolem obcházeti křínovou kočku. Křikl na ni, ale kočka jako když neslyší chodila dále. Konečně spral ji loučí s kameni. Ale jak se uklkl, když kočka promluvila: „Přicej, ja se ti pomohm.“ Druhého dne ráno, když šli dojit krávy, viděli, že ani jedna spustí nechtěla, bylyť již na čisto mýrou oydženy.

Mýrou se stane děvče, které matka odstavila, ale po čase zase je kojí, nebo když kmoť je nusu ke křtu ne skere sakristii, nýbrž sínkou, nebo když s ním vejdou dříve do kostela než bylo přehráno od křte.

V ohledu bujlostném náleží míra do oboru čarodějnic a jest jen u lechů známá. Také jiné čarodějnice, i ona musí křikati do roka na snem čarodějnic, který se odbyvá na Křivčatce nebo na návozech. Sběratky se dějí na sv. Filu Jak., na sv. Jana Kř. a na štědrý večer. Na snemy jezdí prostoklasé se pod kóním, nikakou masku. Tam jim tuje ďábel na kónskou hlavu, sedí na stromě a ony tančí. I na vltu jezdívají ke schůzkám majíce v ruce hada místo bičku. Hledí-li ně-

Kdo nepovoláný na ten rej, místo čarodějnic vi-
dí samé kachy, které číma jako světlý svět a bída my
jestli ho spatří, zdá se oddud neodjede, namořil-li
ho do smrti. Má-li při sobě svícenou křidu a vody,
nemají naň čarodějnice moci. Míra a mýže do-

ma z cizích krao mleko dojíti; přichodí si jenom
přes bídlu provaz a dojí z něho mleko cizích krao.
Desáhně-li míra 99 let, mýže se proměníti v kochu
a 20 letá kochka stává prý se mýzou. Od mýzy kře-
ba rozeznává se morousa mýžského s toutéž moci—

Mořem světa.

(Lm.)

on Klidně ved' tu vetchou svého žití lod',
již Bůh, vykládal světa bouřním po moři
se plavit, klamavě pak dary nazpět hod',
jimix té vabí širóny; ať ponorí
tvé páře smělé vryj vesla ve vlny,
když myslíš, klid je mořem vladne šplný.

Klam širón to, jež v přístav světa lákájí tě,
tam vzbudí bouři, před chvilkou již uspalý
a v zklamu uvedou tvůj život, drahé dítě,
a lod' tvou vetchou rozbijí snad o skály.

A když se moře světa bouří roztoka,
a v člun ti počne vřhat' vlny, z daleka
snad kynout' bude tobě přístav, jenž tým clem;
ty nedbej bouře děsným jehem běsnící,
pluj dál jen v lodi své, až vůli Boží v milem
se octneš přístavu po cestě navští.

Nermutovy naděje.

Podzimní obzvěstí. (Br.)

U Nermutů bývalo vždycky málo ra-
dosti; ale od té doby, co Nermut ovdověl a
s pětiletou Aničkou, ubohým sivotem, který
matky ani nepoznala, se z K. do L. přestěho-
val a na chatrný domek přistěhoval, bylo u nich
sídlo vstáváních bíd a trampot, pláče a

starosti, které konce ani neměly. Nejvíce se
naplakaťala malá Anička. Macechajjí bý-
la neuklónná a zlobivá; všude ji zavazet
ten nívad šklebiť, všecko jí kazila a u-
plakána Anička. Tak jen ji viděla, vrála
v ní zlost, — kde mohla, udeřila ji. Tyháně
dítě nesmělo si ani na hlas zaplakať, namo-
le si počtežovat. Utajovaný nářek trávil

jeho síly i život; drobná líčka, proudem slzí navlažovaná, den za den byla bleďší a modrá očička se krví podívala a zbolobela se, až dítě nevidělo kolem sebe ničeho.

V Normutovi vzývalo se srdce otcovské. Vědomí zastával nevinného dítěte a hleděl nahradit sám, čím ublížila jemu matka maceška. Ale marna byla všechna jeho lítost, marna všechna lásky k dítěti, když přehlížel je jiný hlas:

„Ty mi to dítě rozmazlení ještě budeš kazit? To bych se na to podívala. Matka na a křesť celý den, to více jemu prospěje.“

Normut nesl řeči té a bylo mezi nimi na čas pro mru a pokoji —

Na rok Anička nebyla již sama; měla bratříčka a říkali mu Karlíček.

Normut se domníval, že láskou ku vlastnímu dítěti se srdce ženy otevře též vřostku, že rozehřeje se ten jeho led. Ale byl velmi špatně sklaman. Jdouce matky bylo více plno lásky, plno dobroty; ale ani jediná křipka neokamula na práhnucci ústa ubohého děvčete. Byl hněd, táž zduřící nenávisť, vála na ní z očí macešky a spalovala je, jako zář slunce palí květko bez vláhy. Normutová sťobudinka stýdela a nejednou jí vyšlo z jedovatých úst: „Tě mi raději s očí, slepý muzaku, ať už tě nevidím.“

Pravý stál se jí po vůli.

Přišla k nim jednou z K. sestry, nebožky Aniččiny matky. Slyšela z očí vytryskaly, když uviděla dítě bez pohybu sedící. Bylo jen kůže, kost, jak pouhý stín a hlavu

měla stále dotí skloněnou a oči žalité. Přátel ne bylo jenom pozvedlo, když uvolnělo cívku hlas, — a žena přichýlila se k blédé tváři opět uviděla milý obraz sestry zronule, ji záleželo, jakoby s hury kynula jí sestra pro sebe, by dítě nenechala dítě tvrdě macešce, jakoby přelala, že dítě vysvobozeno jest o pravý zachovaný čas.

Anička odešla s tetičkou do La. u Normutu, jakoby kámen padl do vody. Normut více vzpomněl si z prvních časů, ale byty se přispůsobil ženě, která mimo Karlíčka neměla nikoho a milá nechěla. Hůl ten jí často lidé vyčítali, obzvláště přímý soused Toužil nejednou jí o velikém bezpráví mluvil do duše i mužovi, ale nechťeli mu rozuměti a globili se proto naň.

Minul den po dni a rok po roku. Aničce ani olehu nikdo se na ni ani nerekal, ale zato Karlíček prospíval nejen o letech, nýbrž také o nerázanosti a rozpuštělosti.

Přišel i jeho čas, aby se podíval do světa a sernal lidi o něm. Dle vůle, matčiný měl učiti se kupcem.

To bylo pláče, když ho otec z domu do blízkého města odváděl, to bylo loučení! Byli spolu za vesnicí kus a matka ještě zavolala za nimi: „Nedej si tam, Karle, ubližovat a přijď nám brzy všechno povědět!“

Chlapec to slyšel a dobře si zapamatoval. Za čtrnáct dní byl doma jako na koni a naříkal, že sydížeji o městě nemůže, že se s ním stále vadí pán, že ho bijou mladenci, že již tam nepříjde a nepříjde.

Matka ho sama do učení jinam zavedla a postavala se, aby mu v ničím nechybělo. Ač zprvu pořádku narušoval a doma žaloval, setkal v učení přece nad očekávání dlouho.

Jednou však, kdyce před tím, co měl dostati za vyučnou, přivola Nermutům z města zdru-
žení zpráva. Karel se ztratil kamsi pryč a není po něm stopy ani památky. Do sedce matčinu jakoby vrazil nůž. Bědovala, běhala a všude

poptávala se, však nadarmo, div nezoufala si. Nermut ji utěšil, sám potěboval útlachy, ba často ještě vinil ji, že sama chlapce zkusila.

„Kam podělo se jen to dítě nešťastné?“ často volala, za noci beseoných. „Žda miře mu kdovi-
se lásky dala nebyl já?“ A on mi slovem, nezmínil se o svém úmyslu. To zničt mne!“ — A neznícilo ji to přec; prožila dlouhých trapných šestnáct let. Žda vzpomněla si na Anetku, zda cítila Boží trest?

(Pokr.)

Obzor literární.

(Bov.)

Apokalypsa otroků. Básně vyprav-
ná. Napsal Adam Chlumecký.

(Pokr.) A tu již netajíme se, že básni (básně), Apokalypsa otroků "vadí, že v celé není nikde poťan klíč ku allegorii, čtenáři vlastním namáháním musí se smyslu po-
někud dohledati — a tím básně krati u příst-
ku estetickém. Tolik však vyrozumí Kač-
dý čtenář po bedlivém přičtení, že básňor-
kou tou jinotajnou líčí se útrapy některé
podrobení země slovácké.

Byla by pak Vanda Královna Slaví; decem její nejostřejší země pokřivená — a tu se nám zdá, že básník miní slovenko — prin-
cem z Království sedmdesátého za modry-
mi vrchy vítěz. Bolenem může být i lec-
který syn Slavie, který veden myšlenkou
národnosti — vlou — snáší se dokázat na
základě fakt historických (spr. Minulost)
a na základě útrap, křivd práchaných
na národu pokřiveném (spr. Přítomnost)
a konečně na základě spravedlnosti — sou-
dního ducha —, lepší je budoucnost za-

svitné nejen zemi pokřivené, nýbrž též všem
ostatním zemím slováckým.

Výtki jsme upřímně, co se nám při bá-
ni „Žjevení otroků“ zdálo méně dokonalým
cheeme nyní též vytknouti přednosti její.

Básník pro látku svou zvolil formu bá-
chorky, volbu jeho schvalujeme úplně. For-
mou bachorky vyličil Uhland osudy ně-
mecké literatury, bachorkou vyličil Adolf
Heyduk soudy smění, ve formě bachorky
pracovány i ostatní básně jinotajné. A
jakkoli tedy formou prostou, formou bá-
chorky pojednává o předmětě tak ogne-
šeném, tak ústředním, přec prostotou re-
uroval mu těch vlastností, ani z ruky jedná-
jících nenadělal plachetových loutek. Vne-
šenost úkolu buditele, ústřednost s lidem
zuboženým, ostřilitost nad nepravostmi
jemu zdanými vyjádřil básník výstižně
řečí. Řeč jeho tu každému svým smutem
sosen zagnívá, tu nevolí pramen hor-
stkého padl, a tu zase rovnáním hromu pro-
niká do duše hříšníka. Nejlepší líbila se

nám líčení žalu matky královny nad únosem dcery (str. 8). Dojemně jest též místo, kde básník líčí útrapu unesení Leluje (str. 20), skvostem pak celé knihy jest místo o soudě knížek duchů nad zradci národními (str. 39). Mami každému čtoucímu připadne líčení soudu božího v Apokalypse hl. 4., ba zdá se, že básník líčení sv. Jana měl před sebou až něho čípal, tak podobný jsou i popisy. Tu pak nemůžeme nepochybně se o tom, že básník nevěřím, nýbrž prostou napsal báseň svou, prosou však tak krásnou, biblickou, je těžko rozhodnouti, zda by se věřováno báseň svou přijemněji čela. K misliem krásným náleží též náčrtová Bolena ve škole zarození s čestností (str. 59), při níž těžko slábnoucí a přeč zase těžko neprosímá se.

Co do stánky mluvnické třeba zase jen

chválu vzdáti spisovatel, který tak bedlivě všimá si praci bušičských a svou řeč jich bušy brouší tak dlouho, že ják domant čísta, vybrušena se nes.

Žní pak již celkový soud náš: „Vezmi knihu tu každý a čteť v ní bedlivě, bys i ty, členáři, stal se Bolenem, by i o toke, ožklivoost nad zradci se rožšťovala, by nikdy Kristus tvých nezvolalova: „Co nám po památce dědovské, co nám po narodnosti? Záhřeje-li nám řeč naše chore žaloudky? Ten tak snad vyplní se, co poveděl všek: „Ejhle šlapali po hrdle mém, i kevali mně řetěz na piji, i bili mne; a ten, kterýž soudi právo i krivdu, polevil mně; i učinil mne svobodným. T závěvil oždobu na hrdlo mé. A vrahové upíje, jsouce přemožení i zahoní a hanba jejich, veliká, neboť pronížil je Bůh pravdy.“

Prahov-Laz.

Ze srbotkého od A. Vladislava Kačanského. (C.)

Žrč VIII.

Což kráčí orel svíj
v Prahov dan z horvých chřtenu,
tam kde Kadri - paša divj
hová sobě v skvostném stání?
Nekráká to orel svíj
s přikrá stály v srbotké niny,
ale Mirkó - hlas to jeho -
vojevoda Srbí slavný,
bůtká ocel rodu svého, -
černohorec neunavný. -
Srbovské se stály díval

v šířj kraj - v ten vojě přival;
z hmarých krahů blesky metá,
tam kde turokých stanů četa:
„Ha! stanové burši Klah,
což jste spěť rozejpak
na prahu, mé domoviny?
Přj, což zase horotva klíny,
s nichž - ať svědka, volám Boha,
přilíš lehká neslěká se -
skorníť bude hrochá neha,
ocel srbotká v rudé Kriase?“

^{*)} Prahov dan = Na nebe volání tane.

„Církev a vlast ty v mojih miluji sestersky se hádrech,
Každá půl, každá má moje srdce celé.“

Sušil.

Koleda.

(P.)

emálo si všimají mi-
lovníci lidu, našeho
duševního povrchu a
tudiž i nás zajímají
budoucí vláda ty pře-
voj národního života, které
přetvořeny vyšly z křesné na-
uky církve sv. Katolické, z učení o
převráceném vtělení Syna Božího.
Alepoň poněkud vzrůstá, jak účinkoval
la doba, v níž slavně paměť onoho ta-
jemství, na individualitu národní, a co
při ní zlatotního obilbil si Konatí náš lid.

Kdož nuzpomíná radostně oněch dob,
plných dětinné blouznivosti, kdy matín-
ka připravovala nás dlouho ku choili
radostné, k milému okamžiku, až objeví
se zrak našemu pestřej stromek vánoční
s mnohými a mnohými dary, až řekne
se nám, že to vše nadělil Ježíšek. Žiji-

sté, že jsme se již dlouho řídili dle přání
rodicův, aby se k nám Ježíšek každé ště-
dře zachoval. Šťastný jsou děti, když
o štědrém večeru se zanícením pohledí
sobě mohou na bohaté přistožený strome-
ček vánoční, na němž v záři mnohých svě-
tel vznáš se podoba malého Jezulátka.
Toho však dopředu býva pouze dětem bo-
hatým, aby se těšili mohly z hojných da-
rův a křesný stromek nazývaly svým lo-
pak děti chudé? Byť neomnějí rakusitá-
kové radosti, jim snad cítiti jest chudobu
i tenkrát, kdy všechno pláse, i tenkrát
jsou snad odšťokováni? Nebylo by dotým
xnamením lásky Kristanské, kdyby tak
se dalo. Lásku jistě neoměnnou prokázal
zal Bůh neoddělnému lidstvu, sedlav Ly-
na svého, aby směnno oběti byl mezi
Bohem a námi, a hle tady jenž prostřed-
níkem jest, chud se rodí na svět, vystřícen

a opuštěn jsa od svých v nuzném chlebě. Tak by tedy mohl v době vánoční lid náš zvláště tak svědecký na chudinu zapomenouti a bez cítě odbyti ji ode dveří, jako Kypsi mahu Boží nelidiš! Betlemané? Proč chodí lidé chudí pro dary k bohatým; ale i známí navštěvují známe, aby se tak řádnými ukázali k sobě, jakož se zachoval k nám nebeský náš Bůh. K této příležitosti mají přichystány vhodné písně nebo příměrné přislovídky, aby si tak spíše štedrou ku dárcovu naklonili a otevřeli. Máme takových písní značné sbírky. Ve sbírce Ebenové čteme jich na 30., Juvil pak vebral jich přes 50. a pohádková Komise pro Ku, Slavii uvěřitelně jich 164.

Významnější a důležitější nečiní Kovaly na náš lid žádné jiné svatky cizí. Máme sice kolik písní z doby velikonoční, vánoční písně však předce, ne-li formou, tož počtem na dobro. Pro tu dobu má skoro každý kraj naši vlasti své vlastní říkání, vlastní zpěvy, skoro každý náš venkovan zná několik takových písní. Vždyť již malé děti, sotva že se naučilo mluvit, zná přislovídku vánoční:

a já malý poupe

stojím u vás v Kráti,

Písně takové, jež lid náš zpívá o vánočních při návštěvě domů známých nazývají se koledy, a zvyk zpívat je po domích sluje koledováním. V koledích opěvuje se pak nejčastěji slavné narození Krista Pána, anebo děje se alespoň zmínka o

novorozeném Mesiáši. Takové koledy jmenujeme tedy náboženské a ony, v nichž se zmínka o Kristu Pánu neděje žádná, jež pouze za tím účelem složeny, aby zpěvávali dostala se nějakého daru, sluje koledami světskými. Tu pak se stalo, že přeneseno jest slovo koleda na dar sám a že se chodí koledova lid k koledníkům udílí koledy. Protože pak ve mnohých světských koledích opakuje se slovo koleda, říká náš lid o tom, kdož mnoho a často bez rozvahy mluví, že jest koleda, že koleduje a že ku konci nemůže přijíti.

Hledáme-li původ koled, již z obahu jejích poznáváme, že hlavní příčinou koledování, jakož nyní jest, bylo radostné narození Krista Pána, Kterž druh druhů tím časem roztoval, druh s druhem sdílel a z té duše pokřj lidem dobře vůle přál. Slovo koleda již starým Řekům, Římanům i našim předkům pohan-ským dobře bylo známo, i oni tímže časem jako my koledovali. Těme totiž, že naše koleda, či jak se jinak říká, kalada a jak se ve starých listinách zachovalo, kalenda, jest totožné s lat. slovem kalendae, jež se původně vztahovalo k novému roku: kalendae Januarii. Poslední den roku, který připadal starým Římanům již 15. prosince, a první dny měsíce ledna rozvícovali bohu slunce Janovi velikou slavností s mnohými obřady. Slunce vraei se touto dobou na staré místo, což si starí představovali, jakoby nepřemožený a nově obrozený Janus (znova)

provostával, svítíl a nemí nahřívával. Proto nazvali poslední den v roce narozeninami nepřemoženého slunce, „natales invicti solis“. Hlavností ty bývaly nejlukčinnější a nejveselější ze všech. V nastávajícímu novému roce známi posílali si dary, sami sladké věci: plky, mandle, dale, med, aby tak označili přání své, aby nový rok jen samé sladkosti přinášel. Plm byly spřejeny též mnohé pověry a divná pozorování, zda nový rok bude příznivý nebo rušivý. Pohanští zvyky ty se všemi obřady a nepřekýnými věmi, jež se při tom daly, oslavovali také křesťané z pohanství na věu obřadění. Tak n. p. u Byzantinců trvaly takové slavnosti po 3 dny a byly každoročně 8. 8. 8. (svátky kolod). Učitelé církevní hrotili hned na začátku křesťanství proti zvykům jhánadným, jež se rok od roku zmáhaly a vzkočto-

ly na újmu pravověří a dobojmu marim. Tak Caesarius, který v 6. stol. byl biskupem v Arlesu, zakazoval, paganissimas kalendarius ritus. V Řecku synoda Trullanská l. 691. odbyvaná přisně zakazala, slavit svátky ka sárós. Římané a Řeky Slované se křusťovali a tak zvyky oních dostaly se také k nim. Podívno jen, že památka obřadů těch zcela vymizela u národu remánských a pouze u nás a Litvanů, ve slovi Kalidos se zachovala. — Kdy se u nás svátku těch obřadů jaly, udáti nesnadno. Veřkoním kalonniku starouškem ze VIII. stol. jen kopuara kua (Kormčija kniga) sluje, činí vzgminka o kolodě slovy, když kdo v první den ledna mívá na kolody jde, jaké staré pohaní činili. — Slovo kalenda dále odvoditi může me od kolos = volati, vyvolavati, že nastává nový rok, což dobře starí techové řekli nám už neznámým mólán Ky (Přek.)

Nynější nevěra.

(K.)

Tak často slycháme za de našich ta neustěná slova: „Náč nám návěřnost, nač chkev? K čemu nám jest se modliti? Vždyť kdo ničeho nemá, kde se dne na den žiti musí, ne dostal nikdy ještě od Boha ani sousta chleba, ani kapky vody, byt sebe více se modlil, a kdo má všeho dost, nač je potřeby Boha? Ka peněz dostane, co se mu jen zalíbí. Tedy proč s modlitbou a stáryme se raději vsí silou o to, kde a jak bychom vyristali peněz nejvíce. To jest pravý a jediný Bůh, který teď světem vládne!“. A to praví nejen ti, kdo honosí se falešnou svojí vzdělaností, kdo prostudovali několik theorií Darwinových, racionalistických, nihilistů a j., to slyšíme, nejen ve městech, kde

novomodní osvícenci rostou skoro jako houby po dešti, nýbrž již i bohužel v malých a odlehlých osmičkách, kde lidé dosud žili v čistinné nevinnosti a v důvěře ve všemohoucího Boha tak tiše a spokojeni, že o svárcech Bojích nikdy u nich neslychano a ostatní svět se svou klamnou nectostí byl jim úplně cizím. Krok za krokem, pomalu více, ale jistě, razi si bezbožnosti cestu po všem světě; vniká do věcí, i nejmenších chatič a zapuzuje z nich křesťanskou pravdu Boha a zroci spolu všechen přirozený řád, který člověka alspnů v mezech slušnosti a práva udejoval. Co dříve bylo lidu nejistějším, tím teď opravka je, co bylo jiskř stěším, toho řádě bavaje, a od kud dýkala jim dříve láska, to nyní nenávidí.

Tolik jest těch rodin nešťastných, jěšto s nábožen-
stvem ztrátily i spokojenost a štěstí, rodinné! Kdo
sečte ty jednotlivce, kteří opovrhnuvše církev a ná-
boženstvem zjevem klisali kloub a kloub v záhu-
bu tělesnou i duševní a nevědoucí si pak rady
a odkud nevědouce pomocné ruky s kletbou
na zinalých stěch umírají – samovraždou?

Křesťan to pravda, křesťan nikdo z těch no-
vomodních osvícenců nedovede zapřít, neboť
jest takových ubožáků na tisíc, ba, prokás-li na
ulici sta lidí, nezmýšlí se dopředu, řeknou-li, že
dva z nich budou nyní již zanášeti se děsnými my-
šlenkami anebo že jsou na neštěstí cesty tím.

A co, říkáme se, co jest přičinou tohoto ne-
blahého přivratu? Kde jest tím vinou, že
nešťastné lidstvo střímhav a jako slepě se
řítí do propasti? Který to démon setkal tu ne-
proniknutelnou roušku, jež nedá světu proní-
nouti, jež hájí jeho oči, v temnotu takovou, že
nevidí již ani světku výry boží, ani světku
přirozeného rozumu, dobrovolně ozdobují se

své desavádí, spokojenosti a berou za ni ne-
šťastí, rozpatování a smrt?

Není nemožno odpověděti. Pokud lid ne-
věděl, odkud je člověk, že jest vlastní z spíce a
že není nic jiného nežli vrnušný žij, vyspělý žij
zvíře, pokud lid nechtěl ničeho o tom, že rozum
jeho vlastní jest jeho panem a zákonodárcem,
že jest bohem jeho, kterého jediné má poslou-
chati, pokud věřil první v jednoho Boha, vě-
mohoucího, stvořitele nebes i země, modlil
se k němu a poslouchal jeho přikázání, byl
člověkem a byl – šťasten. Ale sotva že solněn
byl svět onou moudrostí Darwinovou a fi-
losofií racionalistů, hned bylo všude mi-
sto lidí plno spíce; spíce ty řídily se ve všem
po příkladu svých sourozáků, jedly a pily, hrá-
ly si a prokřakovaly a pro samou zábavu za-
pamněly i na to, že racionalisté vyhlásili rozum
lidský za jediného boha a tak zanikla i ta
poslední stopa božství. A jak jinak, když
měla býti bohem spíce? (Pok.)

Vjítřní r. 800.

(Pm.)

ma půlnocní Řím hál v závoj klidu,
Tejz andělové dobré vůle lidu
Tak sladce přel před smrtí stý lety,
Kdy černý trůh již vzrostl v pyramidu
A přivl Bláh, ty spasil lid svůj stěh.

Tak ticho všude v staroslavném Římě,
Tak málo křty; neb tuhých sporů trům
Tejz tordě dosud třešilo dnem, nocí,
Tak dávno tomu, Lev co stahýj přimě
Byl s křem, světlo, drou sehnán mocí?

Tak dávno tomu, co ho lule a xlosti
 Sam Karel, uvid' v slávě, velikosti
 A usadil ras na Petrovo křeslo ?
 Král dosud v městě; nezvanému hosti
 Jen v taji láti - nepřítel je huslo

Tak ticho všude... Vlepe' basilice,
 Kde hrob je svatý apoštolů Boice,
 Klid s jasotem a zápal plní tváře
 A spásu vítá hlasi na tivíce,
 Král na stupních a papež u oltáře.

Tak velebno a svate v širém chrámě:
 Zář světla padá na vřtažené ramě,
 Krmí Blec' řekná lidu zlobě i králi;
 A Karel v křotném oděndraho kamě
 Leve prach klom, obry o vřích stály.

Střední večer.

(Ba.)

Koj, ty střední večere,
 Ty tajemný svátek !
 Cože komu dobrého
 neseš na památku ?

K. J. Ebon.

Zimní se rozkládalo již temné stíny
 svoje v nízké světnice, chudobné chaloupky, kle-
 ra stála na konci rozáhlé rosnice Leštiny. Pla-
 dička byla ta chaloupka a tak slaboučka, že
 by ji prudký vítr narušil. Když skalnatá
 hora Kalvarie nad ní nebyla se smilovala
 a ji nepřijala v ochranu na tvrdá posuvala.
 A přece i v této chudobě dno, na střední den
 rozbila radost svůj stan.

Vstupte jen do malé světničky a pohleděte

Tu kyne Leva - dech se ve všech tají:
 Dvě pažata mu pouzdro podávají -
 A nešli král svou zbožnou vřtící hlavu,
 Již zlata ohně, demanty s ní plaví
 A moný hlas di k zasnoucímu davu:

Syn člověka, jenž nyní v jeslech dřímá,
 Jeslitoval a vyjal nás i Říma:
 „My s pravdou stáli jako slabé světlo,
 V něm vítr duje, blýská se a hřímá
 „A na nevinu rážoš metlo spleklo.

„My neměli jsme svého štítu, krále -
 „Kdo roztal nás se ?“ - Papež mluví dle:
 „Pnes Augusta však Bůh dat křimu rase,
 Nuž rajejte ke cti jemu, chodte !“ -
 A chrámem, Usar' Karel !“ reflehá se.

na tváře chudobných obyvatelů ! - Hle !
 jak mile usmívá se ta vráskovitá tvář
 muž sedícího u křepkých kamion, spokojeně
 bafajícího s dřevěné, krátké dymky. Jest to
 starý hrobník, poctivý muž, ryzí povaha, neb
 jak se říká, pravý Harošek. A kolem ka-
 mon stáčí se ještě dosti hbitě jeho žena, neb
 jak sám ji nazývá, jeho, staruška. Věru
 sedíť jest u její postava, možnou práci
 a namáháním sehnutá, tak že sám hrobník

v dobremyjslém zřetlu přirovnává ji k sušince nebo k vichýřku.

Než dnes, na štěstý den, zapomíná dobrá stařenka na všechny starosti; ojdýť dnes spáší opět na dlouhých desíti letech své dítě, svého syna Josefka. — Ano, desít let již tomu, co cho vypravila na zkušenu do svého světa. Ach, jak je tentkrát bylo, když posledně, na rozloučenou ho líbala a na to vedce tiškla, které by rádo těles i posledním mukotem svůj vykoupiť chtěla do svého miláčka! Tentkrát myslila, že na posledy patří o zasloužení oči milovaného Josefka. Ale Bůh nejlaskavější propíše jí snad té radosti, aby opět objala jedináčka svého.

Takovými asi myšlenkami zabývala se se dobrá matka, připravující k věci obvyklou štedrověcní rybu.

„Prosím tě, starý!“ přeučila konečně hrobačka ticho, „přički mi to psaní ještě jednou!“

„Nu, nu, no kolikáté ti je budu již číst!“ dural se na oko starý hrobař. — Nechtělť dobrák dlehi tak na jevo, že i on touží po synu svém; ale přece mu lichotilo, že tak velice dobrá matka miluje syna svého. Převlé tedy starou jarmaru a vyňav z velkého nebelčce psaní, které před týdnem byli obdrželi do Josefka, počal je číst. Ať snad již desetkrát je byla slyšela, přece i nyní s napjatou pozorností naslouchala hrobačka laoskyplnému listu. A Josefek skutečně psal, že dnes na štěstý den k večeru dorazí do Leštiny.

„Že již přijde,“ počala hrobačka, když muž došel, „ojdýť už je tudy čirá noc.“

„No, však on přijde co nevidět,“ těvil ji hrobník; ojdýť on Josefek dobře si to

vypočetl, kdy dorazí do Leštiny; a mimo to jest cesta dnes velmi glá a snih chumelí se, že soba na pět kroků před sebe je viděti. A tu jakýž div, že se trochu opozdil!“

„Ach, mój Bože!“ co to dítě xkwi!“ narákala starostlivá matička. — — — —

„Hodiny na stěně jednovalné tikaly, přerušující tak ticho, kku opět nastalo. Větnička a skučila vichýřce, metajíc plným proudem oloučky sněhové v chatrné okénka, že až ramý praskaly. — Ve světničce, rozhořčila se mezi tím tma; jen slabé světl z kamenné osvětloval skrovní malou s větničku.

„Slyš!“ již přichází, tuče!“ zvolala ještě nov hrobačka a nevdajíc, rozjehla kahanec objový a vyběhla do síně, aby uvítala na prahu očekávaného miláčka. Převlela do dveí, ale nikde nevstoupil. Jen proud kých vichr mocně zaval a zaskučiv smíchem pekelným jako na posměch, zhasil kmitavě světko.

„To zajistě na půdě okenice bouchla, věskem“ vyvoltoval muž, kterýž též nedočkavě vyšel do síně.

Smutně vrátili se oba do světnice. Čekali ještě asi hodinu, ale marně.

„Dnes už nepřijde; marně nače čekání,“ pravil konečně hrobař. „To jistě zůstal někde přes noc a teprve zítra na Hod Boží budeš ho moci uvítati. Mluj Ty Bože!“ vždyť má už rozum, aby se nevydával o takovém počasí a k tomu ještě věcer na cestu.“

I hrobačka přisvědčila muži svému a přinesla věci, s kterou čekala na Josefka. — — — —

Zlolaštní jest ten večer osvětleném dni. Toť chvilu, kdy každý rozchvěným ctká se v srdci svém. Mláděť raduje se z toho, co jí život nádherný nadělil; a dorostlé s tí, nad jejími hlavou zašumělo již mnoho let, rozkvetlých Kobolnou pocíťují, vzpomínajíce na mládí své, na rodiče, bratry, sestry, s nimiž tak mnohý štědrý večer prožili.

U křesťanů manželé oddávali se vzpomínkám na minulé časy; málo tu vzpomínek

bylo radostných; vždyť mohlá, namítavše práce již od mládí připoutala se k rukám jejích. Než, všechny hořkosti a nepřekonatelné byly vzpomínky na jediného syna: nyní zaplácí on, otadí jim typtýj ten život, zastane je v stáří. Blahým nadějí oddávali se a neviděli, že snad tou chvílí ledová Morana ovdáší svou křesť.

V tom bylo prudec zabušeno na okno. „Nad on!“ byla opět první myšlénka matčiná. Obas příchali ruče do síně. (Potom)

Literární obzor.

(Pom)

Povrchní pohledy na přírodu. Předal J. Ev. Lybl.

P. spirovateľ ve spisu ku zmíněnému podává teleologický čili účelotvorný důkaz přesvědčenost Boha, kteráž patná jest každému nepředsudkovému, jenž otkem nezkaleným bedlivě si osmá zjeví a ukazuje v přírodních. Je tudíž úmysl páně spirovateľův, jak ho ve předmluvě sám uddává, abychem podivující se zákonům ve přírodě také věčně pamatovali na jejich původce. K tomu cíli a konci rozbírá: 1. vesmír, 2. zemi, 3. vodu, 4. oheň, 5. vzduch, 6. nebesa, 7. živoucí a) jejich ústrojí, b) tvorby, 8. člověka, 9. koně zvláště nádherné. Přijetím však poznali, jakým spirovateľem spirovateľ důkazy před zraky naše předvádí, nebude o místa, dočkeme-li se několika jen slovy obsahu, jenž ve statcích zvrchujmenovaných soustředěn jest. —

Ve článku o všemohou dovede, že není třeba dopátrati se Boha pracovním pře-

myslením, jako to dávni i noví myslitelé Plato a Cicero, Clarke a Leibnitz činili; nýbrž jediný pohled na všemohoucí, moudré, objektivní Boha, jenž se jeví v každém díle svém. Vše tu připomíná Boha, vše jest dílo rukou jeho. Byliny v údolí, cedry na horách, s nímž, či, hmyz se zjeví chodbou jeho, slon na úsvitě ho podtrhuje, pták v listí ho opěvuje, blesky svítí na jeho všemohoucnost, moře znamenají jeho nesmírnost, — jediné člověk křivými předsudky svedený praví: Není Boha. Vesmír tedy má patrně znamení, že stvořen jest původcem moudrým a všemohoucím; a proto zpravidla jest mluviti o nadohře, kterou prvý vesmír povstal, jako pitomým bylo by blaženostem tvrditi, že jednotlivé přímery číru nadohrou spjaly se v ladné báni Homerovy, nebo jednotlivé částky mramoru v Kladnou, slivou sochu, nebo kus plátna a barvy v umělecký obraz. — V následujících článkách uzavřije p. spirovateľ s velikou důklad-

ností jednotlivých věcí a předmětů, ve všem - má nízké účinky má chert? Hlavně přičítá své podlé
 měru. Země nemíní se sama nikdy, pro- vyjít se, chutí blízko, že jest pro každou, nebeským,
 vádí, věřící změny, ve své mlíně. Vědo její člověk božím ukradl. Nebesa se svým bla-
 vychází z jejího lůna, všechno se tam opět hodárným sluncem, milým, něžným a mra-
 vrací a stává se zárodkem nové plodno- stím hvězd poskytl nám divadlo tak úžasné, že
 stí. - Voda i vzduch jest tvarem a úče- nek, nemyslí si, velemoudré bytosti, která
 lem svým zjev podivuhodný. A jak roz- chem, všemohoucím na de, vším ldi.
 (Boh.)

Grachov-Laz.

Ze sborského od A. Vlad. Kačarovského (P.) (Poko.)

Proz ras bude sborskou kvi
 ovlázeno zemí bvi?
 Ka! můj rode - kvi moje,
 žalostná je sudba tvoje -
 Běs set les - ta sudba kleta! -
 co ti žaly, rode milý,
 hořkým žitím hrud ovily -
 xris do světa
 svobodného
 bez svobody - -
 Proti Boha milostného,
 k Jeho kučinu přestby sylváš,
 milosti však nemá pro te -
 Nekloni na bída, tvoje -
 Nomáš stěti - xradilo te ...
 Kosovo, o' tpyké boje!
 A zde opřít dlabě chava
 bez pokoje, bez míru
 Činí hoře bouři hlava
 vojskem božným, opčiním věru ...
 Kvi, pověz, co chceš tedy?
 Nač Turčinu kámen holý?
 Nač křaví naše hrudy -
 křavího lidu bolý?
 Proč se vdírá

v horova, síra?
 Chce snad zlato od skal lemit?
 Či snad plody od křemenu?
 Chce snad hedváť o' kamene?
 Bď kamene - ni kamene!
 Vřz od měří ku Dunaji,
 tam ku Tise, k Lavy Krui
 až do Karpat, do hot tmavých,
 na všech stranách světa, síra
 mrak sokolí vidím plavých,
 Sely - bratry moje, slavné!
 Rozpráše - rozehnané!
 Doly trvané odkosovské
 sem do těchto černých straní
 zahnal je v bedném lkání!
 Vůak i zde jim bída, skala,
 křutost, v skalách těch jim zrale
 Turků divých
 Kvechťivých -
 tisíckrát již o' Kosova -
 že i skalné vrchy znova
 malé hroty horových ptáku,
 Pblilici - ctných junáků,
 Kvi sborskou zavlačila
 divých Turků vyletla síla. ... (Poko.)

MUSEUM

„Církev a vlast - ty v mojih miluji sestersky se nádrech,
Každá půl, každá má moje srdce celé.“

Sušil.

Bratři'm na východě.

(P.)

ok za rokem ve své míru dále --
a šje vaše tvrdá jako skála,
co matka Církve slu již vyplakala,
co stesků, boje snahy její stály,
by zbloudile vás k srdci přivínula --
a láska ta přec vami nepohnula?! -

Tak hromu třesk když o skal tasy zvoni
a tisíc ras jak stromu list se chvěje:
tak s Vatikánu Plce hlas k vám spře,
jenž s vlídnou tvář i Slováním se kloní,
by jejich srdce těsně k sobě blula --
a láska ta přec vami nepohnula?! -

O bratři, bratři! dokud kletbu Boží
na slávský národ svoldovati chcete?
Jome jedné Krve, neovinnost přec, recte,
proč jako démon víc a víc se množí,
že mocně řalem prosa se nám vzdmla --
a láska ta přec vami nepohnula?! -

O svědomí.

Časová úvaha.

(Bd) (Pek.)

A skutečně jen na základě posla-
božího, svědomí, lze si dějiny lidstva vy-
žít a objasniti. Vě své snaze buvíčské bou-
řilo a bouřilo proti všemu, co nebeského jest,
tak jako Titanové vřelá kamenná za kame-
nem proti nejdobrotivějšímu Tvůrci vše-
homíru, nechcei trpěti nadoládu toho, jenž
se o ně co nejlépe stará — a v tom živém
boji, o tom neomylném zápasu může je-
diné svědomí k rozumu přiváděti, a
skutečně tak činiti. Když vášně zuřily
vše, když krev země zalila, když národa
vě kací svoi krol, když kruny se bořily, když
místa a vesnice hrů, když úroda polní
se ničila, když lidé stádvají se kvoživými
mi hyenami, — tu jediné svědomí mů-
že nalésti sluchu, může haněti, kárati
a trestati, tu objevuje se jeho blahodár,
ná moc.

Jest tedy svědomí v lidstvu tím,
čím regulator u parního stroje. Než
právě proto, jako regulator důležitý co nej-
více srovnává a dle jeho usání se řídí-
ti, tak má se i více se svědomím. Nevě-
stě-li se hlasu jeho jednou neb podruhé,
poblude své raznosti a bledosti — ohupí.

A tute jeho vlastnost dobře zná-
svět, jí se chápá a na základě jejím si
klid a pokoj zjednatí usiluje. Dobře po-
dobně se přičině též v Londnu (Paed-
agogium 1871. str. 51.): „Hlas svědomí

mluví u každého dospělého a normálně
žijícího člověka tak zřetelně a mocně, že
nelze jej přelstěnousti aneb umlčeti. Jest
to známý ústok nemravného, požadav-
kům svědomí odporujícího chování, že hle-
dí tento hlas buď umlčeti (vřavou, rozko-
š a p.), aneb že hledí sofistickým způso-
bem smysl a obsah jeho požadavků pře-
jinačiti tak, aby přivedeny byly v souhlas
s vlastním chováním. Sofistika naráží-
vostí jest známa. Nedá-li se chování po-
drobíti svědomí, přiloží se již sofistický
na vlastní přesvědčení a pyhva se o něm
tak dlouho, až se přestává rozkládati.
Hnusné, ba sebevražedné to počínání! ...
Tuto osvědčeno metodou dovede mnohý
své svědomí, ve všech případech, ukoněj-
xiti."

Tímto způsobem může vyovčiti si
mnohé, smutné jevy v životě. Podívej-
zemie oké. Zvukem krad, dopadajících
na rakvi, ohlaňuje se smutná budou-
cnost ubohým, smutným. Mají stáček
malý, svět jest žlý, třeba, aby jmění jejich
do dobrých dostalo se rukou. Spravedlnost
jejich pokru srdcem mnohého, až koneč-
ně A. stane se jejich poručíkem, a za-
vdže se nejen před světem, nýbrž i před
Bohem, že jmění jejich svědomí sprá-
vovati bude. Než najednou potěší se po-
nů, sám nemá — i stane se nevěrným

svému úřadu, sahne po penězích, ubohých sirotkách. Nečekne ovšem, že si je nechá a ka-nejší bouří se svědomí. Ale nechá věc den nebo dva dny, svědomí se ukonjí; sahne po částe druhé, svědomí již klade odpor menší, až konečně — mlčí, mlčí úplně a z nešťastných sirotků jsou žebáci.

Na základě otupeného svědomí může se i dobře vysvětliti nynější politický běh. Ne právo, ne pravda, ne spravedlnost, ale libovůle má být správcem světa, ne potřeba práce, ale bídné podrobení má být nejvíce odměňováno, ne loptící se rolník, ale v kalusování brodící se kapitalista — žid má užívatí slasti a rozkoši, ne za pravdu a právo bojují cí mužové, ale nadutí říšklouni, již sebe a své svěřence zaprodávají, jsou ctní a vážení.

Takové ovoce přináší svoboda — bez Boha, bez prsta božího i svědomí!

Kdyby svědomí se neotupovalo, vypadalo by to mnohem utěšněji v rodinách, obcích, státech. V rodinách nenastaly by se ze znaku našemu obrazy někdy hrůzně, neviděli bychom povstava, ti někdy proti otcí, nevoljeli bychom nářky ubohých, výměnkářů, nenaplnňovaly by nás podivem obalopní pronášené kletky. Kdyby hlas svědomí se slyšel, nebyly by hostince tak plny, neprovozovaly by se hazardní hry, při nichž mzda za možný cílýk pokolení hraje a s posupným smíchem se rozhazuje, neokládala by se rodina od nezguenného hospodáře.

A co v obcích? Víme dobře, jak se ve mnohé obci hospodáří, jak vyšťakly se ty poklady, jež předkové potomkům svým nashromáždili, jak obecni levy, pozemky a t. d. se vyhácejí — a jak často peněz takto nabytých se potřebe.

Nechci ani mluvit o záložnách, cukrovarech a jiných podnikcích, přínichž osíjen byl lid nesvědomitými dobrodruhy o mžolně nabytou úsporu — a rozmnoženy řady proletariátu, který nikdy národu ke cti a prospěchu nevoluje. Než dosti o tom!

Na základě otupeného svědomí lze si jediné vysvětliti snahy liberalů, materialistů, nihilistů a t. d.; na tom jen základě lze si vysvětliti stále mnohčí se vražedné útoky na osoby panovníků, na tom jen základě pochopíme smrt císaře Alexandra, presidenta Garfielda, na tom jen základě pochopíme kanebnost při převážení mrtvol sv. št. ce Pia IX. spáchané a prohravené, již ve věčném městě, svém to městě, snědšeti musí následce jeho Lev XIII., tak že i na odchod z říma pomýšlí.

Svědomí vybloučilo se — a na jeho místo nastoupila libovůle, vraždění, krivopřisvědčení, šibalství, podvod, paličství atd. ... Pekná to záměna!

Než myslím, že my se záměnou takovou se nepotkáme, ano že proti ní všude bojovati budeme. Hledme tedy, aby hlas svědomí vždy a všude byl slyšán, a bychom ani my, aniž kdo jiný proti

rozkazům a radám jeho nejdělnali. Když ani moonáče vístě nemá, - a šě tedy, Kdo přivážena jest, že ten, Kdo poslem pohrdne, hlas Boží zamítne, i k Bohu samému vřolomně se chová. -

Nynější nevěra.

(K. - Dok.)

A co dále se dělo? Duch novověké osvěty, či jak by se spíše měl jmenovati, duch bezbožnosti a, nevěry přiloudil se do duší lid- ských jako ďábel arcivrah předstíraje jim rozkošný obraz báev nejkrásších před oči a naseptával ušlechtilému člověčenstvu do ucha: „Ten chtěj a užij všeho, co má svět a co ti podává a co tvé tělo ráčí.“ Nověti žádného nákladu, abys ukávil své chuti, a nemáš-li k tomu dostatečných prostřed- ků, však jich mají jiní nazbyt. Víz jen tam ten boháč jak se má dobře, jí, pije a hoduje každodenně a peněz má tolik ještě, že neví s nimi kudy kam. Čekud je má? Že tvé práce a z tvého potu. Tati- tedý jemu? Nikoli, ale tobě! „Musí jdi a vezmi si je!“ Váháš? ... Proč? Snad nevěříš ještě těm starým, zpuchřelým klišé- m, co kněží a baby po světě roztrouši- li, že prý je věčný Bůh a soud a peklo? Idijž a zanech té pověry. Co nevidíš svj- ma očima, to nikdy nebylo a není; Bo- ha jsi neviděl ještě nikdy a proto řád- něho není!

Takť hovoří duch nové osvěty a člo- věčenstvo váhá ještě chvíli, neví, má-li jímto věřit, spíše, nebo dejť se učeníčk- ové, ale bož brzo rozhodnut. Co sladož, tomu vždy raději tělo se poddá. A ten

svět a ty jeho radovánky, ku kterým ne- věra tak úsilně vybízí, jsou tak sladky, tak příjemny, že duch jednou v pochybi- nost a jistotnosti Boží přivedený nikdy tak daleko jejich neodleď.

Přes se hnu lid celým davem za těmi rozkošemi, užívá světa, raduje se a vyška- ztápí se v klamně sny neustalé blaženo- sti a zapomíná při tom úplně na to, co bu- de pak, až se probudí, a zmizí sen s věck jeho. A když se konečně probudí, vidí, že nemá roucha vláhy a chce se střívat - leč jest už pozdě.

A jako pozdvihují hlasu svého prost Bo- hu, tak - nutně, všem - nevěří ani slov- žebníkům jeho; neboť nepotřebují-li Boha a modlitby, co by dělali s knězem, který, jak tvdí, jest jen pouhým zahalečem, ignorantem, cháčem a potěšitelem? Věru až úžasna těch nářků a skoků, jimž nepřítelů církve, sv. hledí autoritu slov- žebníkům její podvrátiti. Každá obec ma' jednoho nebo více těch přítelín- ků nové osvěty, kteří argovým okem strhají každé sebe menší hnutí duchov- ního správně zřahajíce na příležitost, by jej v něčem polapili a svržení své do- svědků mohli; a kdyby se jim to zda- lo, hotoví jsou svolati celou obec, ba celý

svět, aby viděli všichni, že kněz chybil, že kněz klesl, a aby z toho mohli pak omluviti své počínání. Když začnou potírkova-
ti: „Víte ho, nevíte? Naš kněz, varu-
te se zleho a co pak činí sám? To, co my.
Proto pryč s ním, bez toho jest zbytečným
a jenom nám na obtíž.“

A že chytře navléknou své nástrahy,
můžeme býti jisti. Vždyť jsou to syno-
vé osvety, synové světla a nedovedli by
obelotiti a v lečky své polapiti tmáře a
zpatičníky, jak oni totiž naryjovají kato-
líky a zejména katolické kněze? Až,
jako farizeové ke Kristu přivoli s otázkou
dobře nastrojenou: „Mistře, slušeli-
daň dvaceti císaři?“ tak přistupují
teh farizeové křesťanství k církvi řísou-
ce: „Učitelko národů, slušeli modlit-
se Bohu a věřiti v něho? Či třeba jvi
dosud náš tomurci?“ To pak praví
myšlívce ji polapiti v řeči. —

A proto, bylo-li kdy potřeba bděti,
jest to zajiště doba naše, kde církev sv.
a božské učení Ježíšovo má více a zary-
tějších nepřátel, nežli měla před tisíciletí.

ty, kdy světko věčné pravdy poprvé Nazare-
tu zosvitlo nad celým světem. Tehdy byli
Nero, Domicián, Dioklešián odpůrci zjevy-
mi, kteří nuzakrývali některá zbraní
svých, jimiž na křesťanstvo doráželi; teh-
dáž každý věděl, odkud na něho útok u-
činěn bude, ale nyní? Ne můžeme a o-
hnm sstihání jsou sluhové Boží, neo-
tvářejí se žaláři, aby mučenníci z nich vy-
vedeni a draví zvíři na pospas vydáni
byli, nýbrž užito zbraní mnohem nebezpeč-
nější, mnohem záhubnější. Loti a ústředím
pro příkladu Juliánovi hledí nepřátelé
křesťanstva dosleci toho, čeho Krví dosleci
se jim nepodařilo.

A že novomodní pronásledování více jim
vynáší a lépe se daří sítě koukolu, dotazu-
je, nejlépe náš věk, dovědčivý ty, rglivní
formy novomodního pohanství, statistič-
ká data zločinců a samovrahů.

Ne nadarmo tudíž volá církev svým
kněžím: „Bděte, bděte úsilovně a buďte
dobrymi pastýři, kteří život svůj dávají za
ovce své. Buďte pilnými pracovníky na vi-
nici Páně, neboť doba je zlá a dělníci málo.“

Střední večer.

(Pok.-Bd.)

„Dobrá večer, hrobaři!“ podravo-
val pozdní host, když mu bylo otevřeno.
Byl to z dolejší vsi soused Halous, vě-
chen sněhem zavátý.

„Toť dnes jest jako soudný den,“ více
Halous, otvírávaje se sebe sněh. „A
příce jdu pro vás, hrobaři, abyste věl

otevřít kostnice. Trdoví nyní přinesli
sousedé z Vyšetky někoho zmyšleho ke
mně. Tdovce na půlnocni, nalexline-
božáka na cestě. — Tojste tedy rychlé,
abychom mohli jiti ještě na mši sv. U
jest hnedle deset hodin.“

„Hned, hned,“ zabručel hrobník a oblé-

Knuo na se kožich a boty, spechal za sebou sedem kalousím.

"Přijď bzy, budu na te čekat," volala za nimi hrobařka zavrazivě dvíře. Pak uvedla v křev a zavřít starý neklíč, který byla dostala od svoji kmothy k svatbě, počala se modlití. Modlila se věle; vysílala prosby k Bohu za muže, za syna, za zemřelé rodiče a přátely.

Pomodlivši se, probírala se v modlitebách; zde milá reliquie ze slastných i trápnych dob svého života. Hle, ten to dotýkaný obrázek obdržela od své dávné zeonulé matičky; přinesla ji ho ze sv. Hory. Zde opět proutek z věničku, jejíž míla na hlavě, když rukou kníže zehnalá ji a muži jejímu, jako novomanželům.

Nad tu vypadl jí z nebellice malý obrázek Tanny Marie, jenž trudně budí v ní připomínky. Vidí se býti mladou ženou právě v prvním roce svého manželství. Bylo to též o štěstím dni již pojde k večeru; počala bouřit právě tak jako dnes. Tu vstoupil do světnice malý hoch, drátař. Neoblíbeně ho přivítala; a neoblíbenost je jí ještě vzrostla, když nuzně odeňý malý drátař přednesl chočujícím se hlasem poníženu prosbu za nocleh. Nemilostivě byl odbyt. Matně prožil pro Boha; by se slitovala nad sirotkem, jemuž otc vied týdnem byl zemřel v nemocnici. Kruť hrobařka, neznajíc ještě lásky k dětem, vyhnala neobekého chlap-

ce do bouřlivé noci. A druhý den nalezen byl nešťastný drátař schoulený pod skalou hory Kalvarie - zmizlý. Imet chladná byla útrpnější než lidé. A onen obrázek Tanny Marie tiskl zbožný drátař ve zmizlych rukou.

A nyní vše, vše to přichází na mysl hrobařce, a jako litice v duši nemilosrdně ji bodají ta slova, která přenesl onen drátař, odcházející z nehoštinného domku: "Bůh nejvyšší spravedlivý odplatí vám!"

Děsne myšlenky honí se jí o hlavě, děsíce ji jako příšery nocí. - Syn na cestě, bouřlivá noc zimní - a mrtvola zmizlého muže! Toť předměty jejího myšlení. "Ne, ne, o Bože, neděj, aby se to splnilo!" vykřikla zoufale, olysíc vyčítavý hlas svědomí. A jako na odpověď zaplaskaly okenice a zasténaly trámy pod návalem víchvíce. Přet ticho nastalo. Vyděšena pohlížela hrobařka před sebe.

Pojednou kmitavé světlo, zaplapolavší průvanem, kterýž dvířmi protetřenými vedral se do světničky, uhaslo.

"Panenko Maria! žle to znamení!" nařikala ještě více poděšená hrobařka. Rozvítala opět a chopila se modliteb; než marně - nemohla se modlití. Kde viděla před sebou prosícího drátaře a - syna svého.

V tom hodiny hrkly a počaly bít. Jedendokráte udeřilo a hrobařce připadalo, jakoby olysčela jedendácte udeření do rakve.

„Tě, toho nesmím, musím za mužem.“
A hodiwí plachetku přes hlavu, v chate-
ním obleku spěchala do bouřlivé noci. Ne-
nedbala, že ostrý vítr meta jí sněh do obli-
čejí, že téměř při každém kroku klesá v
závěje sněhové. Twéní, že bytost jí ná-
vše milená jest snad o nebezpečnosti
smrti, pohánělo ji stále ku předu, ta-
kým spěchem jako litič pronásledují
oběť pomsty své.

Zaměřila ke hřbitovu, který se repre-
stoval stranou oš. vesnice. Již vidí před
sebou temnou stradu hřbitovní a vedle
hřbitova nízkou kótnici.

A hle, slabá záře bleskotá v malém o-
kénku. Vyhlíla ještě kročeje, nohy již
pod ní klesají, duch se táje — než sou-
kost smutelná táhne ji nedolatelně ku
předu. — Stejí rej před kótnicí, obírá
dvě, stane na prahu, rozhlíží se po kó-
-

nici — patř — Kve stydne jí v údech.
Na zemi leží mrtvola a vedle ní, manžl
v mládežích.

Jeden pohled ve tvář mrtvolý a již kl-
sa dobrá matka s pronikavým výkřikem:
„Spravedlivě trestes, o Bože!“ — vedle ztu-
hlé mrtvolý — toužebně očekávaného syna.

Opět jeden rok uplynul do moře věč-
nosti. I to zase, stidý večer. V hřbitovním cha-
loupci u kalvarie jest ticho, kde jin, očes je
přerušeno sténáním umírající hrobářky.
Jmtní sklaň starý manžl hlavu svo-
ji u lůžka jejího, ví, že v brzkú bude stát
opuštěn, na tomto světě.

A když o půl noci rozhlaholily se zvony,
živoťující křem radostně prolehná, že Bůh ch-
všem se stal, opouštila dušes Bohem smíšené
hrobářky stávé údolí pozemské, aby tam nad
hvězdami se shledala s milovaným synem.

Literární obzor.

(Bm.)

Povrchní pohledy na přírodu.
Vydal J. E. Eyll. (Tok.)

Nemění podivuhodní nýli nebe a
země jsou živočišné. Kamkoli se ve pří-
rodě ohledneme, všude spatřujeme ruch,
všude život. Ve vzduchu, na zemi i ve
vodě hemží a rojí se živočišstvo vší veliké,
také není místčka bez normanitého
hrota. A ce říci o jeho ústrojí? I nej-
větší i nejmenší tvorové dokonalou ú-
strojností svou podiv a úžas nám vy-
nucují a svědectví dávají, jak nedosti-

žitelná jest moudrost všemohoucího Bůh,
ce. Bud se zvířete není snad obratnost a
všimnost jeho, nýbrž jest účinkem mou-
drosti srovnání, která živočišna řídí
a spravuje. — Člověk konečně, vyniká
nejen vřelchitlou postavou, nýbrž i do-
konalestí vší svého ústrojí nade všechny
živočišky, jest pánem přírody, ke kter-
mu panství nejen oprávněn, ale od
Hospodina přímo ustanoven jest.

Tímto způsobem pan spisovatel ro-
zebral vsměr přecháti k živějšímu

dvakrát, z nichž pakno, že všude a ve
všem znamenati jest přezračně, otvory
tvůrci mori Hospodiny, neboť kdo přivá-
dek a účelnost, tam musí rozumná pří-
čina býti, která to způsobila – a ta jest
Bůh. Tato účelnost, tento řád, podstýká
spisov., přiměla i nevěře Voltairu a K-
derota, že ve spisech svých Bžha uznáva-
li. --- Celkovitý řád Královského tohoto
spisku jest apologetický, proti materialis-
mu namířený. Doklady z věd přírodních
vzato, vystavují se tu v plném světle a přiro-

bi na mysl čtenářovu převládavě, nejsou
to divy povrchní, ale hluboké, opřené na
o spisy Fenelona, Chateaubrianda, Nicola-
sa, Rousseaua a Starého. Uhlavní díl –
Ko toto psáno jest slohem plynulým, vy-
tržebným a mluvnou přívou, až na vel-
mi okrovné poklady, které záslužně práci ni-
kterak nejsou na újmu; a přeto vše odpo-
ručuje se spisek tento a to tím více, že po-
dobných divů v naší literatuře dosud ne-
máme. Živější úprava jest okusna a cena
velmi levná; stojí pouze 30. Kr. --

Hvězdy.

(Dle Em. Teibela. – Brn.).

O pou hvězdy? Berdancionad,
Ve zhlédl jsem slunce jasné
Na modravých nebes planích
Tvoji pastýřka nos pasc?

Činad, světle jsou to svíce
planoucí tam na otáři
V chrámě světle nedohledném,
Tež ji, slunce) neozáří?

Li to květy liliové
Kalich čistý otvori,
Vonné plnět dřívot, sladkých
Malým již světom rozlevoji?

Ne – to strážné jsou listky –
Nám pak z lásky anděl žení
V modré knize blankytové
písně střeží pův na ně. --

Dobrá rada.

(Dle Sturmar. – Brn.).

Jda červných trudi temnem dlouhostným
Si myslí jen: Teď slunce, svítí jiným;

Až znova blaha žář vyjde rudou,
Las mi nozí jdouce plakat budou.

Zprávy.

1. Práva. Měli jsme 12 schůzí liter. Ráton a su Otové, Jančovi, Mloherovi, Balbinovi.
z nichž jedna byla slavnostní. Předci-
tala a přednážela v nich 18. údu Růžka na
si: O přívodu Janové; o důležitosti hvěz-
dybla, z našich dědin o Paskoty. Přemluveno o
dětství a pěstování jeho v naší lid, o zničení pra-
matiči sanka, o zničení zhubě a vykopání Tempér;
a řeč. Ráče obsáhlejší posuzovány a čteny dole listy,

„Cirkev a vlast-by v mojih miluji sestersky se nádrech,
Každá půl, každá má moje srdce celé.“

Sažil.

*U rakve dobrého pastýře,
Jeho E. Karla Nottiga, 14. ledna 1882.
(Kn.)*

*de dědinou i městem, smutná věst':
Tak stín se nese, dračím evapí letem,
Tu na stromě ji sěpce ratolesť
A tam zas otec vykládá ji dětem.*

*Již vnikla v hradu lépe komnaty
I v chatě zlehá na nizoučké dvěře:
Tu chudas tme - ruce sepjaty,
Tam hlavu věsí boháč v nedůvěře*

*Spí klidně v rakvi pastýř nejvyšší,
Křak vyhasl mu, lásčiplný křepý,
A hlasu jeho stádeček neslyší,
Kol ušl mu strou se lehce smrti rysy.*

*Nám nežehná již ztuhlá pravice,
Již přáješ nás chtěl brzy v náruč Tvou
A vypraviti do své stěhnice - - -
Duch jeho v nebi po ztraceném plesá boji. -*

Koleda.

(P. čkr.)

Církev katolická počínala si velmi obzvláštní a moudrě, kdykoliv oblačela národy. Po Křtu, sv. nezhledla ihned, co upomínalo na pohanství; aby k učení svého spíše přiklonila, raději trpěla zvyky a způsoby z dřívějšího života pohanství, jež hluboce byly zakořeněny v bytosti národa pokřtěného a snažila se jim dati nový podklad a novou přičinu, ožarov z ducha křesťanského. Tak se dalo i s koledou. Protože málo spomáhalo vykořeňovati tyto zvyky pohanství u předků našich, ponechány jsou jim, a však stará přičina mizela poměrně a nový, vznesenější úkol jim přidělen, který vyjmal se tím spíše, čím více byl národ křesťanským duchem prosvícen. Ze dlouhou dobu trvalo, nežli se zapomělo na pohanství původ koled, přece kně poznáváme z toho, co v krajích ruských, v nichž přebývají bratři národové, dodnes se děje.

Tam chodí po koledách chlanci s pannami. Někdy však přestrojují se mládenci za ženoté, upraví se za zvlášť jinak podivně a tak upraveni jistě chodí dům od domu a buď pod okny, nebo na dvůr zpívají veselé písně, v nichž se slovo koleda často opakuje. V zakuklení tom a v bytí veselosti spatřiti lze ještě zbytek zapovězených obřadů, jež pohané trpívali při slavnosti kalend.

Necell jsem nikde, aby se podobný zvyk u nás zachovával podobně ač; je však tomu tak bývalo, můžeme z koled souditi, jež čítáme křesťanským a jež dosud žijí v lidu našem. Ibať to ony koledy, jejichž obsahem obyčejně bývá nějaký smyšlený děj ze života zvířat, a v nichž se slovo koleda opakuje. Bezpochyby chodili dříve koledníci po koledě upraveni za zvířecí, o němž, v koledě zpívali. Huj zde na př. podobná koleda, svěčíká:

„Hegi viba košata, hej, hej koleda,
na ni kosa, rošata hej, hej koleda.
„Přel ti k ni kmeta, hej, hej koleda,
pani kmeta pod děti, hej, hej koleda.
„Hji doli nepidu, hej, hej koleda,
ty máš velky zubiska, hej, hej koleda,
„natah bys mi kyjiska, hej, hej koleda“.

(Tis. 44.)

Naši hoši chodí dosud po koledách k děvčatům, jakž naopak děvčata k hochům, neznají však při tom ani zakuklování jako v Rusku, ani neobléci se hadem jako na Slovensku, ani s vypaným vlkem nebo lvem jako v Polsku. Naše mládci slýchali si také zvláštní koledy „milostné“, pojednávající o lásce, o milostném daru, nebo o svatbě. I v nich tu a tam se opakuje slovo koleda. Poznáváme tudíž, že něco málo zachovalo se i u nás z koledování původního, jinak těžko vysvětlíme si, kterak ku koledám

náboženským přimísilo se tolik prvoní světských. Není však u nás kolodování tak rozpustilé, jako bývá na Růru, o němž svědčí povídko národní: „Kolodoval, Kolodoval, až do Kolodoval“, a jiné „když Kolodoval, nepoblahnil, když pak jindy.“

Zpívání Kolodů světské nebo milostné jest u nás výjimkou, jednak že jich ani mnoho nemáme, jinak jsou to jenom krátká říkadla. Nejvíce našich Kolodů jest obsah náboženského a více, méně zobrazují nám narození Krista tána v Betlémě se všem, co se při tom událo. Zpívají je děti i dospělí:

„Koloda je ve vánoce
moje po ní chodit kdo chce,“

praví se o jedné Kolodě. Chlapci je zpívají, chodí-li po Kolodách, dospělí, když se sejdou buď na báedu nebo na píšťal. Kív. Chlapci nosí sebou jesličky, betlém, anebo předejdi na tři křade hvězdou. Betlém bývá upraven na mnohý způsob. Buď stíčí do hnce prut z břízy nebo z chvojků užluných, stěti zvaný a na hnce navrtávají jablka, krušky, tenky, hrách a čības i poukonné ostrůvky na způsob růžence. Dole připevňují malíčky chlév, a vyteřou ho směním t. j. stěpovým mechem, do jesli pak položí děťátko s holubičkou. (Př. 439). Jinde zase mají toliko chlév, ale větš, v němž jsou jesličky a při něm podobu tány Marie a sv. Josefa, pak podobu obou zvířátek, jež Krista tána zahřívával svým dechem, buďto vyjezar

ne je dřeva, nebo z papíru vyotřezene.

Pokusíme se nyní dokázat, že Kolod samých jejich, až náboženský a ukážeme, že kolodování, jak nyní, ve zvyku, jest výplodem nauky křesťanské. Kolod se totiž dočítáme, že není již Kolod ku počtu Tanusa, boha slunce, nýbrž že kolodovati sám ježvíček napovídal:

„Narodil se nám spasilitel,
posíla mě k vám,
udělte mi kolodničku
a já mu ji dám“.

Takto matka Boží dovoluje chodit Kolodníkem pro Kolodu:

„Panenka Maria řekla, aby se nám Koloda dávala.“ (Př. 438).

Kolodníci rozmnožují Kolod jen čest a chvalu Boží; slavné glorio, jež kdysi na výšinách, nebes andělé zapěli, obalili si oni za úkol po všem světě rozhlašovat.

„Koloda nám nastala, abysme si zpívali,
„bud Bohu čest a chvala, je jím jež dočkali.
„Dej Bůh stěti tomu dmu, my zpíváme, v me Komu, — malému děťátku, Kristu
„Jezulátku“ (Př. 435, Eob. 40).

Komuž napadne, mysliti při takové Kolodě na starý zbytek z pohanství? Kdož bude ještě tvrditi, že Koloda taková vyvořila se jinak, než na základě učení křesťanského?

Ale milý spasilitel náš netoliko Kolodovati přikázal, nýbrž chodil také po Kolodě sám:

„Kristus tána se narodil,
po Kolodice chodil,“ — (Př. 437)

a v Kolodničku dosud na Kolodu chodívá:
„Včera se nám milý Pan Bůh narodil,

„dneska s námi po koledě pochodí.“ (Lut. 70.)
 „Koledníci mají také svoje patrony: sv. Kře-
 pána a sv. tři Krále, protože prví i oni kole-
 dovali. Tak již
 „sv. Štěpán Koledoval,

„chytá pecen, pohledoval.“ (Lut. 738.)
 „Třech Králůch dovídáme se, kterák
 „počali Křesťanůk víru
 „po koledě chodívat“
 „Štěpán Koledy dáváť.“ (Lut. 57.)
 (Tolr.)

Objevení římských katakomb a dějiny jich až na náš věk.

(Br.)

Nedaleko Říma, stranou k sever-
 ovýchodu, a tož u silnice salarské, kopalo
 několik dělníků, se vinici tam jakési hlínu
 purpuročervenou, jež napravena jistou, váp-
 nem jest, výborným smelem.

Tu dne 31. května r. 1538 projednou pro-
 lomila se vstava země pod padnými ra-
 zy jejích a spozorováno ihned, že dutina,
 do níž padla hlína a kamení, není při-
 rozená, nýbržá dutina zemní, nýbrž skle-
 pení, s patřilí zbudované prací lidskou,
 od něhož na příč velmi četně se rozbíhaly
 chodby. Luby sklepení nikde, nebyly ani
 podzděny ani sloupky podepřeny, protože
 chodby tyto a jiné, nasky byly vykopány
 ve měkké skále a bylo ještě docela dobře po-
 znati výhy a pruhy po kladivu a dláhu.

Ve stěnách bylo viděti v několika ta-
 dách nad sebou obdelníkové otvory a tož
 buď cihlami zajištěné nebo mramorovými
 tabulemi zalоженé. Na jedné bylo vytesáno
 jméno Kristovo, na jiné znamení kříž, na
 jiné holubice, nesoucí olivovou větví a jiné
 a jiné. — Z toho souzeno a poznáno
 hned, že jsou ve pravějším pohřebišti Křesťan-
 ském a nazvali je Katakomby. —

Edkud poslo jméno? Za Říma na jih polo-
 žena jest nejkrásnější druhdy silnice, římská
 Appiova. V nížkém údolí, jímž tato
 silnice vede, jest staropamátný kostel sv.
 Sebastiana a u něho jest podzemní pohře-
 biště, v němž i těla sv. kníží a apoš. Petr a
 Pavla nějaký čas byla uchována. Kostel i
 hřbitov od toho, že byly v dole, nazývány ad
 Katacumbas. — Jméno přešlo pak na vše-
 chna toho druhu hřebiště.

Plohem, rozlehl se o tom zpráva po Ří-
 mě i po všem světě. Co se stalo, pře-
 nám současný Baronius: Řím byl pře-
 krapen a udiven dostav zprávu, že v jeho
 okolí nalezena jsou podzemní města a tož
 města, jež byla druhdy přibýskem křesťanů
 za doby pronásledování, nyní pak jen hroby
 chovala, a se smeknou uctou oho nazývalo,
 o čem až posud jen ve knihách čtlo.

Na tuto radostnou zvěst všem který po-
 spíchal Řím v zástupech, aby se otropil do
 temných chodeb a přesvědčil se, jest-li tomu
 přece tak; sice každýho pudila prosátná
 touha, aby vkročil do prostor, kde svať a svě-
 tice Kráceli, aby se pomodlil, kde oni se modli-
 li, kde tajemství svať konali a své milé

nebožtáky pochovávali.

A pravěm bylo čemu se divati a diviti: oko nejdělo do proutor, do nichž neokřičila neha na tisíc a přes tisíc let, a zobrazi, vytvář, znaku, nápisu oko čisti mohlo a poznati, co daovní těchto proutor obyvatelé myslili a cítili, věřili a doufali, milovali a trpěli, a mohlo pozvati takto až do sedých dob věku apokalyptického.

Katakomby jsou nám na svědectví o Boha dány. Neboť krátce než byly objeveny, vystoupili někteří, aby dokazali, jak se uši-

nula chitko římská od pravé cesty věry, a aj, tu padl naprýsk slunce do sklepení katakomb, v nichž napřevu a obrazu a znamení ní-kde, nemohl zaonaciti, proto že přes tisíc let zahaleny byly tmoultina zemotěhu, a vše v nich kld-sá pravdu nekalnou, že všichni, kdož křtému se známe, věřime, jvna jako první křesťané věřili a doufali před půl druhá tisícem let a že prvotní doby křesťanské jsou mnohem tklivější, dojemnější a posvátnější než ty, kdo si byl promyslíl. — (Dok.)

Moému geniu.

(P.)

á prosie málo dbal,
ba, misám jsem se vyhýbal,
léti nitro písní plničké
a řetmi veršem oplýval.

Tu genie, jsi pouta snál,
by písně v srdci stajené
se v život, radost probudily
a byly v světě blažené.

Tak řinula se píseň má
v ten vonný, teplý máje čas,
já tištl celo zimničtě —
a v prout, samý zpěv a jas.

Bud, vleben, o genie,
vždy věčným tobě zůstanu;
tys pouta bolu se mne snál —
tě ctíti v smrti, ustanu.

Dvě smrti.

(Bd. — Dok.)

A čím jsme se těšovali, vyplnili se. Viděti jsme syna svého slavití pro-ní mři sv. dožili jsme se té blaženosti, že jsme z rukou jeho nejovětější Tělo Páně přijali, dočkali jsme se toho, že ruka jeho vyčinula na hlavách našich, aby nám přejhnala. — Tentokrátě však jsme se s ním dlouho netěšili. Brzy se o nás odebral, aby pracoval na vinici Těle.

Vedlo se nám lépe. Něcho nám ne-scházelo. Pomocná ruka jeho bděla nad námi, a potřebovali jsme jen kleonouti ..., než ne, ani toho nebylo potřebti, posj-lalt nám i bez říkání, haliv poslední.

Tak uplynulo několik let. Staršíčej náš pan farář odebral se jednoho dne nenadále tam, kde není žádného trá-pení více, odebral se k Tomu, Jemuž

všech život svůj byl zasvětil. „Kdo asi nyní ujme se nás opuštěných ovčáků?“ — tak ptal se v dítině soused souseda. —

Jednoho však dne nám přivle-
psaní synovi, že asi za tři neděle se k
nám přistěhují na faru, že nám nyní
bude na blízku a tím více se bude moci
s námi starati. Pan Břich nechtěmž jeho
dobrou vůli odplatit!

V bytce se toho dověděli i sousedé ce-
stou vědnu, neboť my ponechali tuto
zprávu pro sebe, jakýžto sladké tajemství.
Vše strojilo se přivítati nového pana fa-
ráře.

V den jeho příjezdu se všechna farnost
dostavila ve svátečním oděvu, všechny
prapory a Korouhve kostelní vyneseny
mu naproti. Dlouhý, předlouhý zástup
přivítal jej, a v čele zástupu toho —
s matkou já! Vše pohlíželo s úctou k
nám, a vím, že ve mnohém srdci asi
záviost byla se. Ale co nám do záviosti,
co do lidí, co do všeho! My čekali své-
ho syna, svého jediného syna, kterého
jsem již dávno neviděl, a to stačilo
nám. A kdyby byl přišel osamocen, kdy-
by byl přišel v bídě a nouzi, byli bychom
jej zrovna s takovou netrpělivostí čekali,
a tak laskavě ho přijali, jak teď. Kdy
vážen a ve slávě se vracel v rodnou
vísť svou.

Najednou se zvony rozpručily, v
obecnosti nastal hukot, znamení to,
že očekávaný se blíží. konečně zahřel
kočár — a syn můj ležel mi již v ná-

ručí! Však nesetval v něm dlouho, vy-
vinuv se zlehounka spíchal k matce. Než
— co to? Ta stála tu nepohnutá, s obličejem
jako stěna vybledlým! Přistoupil stěhův
k ní, a vštíkl jí horoucí políbení na ruku
a na rty. Bylo to políbení na přivítanou
a — na rozloučenou! Neboť v tom oka-
mžiku nebylo jí už, — v naručí jeho spo-
čívala matka. Co se stalo, sám snad
uhodnete. Přílišná radost učinila konec
jejímu životu. Imenitě to přivítání do
nové svady! Totaz je tam přibyl, byl prv-
ní obřad, jž měl vykonati, pohřeb —
pohřeb matky.

Celá osada zas přivlela na pohřeb. Syn
oděn jsa v rouche smuteční přikročil k
rakvi. Všichni sčítávali v očích jeho d-
zy, avšak sklamali se! Ani jediné slzič-
ky neuměl po celou cestu. Tvář jeho by-
la sice bleďa, krok matný, hlas se mu
třásl, ale více nebylo pozorovati.

Přišli jsme k hrobu. Rakvo uložena,
on začal modliti. Všichni tonuli v ol-
zách, jen on sám neplakal. Obřad ukon-
čen. Již slybá se syn, aby poslední sluj-
bu vykonal zesnulé, drahé matce své. Zdví-
hl trochu černé země a již ji házel na ra-
kev, ... v tom, ruka se mu křivčila ohně,
on vykřikne a klesne. Lidé přiskočí k ně-
mu ... avšak nebylo ho už mezi živými.
Puklo mu srdce žalem!

Id neviděl, co se děje. Pro mne bylo to
již příliš; teprve lidé musili mi vše vy-
pravovati.

A tak žyl jsem zde, sám v síni

Manželka i syn mne opustili. 'Nějaký čas trávil jsem život svůj sám axám. Ale nyní jest mi to již nemožno, jdu k bratrům do vzdálených škol, abych u něho několik těch smutných dní, kterých mi Bůh snad ještě dopřeje, v rodinném životě strávil.

Budete se snad tazati, jak jsem matce daného jsem již asi nevyplnil. —

Normutovy naděje.

(Druhá.)

M. Minulo několik dní, co Normut dostal první psaní od Karla, v němž znamoval, že se po letech zas jednou domů vrátí se světo.

Žpráva ta se byz rozletěla dítinou a překvapila všechny. Mohl's přijíti teď kam koliv a kdykoliv, všude o Karlovi jen se mluvilo: mládež ho neznala, ba nedopověla o něm ještě říkají a měla pohotově mnohá stáček; ve hlavách starších zase mihaly se názry různých obrázy a na každém z nich Karle Normutiv, ten malý neposed, zhlýžtaný a rozpuený, jak dosud všichni měli na paměti ho, jinak a jinak vypadel. Někte si ho představoval za pána a bohače, jiný zase za nenamovitelného ničemu a poběhlka, který přijde nyní na krtkům, kdož pokazili ho, — a jiný opět za chudáka, který přišel do sebe a zadošť učiniti chce za vinu své. Každý soudil dle toho, jak byl Normutovým nakloněn a jak by jim byl přál.

se mohl rozloučiti s hroty svých drahých miláčků? Lehko, pralehoučko, vždyť se s nimi zase byz tam na věčnosti shledám a na věky se již od nich neodloučím. "

Tak ukončil staře a mně divně, předivně myšlenky kroužily hlavou. Přek-

Stará hajná, "od žulů", žena moudrá a vážná, jež se nerada kdy přenáhla ve svém úsudku, vdy hlavou potřásla, kdykoliv se o věci té mluvilo.

"Klata", měla jednou důvěrně své sousedce, — na místě Normutových netořila bych se tak z příchodu Karlova, je nestala bych samými výčtkami svědomí. Považte jin, co tehda vstálo to děvče ubohé, politování hodný svůtek, tamalá Anuška, vyhnaná z domu od zlé matcechy a odcizená otci vlastním. Pán Bůh je za to byz protestal, dopustil, aby se jim druhé dítě ztratilo a dal jim dlouhou dobu, šestnácti let, na uvážnou, aby z moudřelí a uznali ty křivdy na sirotku spáchané a napravili je. Ale jabozle sice ženy zlé — to nzmělo, a stoc, stoc se zařizovalo čím dále tím víc." Život staréy tak slova jenom plynula a byla přesvědčivější. Tvář její hořela a když si oddechla, mluvila dál: "Křátkraci, zašlepení lidé! Což myslí, že Pánbůh trestá na jednou a trest jeho že

už je u konce? To veliký je klam. Zechla pec zmizel, to byl trochu teprve začátek ale Boží shovívavosti, a kdo ví, nechci prorokovati, zda návrat jeho věřů, citelnější ještě ranou pro ně nebude."

Sousedka Hajná jenom přisvědčovala; nemohla také proti jejím slovům namítati ničeho. Mluvily spolu ještě chvíli o tom a onem, až přišly také na Nermutův domek a jeho polnosti.

"Nermuta je mi líto" - dodala Hajná posleze - "kdyby nebylo jí, mohl by spokojit se žít v tichosti; ale ona ho otrávilazlobou svou. Je to mužský srdce dobého, pokorný a o práci neunavý. Co už chudák naložil, nastaral. Věru, bylo by jím načas, aby jednou ukoil maselným kuskám svým. Mohl se někde podívat na chalupu, když se dle ní přizpůsobil, jak bídne vypadala - a ať se nyní na ni podívá: je už hladná a čista, pevná jako klec. A ta pole tehda - rosla na nich tráva jen a luštěi -

nec, teď však každý sedlák mohl by s ním kterýkoli kousek vyměnit; a nevídi se. Živnost je pešná a věčná škoda jí do ruky neprovolané!" -

Tak a jinak mluvilo se v dědině, ale jinak zase bylo v Nermutově příbytku.

Upřímně uklizení světnici přecházel Nermut ode dveří k oknu a zas nazpátek. Měl jasnou tvář, ale byl jakož zamýšlen. Co chvíli zahleděl se ošnem v zasněžený kraj, stý se mu němě nabyhovaly. Dále se, jako by v mysl jeho rozjářenou psaním Karlovým od několika dní již byla padla kapka jakéhosi ke vzpomínky. Žena ta pozorovala již tenkrát, když od Toufili vrátil se; ale živou, moci nemohla se dovědět, co u nich dělala a jak pochodil. Šel na svém jako škála a jen ji těšil, že se všechno doří pzději.

Dveře se otevřely po tichu a kdosi vstoupil do světnice.

Nermut sebou tihl, obrátil se odtokna a jeho oko utklo se na muži neznaném. (Boh.)

Zprávy.

Z Přítrichoma. - Myslím už zlat Novin známí je Vám, že vo februári 6 bohoslovcov z Tr. bude posvátat dobrohoj náš kardinál arcibiskup za knázov, medzi ktorými je 5. bhoed, ktorí boli priadnymi ľuďmi cirk. školy nášej slov, prve aj táto päť ľudí zbovna musí prestať účinkovať. Chceloť Vám oznámujeme, že škôly môžeme, keď dovinieť, však se žalosťu túto opustenosť škôly nášej. Škoda, věčná škoda, že aj táto jediná kaplnka rozdeľovania

sa v drahej materičine tak opustená je do synov svojch, že jejich vlastnou vinou jestoval prestane!

Ličime sa s ňou - nádeje nenechávajúc. -

Ličime sa spolu aj s Vami, milení bratia naši! a milú spomienku Vašu bereme, so sebou do vínice tána. Najmä sa aj na diaľej vzájomne v milý pamäti a keď sa nesídome v živote, s jedným druhým z Váš osobne, alebo písomne, budme vždy spolu duševne, pracujúce na jednom potrebnom, dobrom, rodu, z ktorého viack sme. - I Bohom!

MUSEUM

„Cirkev a vlast-ty v mojih miluji sestersky se nádrech,
Každá půl, každá má moje srdce celé.“

Sašil.

Historické obrazy.

1. Týn. (P.)

Tě dvě dřívá Pra- pláští, mrazil až do kooť.
ha, vlnami v- Anděl můj vznašel se nad Pra-
lavínými uko- hou, jež vysokými věžemi a týny čně-
lebána byvši v- la k nebesům, jako by spínala ruce
klidný sen. Po k tánu, jakoby prosila za klidné spá-
práci člověk si če své, za vlast, jejímž je srdcem, za
rád odpočine a té blaho národa svého.

práce za celý den někdy Náhle zrudla obloha, jako by hvě-
až mnoho, velmi mnoho. rdy nepadaly po jedné a v dlouhých pře-
Nebe jako z aruru, jen tu a tam stávkach, nýbrž vypaly se na jedinou,
černým zavrženo jest mráčkem, jenž jedna po druhé v blankytu nebeského.
za dne zdál by se jen bílavým berán- „Hoří, hoří“, ozvalo se městem, a
kem; noc však činí vše černým, tajem- „hoří“ zdálo se, že mluví náhle rozhov-
ným. Po ulicích proutě, prázdno jako pané zvony; „hoří“ žnělo z dlouhých
po vymění, jen v dále slyšet kroky pře- trub strážce, „hoří“ volal každý spě-
cházející strážce. Tly umlkly; snad chaze na místo požáru..

strážce unavená pchoučila se do pláště, Týn - Kostel Tanny Marie před
stříčila do uličky; nebovité skučel proni Týnem v plamenech!“ - „Pomoc, pomoc!“
Kavě, dral se do oken, pronikal silný Dvě věže jako dva protové čnily k

nebesům chleba ohně po okolí, po domcích, náměstích, ulicích a osvětlovaly rudým světlem okolí.

"Pomoc, pomoc! Hoří národa naše ho chlouba, bloudících světem tímto stotocí, sídlo nebes královny. Pomoz, pomoz!"

Ale pomoci právě nikde. Lid se oběhá, každý hájí svůj majetek, svůj dům a vítr se zvěda, věští a věští a chumá, že ohně po okolí rozhazuje. Ohně se zmáhá jsa větrem podněcován, hojně živěn, ano odnikud moudrosud, nebráňe no. I přičarí také pomoc. Ha, rukou chápe se vody, háků, řebíkův, ale co jest lidská ruka proti rozkacenému železu, co jsme my lidé proti Bohu? Nic a nic.

V tom rozjetupují se davy a středem lidu kráčí rychle řada v bílých, dlouhých rúžách oděných, mnichů se sepejaly. Hýma rukama, hlavou na prsa nakylenou, očima straní žalostjma, a po-

vydechem těžkým až hluboko od srdce.

Vítr zavířil a tísně jisker roztálo se po okolí, až daleko zapadly na domy, na střechy a úzkostlivě každou pozorovaly zraký lidu, zdali nezapálí a, ohně se nerozšíří? Požár roztl víří klesá.

Mnozí poklekli řadou na náměstí, obrátili zraký ku kostelu Marie Tanný, z kostela k nebesům, sídlu Boha všemohoucího a zanotovali: „Miserere mei ... Smiluj se nade mnou, Bože, vedle veliké ho milosrdenství svého ...“ Lid spřevázel modlitbu.

Posledně zahučel vítr a pak jakoby náhle spuštna byla, stavidla, zadřežena, rozvolněná úzda, utíchl rázem a ohně nejso podněcován tichl, až stíchl na dobro. Dotátek lidé zabili.

Ruka lidská působí v dějinách ale pravice Boží, sahne-li v plány slabých lidí, pak jsme my lidé méně než nic, jen pára, jen mlha. — (Pokr.)

Objevení římských katakomb dějiny jich až na náš věk.

(Pokr. - Dm.)

Jak se roznesla zpráva, radost ná o katakombách, věhlasné učenci věčného města hojně sestupovali do nich, aby je prozkoumali a výzkumy dychti věnu dali světu na vědomost.

V popředí budíž na věčnou a věčnou památku jmenován Antonio Bosio, jenž skoro za třicet šest let v

tímto podzemním světě prodlél a na výzkum jeho vynalezl všoký čas a slohy, věškeru lásku a sílu.

Tento náš slovo svatý učenec pilně probíral se v písmech církevních otců a jiných, aby nabyt důkladných vědomostí odborných; i dočerpával se odtud přesvědčení, že Katakomby jsou obje-

vení nejsou ještě všechny, ale je většinou
jest jimi obklopen Řím, ba je jsou i
pod ním.

Y prohlídal Bosio zahrady a vi-
nice kolem Říma, kde by dopátral se
tajného vchodu do Katakomb; časté
zdaré, častěji márně.

Nic neleká se nehod, jaké se mu
přihodily; tak na př. stalo se, že vstou-
piv do nové objevené Katakomby ve šle-
chetné nátravosti procházel s průvod-
cem spletenými chodbami, až zabloudil.
Na neštěstí shodl jim káhan a byli
v čiré tmě. „Tě jsem myšlil a se obá-
val,“ praví s nevinným žertem, že ne-
patrné a nehodné tělo má nechtě si
osobit ku hrob mezi mučedníky. Koněně
přece jim zavítila zář sluneční a za-
chránili se.

Bosio dokončil plodný život r. 1629.
navštívil; prohlídal a z části sám
objeviv se třicet Katakomb.

Td té doby ustávala šlechetná
snaha pátrati dále po Katakombách,
a co se dle, dle se ze příčin více mě-
ně nekalych; ba našly se i nábož-
enské společnosti a soukromníci, kteří
na svůj peníz Katakomby vykopá-
li, ale za tím účelem, aby vzácné ostat-
ky z nich vybírali a užítkovali.

Je pak i tato práce dle se po vě-
stě bez dohledu a rozumu, mnoho,
přemnoho vzácných starožitností bylo
zkaženo, ztraceno, poroucháno, rozma-
táno.

Časy napravily se až r. 1668, když
papež ustanovil znalec dyjorce a klá-
di Katakomb; ale těmto se nedostáva-
lo ani snahy, ani obětavosti Bosiovy.

A spíš rozpadaly se Katakomby
a upadaly v zapomenutí, až upadly.

První novému věku ponecháno
bylo v archeologii více znamenitých
se dopracovati úspěšiv; neboť jako
Schliemann chrómne již nakupil po-
klady památek řeckých, jak Fiorelli
v Pompejích nový odhalil starověku
svět, jak Botta, Longprérier a Layard
k novému zavolali životu assyriké ve-
líkány Ninive a Babylonu, tak i
Katakombám římským zrodil se muž,
jení láskou a neumdlélou snahou a
obrádkou vzdělaností vykonal v tomto
oboru důkladněji a více než všechna
tři století před ním.

Zlatotrubný tomuto muži dáno
jest podivuhodné kušení, na jehož za-
kladě s takovou věčitostí s jakým
zdarem předvídal, kde a jak a co by
se mohlo nalézt.

Jméno muže tohoto, jehož nám
dobrotivý Půh dlouho ještě ve práci
zachovati račí, jest Jan Kr. de
Rossi (nar. v Římě r. 1822), a po-
ku statně mu stojí věrný bratr Michal.
Těž pak přece ukážme apríl při-
kladem, jak p. de Rossi vede si ve
svých objevch.

Podle 1848. v silnice Appiovy na-
lezen byl až podud tajný vchod do no-

vě Katakomby. I bylo první prací a snahou panu de Rossi, aby bedlivě prozkoumal staré knihy poutnické, legendy o mučennících, církevní kalendáře a t. d. a na základě tom učinil, že tato Katakomba ve starověku měla jméno, Katakomba Praestantissima. Brixo vydal o tom na důkaz knihu a pak přednášel papěžské Komisi na zpryt Křesť. starozjímavosti o této Katakombě vykládaje a dokládaje, co v ní se najde: a když se Kopal, stalo se tak, skukčně, se našlo.

Takto pracuje a zkoumá p. de Rossi až na naše doby způsobem, přechovaně

podivuhodným a důstojným. Bez je - ho zprytu věděli bychom o Katakombách více jen málo, on našel a potvrdil jména jednotlivých hrobtů, on urovnal a zjivil již dýžiny, zkrátka: co máme o Katakombách nejlepšého, nejdůkladnějšího a nejzdařilejšího, máme od něho.

Avšak se vděčnost a na - plav u velikou také o této příčině připomínati si bude pokolení slavného papěže Pia IX., nad něhož, za dobu půl druhá tisíc let nikdo nevěnoval Katakombám ani více nákladu, ani úcty, ani lásky. —

Vzhivu!

(P.)

am k výši hled',
kde klamu více není,
a věčná, svatá pravda sídlí jen,
corde tě trýzní, pouhý mam a sen,
vsák tam mi klam ni snění.

Tam k výši hled',
Kde svatě lásky stany,
jich bouře žádná losů nevrátí,
neč lidoká věčnost hřesic nezkrátí,
ni srdci nevkla rány.

Tam k výši hled',
Kde hvězdy svítí jasné,
jim není leku, který zhasíná,
zde zhasne hvězda - třeba jediná,
tam žádná neuhasne.

K domovu!

(Bd.)

Vždy rád si k tobě rákším
ty rodna mezi všecko,
kdy duch můj trudu objím

je - propaťti tak blízko;
Kdy temna poruť havraní
mi v duši vchá stíny

a na rtech klidné usmání
se vedá v mrazné jíní,
kdy mněl bych, že jsem zakletým -
kdy přítel puchl s jarem -
a sám jsem v bolu starém --
o, k tobě rád pak zasehám!

Ben myšléněčku zasvěšm
ti - a víc nejsem zakletým,
ty plašíš umís chmury!
Tvé družné vlnky v potoku
dí: Bůh nás kalí s tvíry,
leč jeden den - a v potoku
nám kalu zavolí stvůry.

A což ta náruč topolí,
ta nitro nikdy nezbolí
jak ústík dzvých lidí!

Ta dušička zlevi soucitem,
vždyť mnohý střípek slídy
prý skrývá v prou rozrytém -
tak čas prý hojí bídy!

Od prahu méje matička,
jak na mne kývá chudička,
jak v smutnou láb skráni!
Všech trudiv odstín ze duše
svou jemnou rukou stáhni
a v svatě matky předtvoře
mně „pros!“ dí - „Bůh tě ochráni“

Jak rád vždy k tobě zasehám,
ty rodná méje vřsko,
vždyť tím toým, vřelým objem -
tak jest mi k ráji blízko! -

Na zámečku.

Přáček ze života.

(Bn.)

Bylo před stědým dnem.

Tajemné jakási věc naplňovalo kraj,
mraky sněhové hřizily co chvilu, že za-
sypou údolí valčínské. Lesy, jimiž
kraj hojně byl obdařen, smutně pokli-
žely do dálky a nikterak nevábily k
sobě, jako v léto, kdy bujelo a živo, v nich
bývá, kdy vše v nich jen kypí.

Posvátajm tichem, jež ničím do-
sud nebylo rušeno, leč ob čas letem
hladně vrány, ozval se náhle proti
každý zvuk rolníček a dusot kňoží, a
za chvíli objevily se na kopci paně.
Také šípka plesly se s kopce, přelétly
téměř námišti valčínské a zaměřily

na „zámeček“.

„Kde pak asi byl pan Dolínokýž“
pravil Matějka, - nejstarší to mistr
Krejčovský ve Valčíně, svého času
cechmistr, nyní první radní - vyhlá-
daje z okna, když saně kolem jely.

Matějka byl vůbec velkým sti-
plem pana Dolínokého, pand to ze
„zámečku“, a kolikrát se už chtěl pa-
rebi, že Dolínok pocházejí ze šlechtic-
ké krve.

„Ukažte mi něco podobného v o-
kolí“ říkával obyčejně; rád bych vi-
děl tak starý rod a tak dobrý rod. Na
„zámečku“, tam jsou lidé tak končil

občejně svou řeč.

Nám, nebezpečně, než Matyášovi přisvědčiti, na xáměčku' byli skutečně hodní lidé. Už od pradávna přebýval tam rod Dolinských, to věděl každý; jak se však do Valcína dostali, toho nevěděl snad nikdo. Dům, všeobecně xáměčk' zvaný, jest rozkošně ošavení. Hojí oštanou Valcína na malém kápečku a na letní doby vyhlídá jako panenka z těch vysokých a košatých stromů, jež jej zevně obklopují. Jest vystaven na jedno poschodí z velkých čtyřhranných kamenů; okna, má téměř na všechny strany a nejvyšší okrasou jeho jest starý už sice, přes to však velmi krásný obraz časný Marie s Božským pacholetkem, upravený ve výklenku nade hlavním vchodem. Jest to radost, podívat se na ten obraz. O svátcích a plavnoštech mariánských bývá kolem do kola ověnců krásnými věnci a světlí osvětlen; tak bývalo vždy a jest až dosud. Předivá ručka Mařenky, dcery p. Dolinského, pečlivě se stará s vělké okrasy, sama přitupuje ve své zahrádce krásné růže, fialky a jiná kvítek, z nichž pak uvijí ladné věnce. —

"Vítám vás, tatičku," volala radostně Mařenka, když sání před domem zaotavily. "Tak jsem ráda, že jste se už vrátil, bála jsem se dnes s vámi, jest tak přemouřeno a smutno". Při tom dětinokou láskou tulila se k ovému otci.

Pan Dolinský, dobrý už padesátník s prozíravou již hlavou, tváře příjemné, pokladil dečku a stoupal s ní po schodech do domu.

"Co pak jest nového?" ptal se otce.

"Nic, tatičku, nic", odpovídala Mařenka, při tom však sklopila oči k zemi a líčka se jí začervenala. Řekla otci pravdu. Vždyť sotva že byl otec ráno odjel do blízkého města, přivěš lístonoš a odevzdal Mařence líst od bratra Karla z Prahy. Se strachem, by otec nepřignal, lež její, prozvešla zrak svůj opět k němu; jakmile se však zrak jejich setkaly, již chtěla napravit svůj skutek, než neucínila toho.

Ručenka Pokorných vzkazuje tě pozdravovat; přerušil otec mlčení nastalo, "staril jsem se u nich".

"Že ano, co pak dělají, jest zdava Ručenka, přijede k nám?"

"Hlbili, že nás navštíví na druhý svátek, budou-li moři; čekají také Tatana na svátky".

"Ah, jak se těším".

Volý do pokoje.

Dole byla stará Markétka již jáko na trní. Věci byla již dávno před příjezdem panovým hotova, a nyní bylo již vše ve věcnadle na stole přichystáno a on nepřicházel. Čekala ještě chvíli, na tom se však vychočila a pospíšila nashoru. Kdo ví, jak by se byla vadila, kdyby jí nebyl pan Dolinský s dečkou už věšel votřic.

"Vývadte se jen s námi," pravil šestonás, "zasloužíte byste toho," dodala Markétka a na obličji pokrýval jí úsměv.

Žní věcí mluvilo se s blízkých svatečků, o Karlovi, vřívá-li, při čemž se Mařenka potutelně usmívala, a o různých jiných věcech. — — —

Pěnků stáhl se vtr a Krutě bouřil, mocně spíral se do stěch a unášel z nich kotouče, sněhu, narazil-li při tom na okna, pral do nich nemilovrdně a okučel pronikavě. Na ulici nebylo již živé duše; vše doma o teple. Zde onde zhasínala už světla a po půl hodině nesvítilo se skoro nikde leč na zámečků. Na hoře bděl ještě pan Dolinský a dole Markétka. Seděla u skrouklého stolu dubového a čte ve velké knize. Byl to starý Kancionál, který dostala na památku od nebožky paní. Ach, to byla paní, vzdychala si často Markétka, proč ji jen tak brzo Pán Bůh z toho světa povolal? Chudáček, jak by se těšila ze svých dětí. Tak byla laskava, vždyť se mnou zacházela jako se sobě rovnou. Takové myšlénky zaměřovaly velmi často hlavu Markétinu. Zastarala ve službě na zámečku; nynějšího pána namatovala ještě jako desítiletého jiného. Příteli paní bylo jejím přetím, zámutek paní byl jejím zámutekem. Myslíla, že by jinde už ani jít nemohla. Rodina Dolinských však také ocenila věnou službu její a za odměnu byla jí bezměrná přiznání, tak že by ani

nepoznal v Markétce služebnou.

Válžila Kancionál. Podivně myšlénky draly se jí do myslí: Proč pak jen tak často žijdu v poslední době náš pán do města? Teď se cosi, co se mně však nelíbí. Věřím ti, Mařenko, věřím, že se ti stýská. Jinak by bylo, kdyby Markétka šla. Potěšila by se z tebe, kdyby viděla, jak jí dospěla v krásnou, bohabojnou pannu, a což? Kdyby spatřila našeho doktora Karlička. Ach Bože, jak ta léta ubíhají, den co den vždy více blížíme se tam, kde už ty, předráhá paní, odpočíváš, všichni se jednou ohledáme!

Z toho vzpomněla si opět na pána. Ano, ano, mnoho máš starostí, Josefku. Co jen zkouší s tím hospodářstvím, a k tomu přídou první co chvilě z toho města, co chvilě mají vzemí. Těch zádrtek co dříve za ten Boží rok; toť aby měl neustále rukou v kapse. Za te mně však Pán Bůh požehnává na dětech. To bych jen ráda věděla, proč zde byl už někdykrát ten xředný židák. Clověku jest až líto, když vidí tu lišáckou tvář, však bývá také pán vždy mizutý, a to mě líká. Inad by nebylo pravda, co mně povídala Naninka z fary? Ach rači odvrátiti od mds, Pane Bože, všechno glé! Sepjala ruce a ústa pohybovala se jí nábožnou modlitbou. — — —

Dole bylo již tma, nahore se dosud svítilo. Časem objevila se uok na postava pana Dolinského. Dávno už minula hodina, kdy se obyčejně ke

spánku ukládal; dnu však neměl na spaní ani pomyslení. Pícházel volně po pokoji, a kdykoliv se u stna zastavil, chtěl si jen uleviti v mocném proudu myšlenek, jimiž se zabíral.

Pan Dolínský byl povahy rázní a první. Rad odšel sám trudné okamžiky svého života, nechtěl jiných zavmucovat a obtěžovat. Největší rána, jaká ho dosud zasáhla, byla ztráta milované manželky. Tehdy dlel ještě v druze u úřadu; po smrti však manželčiny, nedal se již ničím zdržovat, opustil vjnou službu a odebral se do rodného svého záměčku. Píkáva dosud, že nejlepší chvíle života jeho jsou chvíle, již na záměčku prožil. Když mladí bylo pánům jeho zůstatkům doma při hospodářství, otec však usoudil jinak. Byloť už zvykem dávným v rodině Dolínských, že stýčný jeden ze

synů, a to nejmladší, věnoval se hospodářství, ostatní studium. Podobně stalo se i s nejším majitelem záměčku. Nerad odcházel z rodného domu a až se později tak užil do stavu úřednického, že byl téměř nejlepší silou, přece nezapomínal nikdy na záměček. Tam hospodářil jakim starší bratr, a když po letech zemřel, chtěl se pan Dolínský ihně vzdáti své služby, aby záměček neovířel; bratr zemřel totiž prvoboden. Tentokrát ho však necháli mermomocí propustiti. Dal se přemluvit, než na krátkou jinou dobu. Když po půl roce Pích, manželku jeho k sobě povolal, přišel pan Dolínský všechny svazky, jež jej v druze ještě ve službě poutaly a odebral se do Valčína, by na blízku byl dráhy zeměděle; na záměčku totiž dokonale paní jeho krátký běh svůj pozemský. (Pok.)

Grahov-Laz.

Ze svobotského od A. Vlad. Kačankého-ho. (Pok.-P.)

Stáňte Turci! Kam že chcete...?
Kam na velkou bídu jdete?
Sem jen, braši, pohledněte
na skalnaté hory čtete!
Navraťte se, kudy chcete!
Krysa zlata u nás není,
ni bílého chleba pro vás
ani rodů slavných není
ni svobotského rovecha u nás
nemá šelko pro vás daru,
nemá, Turci, i krom handraru
nemá pro vás zlatých okras
ani robit kromě klobí
Není plenu nijakého - přeskvoťského!
Došli jste mi rodumého
ubohého usoučile -
došli jste už statku mého
milného seloupile! -
Kolik svobotské viny čítí

na turčíně - otuřili jste!
Kolik robit k otuřování - zajali jste!
Co hlava bylo na otuřování - očtali jste!
Mlučíte nas od Kosova -
Jednu stranu jin šelko chová,
svobody již zavět hořti,
ani te vám není došti!
Třápi vás, že srdce zdaravé
má nevinná sístina
ve svobodě ve Kevare!
Byť! však jste, Turci lži,
jak mi blaken srdce bilo,
když mne plil - kněz Danilo!
Ani klaník nesmí žiti,
ne se pyšit hlavou svou!
Nesmí, bozme, můj všichni,
nesmí, bratře, nesmí, knězi,
boža vjera! počkej dlebe...!
----- (Pok.)

„Církev a vlast — ty v mých miluji sestersky se nádech,
Každá půl, každá má moje srdce celé.“

Sušil.

České chýše.

(Bon.)

Rad skvořty paláců, jež v hrde pyše
ve mráčinou výši cimburí prou, směle,
nám tluče, víc jest prostě české chýše,
jež v satech chudém, ve krají hledi tiše;
vsak pod jich krovky srdce bije vřelé —
Kdož ví, zda pro církev víc či vlast drahou,
oždýšt' církvi náleží i vlasti — celé.
Kde byly paláce, když klátou snahou
nám švilně rván nad vše dražší stáky
naš rodný jazyk i zvuk jeho sladký,
když ústa naše zamknula se trudem
a hlava klesla pod tou velkou tíží?

Že zdálo se, že zhouby nepogbudomí,
že zdá se, že náše nerovatně, ve blíží —
by vás nebylo, drahých českých chýš.
Toť mrak jen byl, jenž vaše pokry stěchy
a v nitra loudil občas smutné vlněchy
a srdce spjálé krutým bolem, svíral.
Však přišlo slunce — rozptýly se mraky
a modrý blankýs mile na vás rýkal:

oj, tehda vzlály radost' vše zraký
a srdce volně počlo bít v hrudi
a ústa pěla, skřívánem, jízí budi
ružovou zora, která s jítrem vstává.
V, zjivila se zjímě Boží sláva,
svět žil, že nový div se dokonává,
že národ mrtvý žilím žije jarym.
A řada mužů vzrostlých z chýšek lina

podnika vítězný boj s bludem starým.
 Tak temné noci ozářila luna :
 tak duch jich jasný leskem mocným svítil,
 a stvo hvězd třech, v slavný pláňol, nítel,
 že jasno bylo rádem po všem kraji. —
 'Chýšty draké!' co se ve vás tají
 krás nájemných, a ducha vzácných darů!
 Vy prosty jste, však srdce máte zlato,
 v němž k pravdě hoří plamen lásky svaté
 a k nebi sálá v neúnavném záru.

Nuž zdravý budete, zdraví velikáni,
 jež xrodily jste — povždy budete zdraví!
 Byl mter národ, vy však z mekých vstaň
 jste jemu daly nehybnou slávu.
 A dotud bje věrné srdce české,
 krev česká dokud v našich žilách proudí:
 k út všech nich, jediné k přání loutí,
 by zdravý byly věrné chýše veské!
 To přání nes se ku krajinám vyšším!
 Ti provolíme: sláva českým chýším!

Vzácném obraze Panny Marie „Strakonické.“ (Bd.)

Přivodcem úcty obrazu Panny Marie „Strakonické“ byl Fr. Domenico Scalzo de Jesu Maria, generál bojských Karmelitánů v Římě. Produl jak svatosti život, tak i nevolýjnou výmluvnost, a právě proto, obrátil se císař Ferdinand II. k němu, když se všech stran nepřátel obklíčen byl a ožehavenou rukou zemí svých hájiti, ano i dobývati musil, řádaje jej, by se odebral k vojsku císařskému, jež bratranec jeho, Maximilián, vévoda Bavorský, hrál, by tak svou přítomností k udatosti povzbudil a jejím zbraním pojezdání přiměl. Zároveň slbil mu, žeť se li, že řádu jeho dva kláštery vystaví.

Přivolením tehdyjšího papieře Pavla V., kterému i Ferdinand i Maximilián v této záležitosti posli, odebral se do Bavor a dne 28. července r. 1620. v táboře u Schardingu odvezdal Maximiliánu.

vi klobouk a meč od samého papieře svěcený.

Na to účastnil se osobně tažení vojsk císařských do Těch, byl přítomen dobytí Vodňan, Řísta a Strakonice, měst v jižních Těchách.

A právě v poslední jmenovaném městě podarilo mu se podivuhodným říšením Božím nalésti mezi smetím prohozený krásný obraz, narození Paně představující. Však čistě ho, shledal, že Rodiče Boží, Jeruškoví, sv. Josefu, jako i oběma praotčím bezbožnou rukou oči vypíchnány byly.

hluboce dojat nad takovým rouhavým skutkem, kterýž přičítal vojsku protestantskému před tím v zámku drancovavšímu, vzal jej k sobě a ukázal jej Maximiliánovi s jakousi předtuchou o jistém vítězství.

Když pak vojsko císařské tábořem

se položilo, naproti vojens čestnému na Bílé hoře a útok ze strany čísel očekávalo, tu (přij) vystoupil Domenico de Tenu a o-
hroživou čísel shromáždění vojévůce okou-
zlil, že uzavřeli na čestný tábor podniknou-
ti útok. Dříve však než k onomu útoku
dáno bylo znamení, s důstojníky někte-
rymi pobožnými se modlil a bitvy začá-
ti nedal, dokud čas neznámí, kdy bu-
de mít bitva začata býti. Až potom
znají čas nepochybně vnutknutím Božím
vykřikl hlasitě na kolenu kříže: „Nyní
ve jménu Božím začneme.“ Totom ma-
je obraz namalovaný v kuce koňmo propí-
děl bítóně síky a vyběhl uchvacující
výmluvností vojáky, by udatně bojovalo
a v bitvě šťastně stvovalo. Tak známe
císařství s heslem „Maria“ udeřili na
čestné vojáky, které po krátkém boji na
útek se dalo.

To vítězní této bitvy doprovodil Do-
menico, jak byl slbil, vojvodu Bavorského
v nadruhé milé jeho manželky a z Bavor na
to odebral se ke dvoru císařství do Vídně,
by Ferdinandovi ku šťastnému vítěz-
ství blahopřání složil.

Sobírem pak Rodičky Boží, na její
přimluvu, jak Domenico se domníval,
dosáhlo Katolické vojsko tak znamenité-
ho vítězství, odebral se do Říma. U veli-
ké slávy byl obraz přijat od papeže Řeho-
ře VII. a na svatoštném oltáři kostela bo-
sých Karmelitánů di s. Maria della
Victoria na vrchu Quirinalu k veřejné
úctě vystaven, kdež doposud (?) se nalézá.

Przy na to byly zhotoveny mnohé ko-
pie zázračného obrazu; tak zhotovil
proslulý malíř Roberto de Longin de
Bruxelles kopii obrazu toho pro kostel
kláštera Karmelitánského v Braxe a na-
těl i pro klášter Vídeňský, kterého oba
kláštery de slibu učiněného Ferdinand
II. založil. – Později (v 1650) přivážel jeden
měšťan Strakonický kopii obrazu toho z Ří-
ma do Strakonice, kdež posud jest na jednom
z pobožních oltářů.

Todobná kopie obrazu toho jest v Ko-
stelku na Bílé hoře, založeném na památ-
ku vítězství Ferdinandova nad Těchy, a ko-
nečně v archivu hraběcí na Nových
hradech, kterýž však obraz za pravý
originál vydávají. –

Ráčník.

Krása ze Šumavy.

(P.)

Byj, štěstím člověk mnohdy vládně sám:
nic vinny hvězdy naše, Beute dráhý,
my sami že byjvame parobý. – Shakespeare.

Pan Ráček provázel mladého
cestovatele po věži rábošského hradu
ukazuje mu znamenitosti v okolí. By-

li obrázení v skanu jihozápadní pro-
hledající k Šumavě, Pan Ráček pu-
stil stavidla své výmluvnosti a šeloko

daleko rozkládal o pěkných krajínách v Sumavě, ale na konci s vážnou tváří dokládal: „ale prameny Últavy a Últavy nechte spomenouti navštívit; jsou velmi krásny a jak jsem se už zmínil, také již rozum zmatlý, zdali vám se podaří dopatřiti se k němu, nevím, dooud se to nikomu nezdařilo, ale vám snad přece — —“ Káte tak zamilovaně na tu přírodu — —“ Pan Ráček za mluvy ho ovšem doprovázel ku bráně, a doporučoval ještě jednou návštěvu pramenů ultavských dávají svou vědovost na jeho dodatkem, že by se velmi rád dověděl, zdali se pro malíčkost poddolnou může zbláznit. —

Pan cestovatel došel též ještě den s večerem pramenů ultavských a vystoupil na povýšenější místěčko rozhlížel se krajinou, nad ním se vznášel celý přepych Krávy sumavského podvečera.

„Nelhal,“ pomyslí si, „zajisté pohled velený.“ Přepršev se loktem o strom zadíval se v krajinu. Dupal. Tak dlouho stál, tak opřen a zadumán, nemohl by sám udati, až jej ze zadumání probudila pravice člověka, stanovího těsně vedle něho.

„Pane, rádi byste přitelem přírody, vidím vám to ve tváři,“ zvolil jej muž a s otře se zadíval v oči cestovatelovy, jenž se téměř zalekl

výrazu ve tváři mužově. Bous rozdechán, okolkaleno, šat ošumělý, ač přece měl známky vyšší třídy.

„Ano jsem přítelem přírody, jak pozorujete, proto cestuji, abych ověřil na duchu i na těle.“

„Ale dejte pozor, abyste nedosáhl o-
paku; mne připravila tato krajina o budoucnost, o postavení a pokoj mysli.“

Cestovatel pohledl soustředně na muž, v jehož oku spatřil pročitlou důvěru; muž založil ruce křížem a opřel se o strom, takže byl toliko na polo obrácen ku cestovateli, snad proto, aby upřímněji vyprávěl svou minulost a neviděl výrazu ve tváři jeho zvědavě napjaté.

„Pane,“ počal tonem důvěrným, „jsem již 35 let star, ale takže se mně, čím jsem, já vám odpovídati nedovedu, a takže se mně, čím jsem byl, nebudu vědět počátku ani konce. Těm xámek, jenž vám zůstal po pravé straně na cestě k tomu místu, o tom byl otec můj vrchním správcem, ale záhy mi zemřel a matka mla oddělovala se do města, kdež jsem počal choditi do školy. Škola mi nevoni-
la a chuť k ní jsem ani na studium nedostal. Konečně mne omrzela na dobro a oddal jsem se bez vědomí své šikovavě matky řemeslu, v němž jsem mnil jako kramář ve zboží; mnoho jsem jich prošťoval a žádné

mu se nepřiučil; konečně mi matka dopo-
mohla u vechnosti k místu. Lehounký to
byl úrad, ne namahavý a skvělou vý-
hlídku mimo to jsem mohl mít do bu-
doucna. Však choditi do lesa ano i
v zimě a tam lécti na ptáky, aneb jin-
dy zahoditi udici na některou ryb-

ku bylo mi ne zvykem, ale již nezbyt-
nou nutností. Stalo se mi jednou že
při procházce lesem pan jsem dohlížel na
pracující — toho dne nešťastného neza-
pomenu do poslední své hodiny —
Muž pohledl upřeně v protějšv spousty le-
sův a malounko pomlčev pokračoval dále.
(Pok.)

Křížové znětky.

I. (Kř.)

žijte, pojďte, přátelé vy mji,
již čas jest, bychom od večere vstali,
neb radci mému řídí mezdij již dali
a ten jim právě vydat mnu s stěží."

3. Kř. Jeťsemane božský, místě pěl,
tam prosil; cheť Otce, nebeského,
by hořký Kalich, mgno-li jej minul.

2. Tak, místo řek, kdy nebes na orloji
rafiji půlnoc temnou ukázaly,
a tichý bol mu milostnou tvář kalí —
však přece křáci napravit se k boji.

4. Před dosti. — Tohleť a se modlil chotí —
modlil se třikrát — roste rákosť jeho
a křavavý pot k zemi s čela splynul.

Trojlist.

(Lm.)

ru listky vložíš, řane,
nám z kříže záchrání
ve skrytém srdci mé,
z nichž víně libá vane.

List každý poklad celý,
jij v hrudi jsi skryl,
a na nějž prstem vyl
jsi nápis věčně skvělý.

Děmantu září skvoucí
je popsan první list,
břesť na něm jasné čist:
"Kř. Bohu láska vroucí."

List druhý přímá zlatem
se leskna třasavě
vstřísk volda jasně:
"Bud' bližší vždy ti bratrem!"

Křížbne třetí bělá
se nápis v zelenopodán,
jak v mramor vytesán:
"Kř. vlastní láska vělá."

Vzpomínka na Františka Hamáče,

bohoslovce III. r. v Brně, † 2. dne března 1882, v uličce.

(Brn.)

Zemlen jsem přišel chorobou dlouhou nemel dechu morového, jímá smrt nelibostná vranula okradla jeho: — usnul tise a sládeč, usnul klidně bez boje. Býděl po prdeci namakavé, po boji tuhém, snádně a pergeji se usíná. A on se nabojoval dosti o životě svém! Kdo vyčle, věchny ony puky v myslé jeho, jež po tři léta maně odrážela ústky kuteho nešťáti na dím rodný! Kdo vyotkne ony tione, jež svávaly srdce jeho, když viděl, oke mazi pomatení, matku a sourozence uvřženy v bidu nezvyklou! Kdo mimo Boha slyšel všechny ony tajné vzdechy syna zddáného, jemuž nebylo dáno, aby pomohl svým a sobě!

To celou dobu jeho studii theologických Bůh darům svým, strasti hojnost přidával, jež ztěžily mu vše, co bylo z tohoto světa, a v duchu jeho touha postala, kteráž jej vždy víc a více ode světa vzdalovala — ku božským věcem přiváděla.

Žil mnoho tělem i sedcem svým, jako pravý křesťan přijímal každou ránu sobě zasazenou s oddaností do vůle Boží.

At vynášel si svět tvrdiny své do výšin ideálních, at starý jím pomníky třeba zlate: nám ješť František, v nesčíslných tvrdinách, trpělivosti a pomník má v srdci našem nehybnoucí. Byl oleť práce, nevnavně a vrcem lásky synovské. Pracoval, dokud sly mu stačily, svědomitě, ano snad pracoval více než pracovat měl; splehali přiliv na zdraví otřesené, opíral se o zdánlivé síly, jichž mu poskytovala naděje, že bude sluhou žáně a pek zě pomůže svým!

Bůh uvodil jinak.

Čred samým cílem života svého klesnul panie ve hrob. — Dopracovat se chtěl stavu kněžského, — Bůh spokojil se s přípravou a ukončil námahu i strasti jeho. Vrocně žil, vrocne umíral! Nepřítel neměl. Tvíce oči, jež k hubu, spovářely rákev prostínkou, perlami drahocennými kropily cestu; lásky ku jezonulému, tvíce rti kybalo se modlitbou, jež sde k nebesům vyspřálo za mláďáta svého:

Čdpčinuť lehké dej mu žáně,
a věklo věčné at mu světe!

Nemutovynaděje.

(Teku. — Brn.)

Muž pozdravil a chvíli stál, na bradě zručané a šatě chatrném
Tvář jeho byla zimou jeho zmocnělá, rozpřýval sních. Nemut ho vldně

přivítal:

„Bakuk pak jste a co mi přinávíte někoho?“ „Kdo ode všud a od nikud“ — neznámý vážně odvětil. „Slyším domovem jest veliký kus lech a Moravy. Včera byl jsem odkud kolik, mil a dnes jsem zde a přišel-li jsem dobře k Normutům, teď mám vám něco vyříditi.“

Normut byl překvapen a jaksi nedůvěrou prohlížel si cizince. Teprve nyní viděl dobře jeho kabát zaplatovaný, na jeho nohou obuv plátenou a připravenou provázky a všiml si též možných bílých vzadu ruce.

„Mně vyříditi — a odkud? — co?“ táhal se kvapně upřením v jeho tvář.

„Od vašich přátel z H.“

„Ach“ — Normut přijel čelo svých dlaní svou, by setřel horký pot, jímž náhle na něm vyotoupil a aby zakryl bledost tváří svých. — „Z H.“ — snad od švátkové mě?“ vyrazil posléz ze sebe a hlas mu třásl se a, o hude, uvažl.

„Ta, chudák, nevíkají vám nikdy už ni nejmenšího slovíčka“ — žebrák se v řeči zúmyslně zastavil a pozoroval Normutovo zdivení. To chvíli teprve mluvil dál:

„Škoda je, škoda dobře staručky, že ustlali je ven už do zimy a na rovněstojí se jí padá sníh!“ — Než tak to je. Na hodné lidi chodí smet, zlých nedotýká se a šepčí jich. A ona byla jistě nejhodnější všech. Neměla mnoho, ale také z mála hojně udíle-

la, chudšímu — a kdybych ode dveří sedláků byl býval s prázdnou odcházán a na dělení, k nim šel jsem na jisto a nikdy nešelhalo mi, že s tváří přívětivou přivítají mě. Především — po čtrnácti dnech — jsem opět do H. zamířil, a posléze jsem šel do chýžky, kde s dcerou zůstávala dobrá stařená. Než jaký úlek očekával mě! Věste, dobrý človče, jsem s dcerou tužileho a přišel jsem s taklika bed a neštěstí — ale jak jsem přišel jejich prah a dveře nikde otevřel, proud slzí vy-lil mi se do tváří jak dítěti a jazyk oněměl. Ve světnici bylo temno, protože okna byla zastřena; na stolech dohořovaly dvě kromičky, stál mezi nimi černý kříž a obdivem byl Pa. nebohem k rakvi prostřeno, v níž s okem zatlaceným tvrdě spala moje dobrotelka.“

„A opuštěna byla matka sestra první ženy mé?“ upadl mu Normut do ruk — kdo se, u ní, nepomohl ani tělema?“

„U hlavy její plakala a modlila se dcerka dospělá; nemělať matka jiný přítel ani příbuzných a muž — ten předvedl jí přelity už na věčnost. To dceru ji chtěly přivítati lidské jazyky. Povídalo se totiž tu i tam, že je to cizí svrtoz, jehož se z lásky sjala, když šanblů vlastních dětí nedal jí.“

Normut již skoro ani nedýchal v oku jeho třeptala se slza velká a svedle rty se chvěly jako v jeseni list glutnoucí, jež bery více smutek dolů v prach.

"Jak se říká tomu děvčeti? — Končiče stěží jen vypravil se sebe.

"Mluvil-li o ní někdo z dědičky, říkává: holka z chalupy; nebožka matka volávala na ni vždycky: Aněčka!"

Žiřďovi tom byl Normut jako omráčen: krev hnala se mu k srdci, nohy pod ním klepaly, až padl bezvlady na zemi.

"Aněčko!" vykřikl — a sám se zhroutil jména toho sobě kdysi dražšího, které však dlouhá léta nuyšle mu z úst, ašty to bylo v sádku jeho na dne nehlubším.

"Co se vám stalo pro Pana?" — ažebřák všecku přelékán joa dežel ho, by na zem nepaadl.

V tom přišla také Normutová z kuchyni. — Jak žebřák přišel, poslouchala za dveřmi a všechno slyšela, co povídal. Inač i namí působila jeho řeč a srdcem tvrdým otrásla: tváře jí jen jině hořely — zda líně vem, nebo studem, těžko bylo uhořnout — a oči div jí nevyletěly.

"Co pak, kumáte spolu, co ti je?" osopila se namuxe a při tom na žebřáka pokládala, až kůst jeho zima pronikla. Muž, nečů novičela vpru, ml se na žiřď a hlavu k neznamému obrátil, jakoby mu chlel říci něco, ale v soukromí. Že ni to nešlo a aby jí ten žebřák přišel z očí puzoval ho, ven, že mu tam něco dá, by mohl jít s ta — nembohem dál — a dežla již za kliku.

"Rad bych vám ještě dorekl, co vzkazuje vám hodná, opuštěná nym Aněčka" — od vřel tentá polovestachw, že prý by rada přišla k vám se podívat a v omutku se potěšit, vdytť tenu přad smek jí matka řekla, že má stýška v s." —

"Stýška jen a více ne? Přec mi!" Kmet jalkal žalostně — "Přu o nás nevěděli, v našem souvěni" — dostala Normutová píchla, "No, dobře tak, teď zase my jich nebudeme potřebovat; když čekají nás lepší dny. Ale již pojďte, nemám kdy." Normutý žebřák jen byl u Normuti ponijpru, nemohl pochopit i tidi těch a sklavou machylenav odcházel. V duchu snad litoval chudáka Aněčka a snad i stýče jjiho. (Dok.)

Zprávy.

Z Plomouce. V prvním pololetí školním měla jednota naše 137 učel. V omi okružích předčítány práce: o vyjmenau a úkolu, jednoty literární, o pocti Velehradské x. 1881, o hroba lehotyřov, o hrozdách biblických, zo lyrill a ústka dež na Valašské, o kaledách, stýky carké a ústka vyhodnot, rozbor žalmu 14, o slovanoké liturgii na Moravě, v káchách a u křesťování, přehled náboženoké literatury x. 1881, list vel. p. z. Růžiceky.

Členěny byly dvě práce prosaické původní, jedna básně a jeden příklad. Do Kmeti bera na vyposada Čoměny z peněz stýřými dacei jednoty naší psalany. Kmet odverdána sud jednoty 37. —

Z Budějovic. Dne 26. února odbyvána letošního roku 27. schůze. Z těch byly 4 valné hromady a 23. schůze obyčejných. Neobych obychjých přednášeny dílem práce původní, dílem přeloženy, dílem psány zprávy a posudky o nových jivoch liter., dílem přeměkány disputace. Přednesony byly: 1) básně původní: Nuz jménem Tane, z Blanka, Botata lechů; přeloženy: Or Kou, cor purisio inum (hym. počky, cenou 2 zl.); z chov: Leboš l. 1813, Videnoké budo, 2) povídky a obrazy: původní: Ke souvedství, Přeluj-vícer, Nevčasný šest, Dočmek, Z vruživota, Vyšin olymp, List z upominek; přeloženy: z pol.: Břokkej zabil, z franc. Stýje Teronym a Labutě na čerunim jezeva. (Dok.)

„Girkev a vlast-ty v mojich miluji sestersky se nádrech,
Každá púl, každá má moje srdce celé.“

Sušil.

Křížové žnětky.

(Kč.)

II.

O lásko boží, lásko nevyplavná,
co člověk jist, že tak ho miluješ?
Když zrazuje tě, ty mu daruješ
svůj pohled jeden, jenž se nebi rovná!

Ale, řekáš xrdádný přechá k tobě rovná,
ty víš, co chce, a přece svoluješ,
by políbil tě, přec jej varuješ,
ač víš, že láska k tobě v něm už krovná.

Kdo pochopí tě? Já m jsa pánem světa,
jenž jedním slovem moh by ráde zmařit,
přec chceš, by dotkla se tě, lásko kleta!

Kdo pochopí tě? Jak se moh tvůj útek
při slovech: Jáť jsem! přec jsi boží darit!
a ty jdeš s nimi taje v srdci smutek.

III.

Ať, kion slavný, ve smutném hávu--
Inad, neměl dnes Herodes mu král?
Vždyť jistě včera jako palma stál,
jak ona pyšně povzdáje hlavu!

Ha zemřel král! -- tak náhle v lidskou davu,
jenž z Golgoty se hnul, nářek křál,
„Bůh zemřel dnes!“ a zase, všechno dál
to kol mě přechá ve zoufalém stavu.

Ha ohlednu se, máne ke Golgotě
a -- Ty můj Bože! Co uvidí oko,
to vnika m ně až v duši přehluboko!

Duše má, viz, tá n tvůj x mítá pro tě
alixkem jeho tvrdé dřevo křtí,
a ty přec nechceš, nechceš k němu bláho!

Koleda.

(Dok. V.)

Koledy náboženské jsou mnohdy velmi dlouhé, zlatě, které vznikly v kraji našich pastýřských, n. p. v našem Václavsku. Jest jich také nejvíce. Udalost podivná, že se špatně narodil ve chlévě pastýřským, že chudí a prostí pastýřové prouli. Mu se přišlo poklonit, velmi působilo na lid pastýřský. I složil mnoho koledí, přispůsobených zcela poměrům svým. Během otaví se nedaleko salaše, kdež právě se stád nocují, tam také objevují se záře, veliká a anděl zpívají jim, co to znamená. Čtome-li, nebo slyšíme-li zpívati pastýřské koledy, snadno vymyslíme se o úkroitu nová zbořina duši lidské nášeho. Jakou radost mají z Noviaše a jak spíchají, uctit malého Ježíška. I prázdnem však přijít k němu nemohou, protože, co jen znají v horách dočeho, což jim nejmilýšího, vše oběhují král narozenému.

Všech jemu darujeme,

co na horách vstáváme. (Star. 113.)

Čaty, peřinky, plátky, ořvy; jehnatka a mnohé pamletky; jálmaji, meldaňky a dudy, — s tím vším jdou uctit a přivítat Ježíška. — A jak krásně jsem to slyšel hrát, s prostem, chlévě před jolici. Kami, jaké to okupení:

„Anjelové, dvořanové
v počtví zpívali,
prostá chasa ze salaše
víc jedličkách hráli.“ (Star. 116.)

Každou koledu ukončuje modlitbicka, ve které pastýřové děkují Bohu za milost, že k nám ráčil přijít a prosí, aby jim po smrti dopřál věčné slávy.

Jovíata, ta nemá, netoužma tvář, se radí, jakoby cítila cos neobyčejného, a pastýřové na to nezapomenou v koledích svých; radost, kterou sami Ježíška vidí dobře vyslovit nemohou, ukazují na zvířátkách, kladou ji v hrdelka nebeskému ptákovu.

Radost poslouchati na venkově o vánocích koledy. Více se již koledníci scházejí; mužští přijdou jen jako na besedu, ženské zase na přáostku. Až si pověděl něco o veliké zimě a mýnících zlych časích, až pochvalili ty staré, zlaté čas, vytkne někdo ze stolků, neuklédnou knížku, samý, žeo na kibeť se soukonného otvíšku, a všichni spustí nýkrou veselou koledu, po ní druhou, třetí a čtvrtou, až ji vypívali všechny. Někdy podává se, že potajíž nenadání do dveří několik pastýřů od anděla, vedených, aneb ti králové s hvězdou připevněnou na holi a kraji koledu, co jsme dříve slyšeli od besedníků, zpívá anděl střídavě se sborem pastýřů, aneb bača s pastýři jednotlivými. Při provádění průměrnými pokyty jako v nějaké oře. Naš lid, do jakýžva k veselosti, nachylný, nemohl koled, již jednají, o radostem, narození Krista ta

na, jinak ani zazpívatí nešli, voselet přece jsou, nářevy jejich milá a líbá, sluchu lahodící a nejví se v nich nic ne-slušného ani nezpůsobilého.

Tu konci nebude od místa zmíniti se zoláště o účelu Kolady.

Koledování není, jak jsme už svezhu podotkli, darmo. Účelem jeho jest štědrá Kolada, již si přejí koledníci :

Radostně budem zpívatí - kljete,
jenom nám štědrý Kolady dejte. (č. 53)
Přijíždě se, chodívá po Koledě, kdy konci
starý a začíná, nový rok, protož přínosí
já, že Kolady zpívali novoroční přání a za-
štedrou Koladu hospodáři a hospodyně, ja-
kož všem domácím přejí, aby na všem jim
Šťastíh, prožehnal. Na Rusi v některých
krajích posílají sobě o vánočních darech
pečivo a to branky, velky, ovčecy, husy, da-
pak ten sluje Kolada a znamená symboli-
ka přání, aby, komu se dar posílá, měl
dostatek dobytka a družky. Naši kolední-
ci totiž přejí štědré hospodyně, štědrému
hospodáři, dobrě vědouce, že krásného
spodrástí a hejný státek k pochvale a
chloubě jest :

Šťastíh vám to nadělí
na zahrade, na poli,
v chlívě telátka,
v maštalí hřebčátka,
pod lavicí housátka. (č. 39)

Však jen těm se, má dobře darí, kteří
neokřídí dary a štědré se zachovají kul-
lednickým, kdo nechce dáti Kolady, zpíva-
címu vyhráží si tresty, jež nejsou prosty

vtipů částo jadených a vhodných. Jíz del-
ky ptají po dědečkově Kolady, a neda-li, chy-
stají se naň :

„dědečku, dědečku Kolada,
dejte voříšek nebo dva,
nedá-li voříšek,
provtám vám koříšek.“ (č. 39)

Často i celé Kolady bývají tu i tam vtip-
nými myšlenkami a humoristickými o-
brázky protkány, jež nám smích snadno
vyhladí. Nejvíce jich najdeme v Koladách
Vlašských. Koledníci, naskytla-li se
jim vhodná příležitost, přidali do Kolad
něco o svých známých, kteří měli neštěstí
nebo něco hloupého a nepříjemného vyvedli.

Ukázali jsme o krásnosti, jakéhopu-
vodu Kolady jsou a co při nich krásného,
křivého pgnati, že Kolada jest zvykem zolá-
ním a dobrým a zároveň pěknou zábavou
lidu našeho o svatebích vánočních a dlov-
kých večerech zimních. Bohužel je lidu na-
šemu plno ubývá a je také ze svých starých,
dobrých zvyků vyrušová. Viděti to na všech
stranách i při koledování. Jíz se o váno-
cích nekoledují tolik, jako dříve. A přece
kolik zbojnosti, kolik úcty a něžnosti skryto
o koledách k našemu spavíteli, jak hlubo-
ce zakotvilo se u lidu našeho náboženství
spávy, když si lid z něho takých plnů na-
skládal ! A protož nezaráží a neodpuzují
nikoho tendence náboženská. Věsmnohém
zhlédě bylo náboženství mocnou podpou-
rou lidu našemu, aby zůstal klidným
a nechozeným v útrapách a strastech
svých. Pro mu postavilo na oči chudé

ditko v jídelích na seně, a obaz ten hluboce se zaryl v srdce jeho; lid odchodl a se žít a tepeti pro svého Mistra a Učitele. Myslenky ty si v písně sřadil a každý rok si je opakoval, přistře jim nejspíše práz uměl a ony lépe se ujal v srdci z něho vy-

rostly. „Byla by velká škoda, kdyby přestati měl starosvětský, ale dobrý zpěvob Ktěl; a proto i nám třeba se starati o to, aby nevyumřel docela. Přimějme si tedy zrytí lidu navěho; zamítjme z nich, co zleho, a vychvalujme a udujijme, co v nich dobrého. —

Kačník.

Křesba ze Lumavy.

(Dob. - 7.)

„Byl to krásný letní den. Vzpěvu ta-
nulo se. Nezi tmi tívci zrytí známými je-
den postel, mow pagonosť, byl to klásek, je-
ho jsem nikdy nudyšel, ani jsem nevěděl,
který z opěvů, navěch by se jím, mohl pým-
ti. Taklo mne to druhého dne do lesa nahat
magikla, líbez něho hlasku onoho. To několika
dnech maceš jsem lesní pýčnu, ovšem já ne-
byl ldysem, vidě Kdonohe hlasy, měl i
pestré púti. Toho ptáčka miki v kleci, aby mi
zpíval v mém ptačiku, pevně jsem si před-
sezal. Nemínulo dne, abych nepřivíchal
do lesa a nepokoušel se nějak jej ptačiti.
Kde Kdonohe znal jsem ptačníka, všech jsem
se vyptával, na zglíne druhý onadidel,
ale žádný neopomahal, snad ani mi ne-
povídeli pravdy. Ma' touha rostla den
ode dne; miki toho ptáka nebo nic, to bylo
mým helem! (Nadešlo jaro). Ptáci opu-
stili les a s nimi zmizel i můj sok; vyvra-
vil asi sofm známým, jak mi hlavu po-
pletl. Použebni jsem očekával jaro, abych
v nový zápas se pustil. Můj víad byl
mi více vedější, ale jít do lesa a léti na
ptáky a připravovat se tak k budoucíma

souboji, to mi bylo nade, všechno, tak tak
se stalo, že jsem dostal propuštění ze služby.
Ale ani mně to valně nebolelo; můj ptáček
mi stále zpíval v uších a mikal se mi
před očima, že jsem ani nedbal, mívých
mateřných domluv, ani neviděl, jak den
ode dne chřadne a odumívá.

Čiřlo jaro; přitáhli ptáci a můj
sok opět se mi objevil. To celou zimu co-
žil jsem se v létech a domníval, že jist
jsem v téžostim. A teď jsem měl času dosti;
ze skromického vprůž něho žil jsem já a ži-
vočila matka. Ale netrvalo dlouho a jed-
nou při svém návratu našel jsem matku
mrtvou a opět jsem slyšel proklatého pta-
ka, jak veselé si zpívá, jakoby se vysmíval
mému neštěstí. Žel-li jsem smrti své
matky, nemohu vám ani říci, měl jsem
plnou hlavu starostí, zda, vyjdu v téžost
se zápasu s ptáčkem.

„Tane, tomu nevěřím,“ ozval se cestova-
tel, pohlednuv na muže, jenž stál jako
socha, k zemi zrak upínaje. „Ptáček, aby vá-
žil více než celé žití člověka? Ne, pane, to-
mu nevěřím.“

„Tane, ještě druhý, jemuž svůj život vyprávím a po druhé slyším, že ještě nemůže a přece si nemohu život svůj vysvětliti jinak, nežli že ďábelský ten ptáček jest zhoufem mým. Tane, stalo se mi ježnou, že blížil se k mému vnaďialu kolem něhž byla oka zgeotřena. Radost má byla nevyslovitelná. Totál zobati do vnaďiala a nohou uvázl v oku; chvil odlehl a nemůže, třepá se, aby si pomohl, a oko se užejí stahuje, radostí jsem ani nedýchal. Došel jsem svého cíle, již blížim se vítězoslavně ku svému poku, abych jej umlátil ve svém nuxném přibylku, již jsem posmrtil matčině obýval, byl jsem již jen několik kroků vzdálen od něho, ale ptáček polekán by mými kroky zamával, několikrát silně křídlo ma a — již se vznašel i se sítkou žněnou, v níž jeho nožka sevřena byla, ku vrcholům jedlí, aby si vesle zajpíval na svobodě a vysmal se mému zásmutku a“

„a otroctví“, dokládal cestovatel s výrazem hluboké soustřastí ve svém oku.

„Otroctví? Id nechtím třeba toho otroctví, vždyť mně to táhne neodolatelně v tato místa dříve ještě, než nastal jasný den, ba nedbám ani hladu, stačí mi kapka lihoviny, abych celý den vytrval v zápase, den mi bývá krátkým, ano toužím, aby mexacházele slunce, že snad bude moci svého else dojiti. Ptáček o-
neni již snad někoho jiného blaží svým zpěvem, ale jako mi na posmách usadilo se jich zde pět, pokud mi

známo, a z těch pět ani jednoho nemohu polapiti.“

„Mnohého zpěvka těchto lesov již jsem zblavil svobody a zpěnívil jsem, abych si koupil kus chleba a kořalky, ale onoho svůdce, některého svobody zbavil, nemohu, abych se oddal klidnějšímu životu. Kdyby to mi se pošťastilo, myslil bych, že jsem hlavní účel svůj vykonal. Tak byvámé“

„Prosím, vds“, přivířil cestovatel řec ptáčnickovu, „vili tak malichernému cíli, její, třeba byste ho i dosáhl, v krátké době narydy můžete ztrakti, dáváte život v šanc? Vili Koum? Kdyby ...“

Neptáčník dele neposlouchal; plaše se rozhlednuv kolem sebe a raděj se v cele tváři do ruda — kterouž barvou stkvěl se stále i jeho nos prozrazuje svého majitele, že i jiným pošťahal slabostem — odcházel v les, aby v něm chytal ptáčky, voky své a miláčky své a pouštěl na svobodu svou budoucnost, spokojenost a žoraví.

Tak se vyzpovídal ptáčník dvěma, v jejichž tváři mnil na jiti tytéž vášně, jimiž sám byl zmrtán, ale nenávil jich, rogem je držel v mezích, že byly dobrou zabavou a nezhoubem života.

Cestovatel v oěmnu zasupovněn sdělil s p. Řáčkem, že i pro malichernější může zblázniti. A tak řáček pověděl, po čem toužil a nečím vypráví v vášnivém

přitačnickovi. —

Mučednice.

(Ž.)

Ařena hřměla, lid se zvědal bouří...
 Nad rudou skvrnou, níž se posud ková,
 tu stála pokyně, svit božství, ozraků
 jak bílá labuť, v černé spouště mraků,
 z nichž udeřil hrom neustále hvostí...
 „Mně k smíchu jsou ti vaši moční bři,
 mně tvoři mrakovládcé pouhý kámen,
 přičiňucha vaše víra, kterou plamen
 co nejdušněji schvátí, strom by církve naší
 z teprve kve, již vy olei plaví
 již zalobáte, krásnou svoji hlavu
 se zlatem plodu, velebně, z nebe, v slávu
 artukých větví, javál v plném šumu
 nad prachem, vaším, v chladu pyjóných rumu.“

Lid čekal toužně, že blouží čísta jasna
 již jasáhne, již nadšením tak krásná
 vše bly, ruce plyně pjala, vzhůru,
 kde růže, plunce kvetla, na azuru.
 „Ach bečerstý le, uzavři ji, slota,
 krv' již seš navě zhas!“

řvala pustá
 zlost' lůzy, v mstě, k čísařovu tronu.
 Leč caesar mlčel.

Vlehkém hlavy otlonu
 omil v tichých mukách, před slatou clonu,

jichž stín se klad, mu skráni, v rži, vonnou.
 Nad uvážoval, o'ti více v Krista,
 snad tucha pravdy — holubice, čísta —
 muž dalky, kýjola, v rade, skálu, spráskou,
 snad viděl v duchu, řiší, všeobohlov,
 jak klosa' v prach, před kríže znatém, blatným.
 Ted' postavls křída. Chceš nad byti, v lidným
 ku nubohe! ? Leč slyš! „Sej krv' a chleba“ —
 a stráči hlas, lid ukjiti třeba,
 by nezatružil, po tvém vlnku, cáři! —
 Leč co ten mrak o tvé zamýšleni, tváři? ?

A může padla: dva bři jedním, skotkem
 „žatáli drapy o těle šití hlobkem,
 lid vyjarený tloukal, javál zvucně,
 co dlvka, z žokem, spjata, narglučně. . . .

Mříž padla zas... Co to? Vždyť mrtvým těm
 jsou všechny oběti... V rj lačných sčelom,
 kríž v rukou, pádi otrok, s lokem, v lici,
 dva po něm, slavic, přední, úředníci
 se střemhlav, řiti, v pápas, o'te kolo. . . .

Lid, umlk' náhle, chumom, pa polo.
 Bez výstání, se, valil ze areny —
 Noc jižní, jiží, skvácení, stěny
 v zář oděla a rudě, s krvy, v prachu
 se zardily, v hvězdné krásy, nachu. . . —

Na zámečku.

Obrazek ze života.

(Poka. Bnu)

Válčinský's radost' vítali nového, Inové, nelidostého, nájemce, byli, sečtení, kly.
 pána, chudina plesala při jeho příchodu. by byl viděl, nan Polinský, jak, nelidosty

se hospodářilo a vydávalo na jeho statku, byby již dávno provedl svůj úmysl.

Na zámětku nastal nový život. Šel zela tam, ovšem domácí paní, nedostatek ten, ačkoliv jak pan Dolínský, tak jeho děti, hlavní Mařenka, zaskočilo se mnohdy pro předražené masince. Třicátě zabil se jí očka, slzami, přičasto draly se jí z prsou, smutné vzdechy, tu však věděla stará Markétka, vždy radu a úlevu; k ní tedy uchýlila se Mařenka ve smutných chvilích; jí světovala se svým bolem a zármutkem. —

Pan Dolínský ještě přecházel po jizbě. Rad by se byl na něčem ustanovil, než se odeběhe na kůžko. Kř několikrát sedal ku psacímu stolu, již několikrát chápal se pera; odložil je však po každé. Dříve to věřilo v jeho hlavě. Všechny síly byl vynaložil u věcí, aby ani Markétka ani Mařenka ničeho nepřegorovaly. —

Brzy bude tomu rok, kdy laskavý a dobrotivý pan Dolínský pohnouti se dal k něčemu, co jej nyní převelmi mrátilo a trápilo. Tehdáž navštívil jej z nenadání bratr zemřelé paní. Věz dlouho se neviděli; ani o pohřbu ne. Dvakrátka Rychon nebyla tak vyjádřeno jako povaha jeho svobody. Mnohá že byl toho přání nov život v obchodě a přimýšlel, tráv

ný; byvat to již tak se tovarník, svědomí jejich jest obecně velmi, velmi široké, a Rychon byl tak tovarníkem. Měl v tříděchovi bratři veliký závod skalecovský. Zaměstnával na sto lidí. Růžna obchodní spojení, spekulace a kombinace naplňovaly mysl Rychonovu tak, že zapomínal na všechny svazky, jež byly mezi ním a příbuznými. Vprodil se pan Dolínský nemalo, když z nenadání počil jej však svou návštěvou. Při prvním setkání věřil eos nemilého a nemýlil se. Hned první den své návštěvy vyřadil se Rychon s tím, proč vlastně přišel; jiný byl by možná děle tajil svůj úmysl, Rychon však toho neuměl. Chel mluvit jistotu; „budte mně naplní, mě přání a budeme dále přáteli, aneb nenaplní a já pojednu“, tak rozumoval.

„Milý švake, ani nevíš, co se mně přichodilo, napomůžou-li mně, jest veta po mém obchodu a já se svou rodinou jsem ztracen“, s takovou pojednou začal.

Kova ta pana Dolínského nemalo zabíla. — „Nemalé nešťosti mě postihlo; několik firem, s nimiž jsem obchod vedl, učinilo úpadek; méji věřitelé ale toho nedbají a nezaplatím-li domovho, rublů 20.000 zlatých, jsem ztracen“. To byl úvod; po úvodě následoval prosba, aby mu švake s patnácti tisíci pomohl, to účel návštěvy. (To k.)

Obzor literární.

Helarion. Baven Tar. Vichlického (Pm.)

Velmi nevhodno, ba nemýjmo jest

podati stručný obsah Hilariona; kdo by přečetl, učinil, dostihl by originálu ani do té míry, jako by nařídil namalovat ploše namaloval Křidou hvězdu a tvrdil, že vyotřhl křesťskou a měníroužárí Svíazu jasné, nové letní.

Potom podáme několik obsah, ale stručný přehled jednotlivých momentů, jak je v básni skládáme, a polijme takto základ další dílky.

Hlavní motivy básni této čerpají z života Hilariona a dokládá básník na konce v poznámkách. Zde vidíme nám, nabytým vědeckými, něco ze života tohoto světce, až do doby, kdy začíná básník.

Hilarion nacep je v Thabate u La-ry v Palestíně r. 291. z rodině pohanů, odtud řídí, s kým tenového nazývá ho sv. Hieronym, jenž obšírně popisuje život jeho.

V nehem praxotva šestnáctiletým Hilarion obléhl si život poustevnický a dlouhá léta trávil v zapíjení, sebe až užasním; avšak jakkoliv byl, srdce čisté a nevinného, přece převlehl poustevník byl divnými myšlenkami, vlnnými obrazy a divnými příklady. Dořaz. D. Boha dar divů byl prožehnaním každému křesťan, kde přebýval. T. žil v slávu jména Božího po Palestíně, Syrii a v Egyptu dlouhá léta prodal v poustevním klášteře, až v něm uvažal smysl nový.

Potud, výjma dít básně sama.

Hilariona smysl život klášterní a chování, vev do poustevní; ale bratři a lidé nechtěli, proto divotvorného proce; o kř.

staň s námi, tož zde dít své divy; prosí marně, Hilarion raději by umřel hladu, než by žil tak; jde.

Část II. Hilarion jeot na pouťi pro světo. Dorazí k moři; padne mexi; námořní lovníky a vydává jim kde se; proce jen, aby ho k balvanu přivázali, což se stane; poutaný Hilarion pje chvalopěvy, a proce zpadnou s něho.

Hilarion jde v poustevně; zjeví se mu duch; jen v o jeho víru pokouší se námity, jich křadí všechny barvy antického i moderního pantheismu. A zase putuje Hilarion v poustevni až dorazí k modle Baalovi, jím křadí až se tato propadá. A zase jde v chatě Hilarion dít na modlitbách; vyzdchemu polstuje sbory duchů; v oblaku prachů kentaurů, unášejí spoutanou šíp podamii za nevěstu Pirithoovi; za nimi v patách Lapiti; sráží se bojem u chaty a Hilarion křídlem do nich bije; boj ustane, Hilarion klone do malob a proce se vidí milého druha a žáka Hesychia.

Vydají se na cestu smrt mající viděkný; jich sv. Antonín prs Hilariona polal, až přijdou k němu; i prosí ho Antonín, by otkem byl opuštěnému stádeci bratří; Hilarion odmítá.

Část III. Drak žlý hubil kraj; nikdo neví, rady ni pomoci; ale na slovo Hilarionovo drak vyleze z peče; vyleze na hranici a sňal.

Jindy zjeví se Hilarionu obrovský lovcobřeh a Hilarion prohlédnuv neměnnost věchmi, ra divově víru se k více; mám víru zase a s ní cit sladký". (Zotk.)

„Církev a vlast—ty v mojih miluji sestersky se nádrech,
Každá půl, každá má moje srdce celé.“

Sušil.

Historické obrazy.

2. Uctění, sv. ostatků. (P.)

Karel III. zbudoval si v Le-
chdech pomník slávy,
pomník vďečnosti. Je-
ho hlavou kolovaly myšlen-
ky vznešené a každá če-
lila k tomu, by oslaven
byl národ, ozdobena Praha ten-
krát v pravdě „zlatá“, by poddaní neutri-
pili přikročí, neměli příčiny žalovati, stě-
žovati sobě. Lidce těch, slavná Praha, byla
, smuškov drahých zbytků posvětcích at'
domácích, at' cizích, vjalyť jsme jedinou ro-
dinou, dětmi jednoho a téhož Otce!

Zlatá Praha!

Jednou do roka hnuly se do sídla moc-
ného panovníka četné davy a z těch mno-
hé nesly prapory, korouhky, zpívaly pobož-
né písně, až se ty staré sedě zdi městské o-
tvářaly, tolikla hlasy a Pražané otevírali

okna, naslouchali, smekli a poklínčovali se.
Tisíce poutníků navštívilo matičku Prahu.

Na východní straně stověžatého mě-
sta, tam, kde položil Karel jeden kámen k
svému památníku, tam postavili prosté
lešení. Totvo je zpodobili chozí zelenou a na
vrchu prostřeli ubrus čerstý jako sklo a na
každou stranu postavili voskovou sošici.
Davové zpodobili se kolem lešení a tisícé
hrdel pělo až se vracela ozvěna o mohut-
né hrady Vyšehradské a vlnky Vltavy
proskakovaly si veselji.

Byl to okamžik mocný!

Na lešení vstoupil kněz, položil na u-
brus nějaký zbytek svíce a ohlašoval zá-
sluhy toho, jehož tu ležel drahocenný úd,
šat, nástroj a davové nadali na kolena,
bili se v prsa a zanotili novou píseň je-
ště hřimotnější, ještě hlasitější, až ozvěna

odráčela se, o stáky a pahleky okolní.

Klíč zvedl drátennou kosičku, přilbu, kopl a davově spouštěl: „Svatý Václave, vyjdi do české země!“, „Všichni ovak! za nás přistá!“ „Korodine pomiluj ny a zase pádali na kolena, poklonili se a bili se, v prsa mohutná, klonutá. —

Slunce vypocho, vystupovalo a glatilo leskle báni, zlatě na věřích kříže a lid dosud klání se, uctívá ostatky nedoby tépla, záru, zapomínaje na klad, žití — na vše.

Minula léta, stěhali se ním zachabána víra svatá, pro níž předkové cedili krev; nasazovali hrdla, statky. Mění, sety, čas, mění!

Několik slovo indifferentismu náboženském.

Časová úvaha. (Pm.)

Nynější doba smutně podává nám toho svědectví, která víc a více se rozmáhá necht k práci, vážně. Podotak, věci k nepoznaní mnohdy zněvocije se, malichernými jevůžnostmi, jimiž se ovšem hledí dlati jakási lepá, uhlazená forma. Přecasto a nyní bokužel téměř pravidlem více dbá se, na ležlou sločáčku, než na skutečné jádro. Vespolečnosti ten jest nejvíce ošlbon, kdo v lesklých frasích dovede mluvit o vřelém a — řekněme to přímo — vlastně o ničem. Ano stalo se nyní modou mluvit o všem a nerozumět ničemu, posuzovati vše, ale nepřisvědčiti se o ničem. Nejasnost pojmu jest na denním pořádku, a více se se pojmy ty přetřásají! Takto na jedné straně vykazují se doba naše nejstříelnější výsledky namáhavé práce duševní, tak na druhé straně nikomu neujde, ta hrozná línost, zmalátnelost a chudoba duševní. Připomeňme si jen, co se dnes nazývá vzdělaností: trochu učeníých frasí, povrchní znalost toho, neb onoho odvětví, umění lidského,

uhlazenost v chování, navstrojená přívětivost, nádhra, chlulnost, barvení pro lekcizáckém, a čímž se druzí obycí, „vzdělaní“ posmívati se modlitbě, postu, zanedbávati služby Boží, zneověcovati dny světeční, vůbec zavrhovati „Amáské“ obycí středověké. ^{*)}

Slovem doba naše zároveň jest dobou hrozného, indifferentismu ke všemu, co vážného, co namáhavého, co nepřijemného, co vyžaduje sebezapření a pokory. Jest na ghyt položdělanec, který sami nic kloudného nerykonavše, za to tím sebevdoměji apelují na to, co vykonali jiní, nemívají mluvi o „vymoženostech ducha lidského“ — slovem: sluní se olávou a lesem cizím. Kř div, že lesem tím jsou tak zmámeni, že rozum lidský za poslední stavi tribunál, nad nějž nic vyššího neuvádají? Proto také nemohou uznati, že pravá věda nemůže od Boha odváděti, nýbrž že bezpečně k němu vede. Jest nerozumno tvrditi, že věda jest sama sobě účelem, jakož vše, co pojemného,

^{*)} V. Čas. kat. duch. 1891, str. 540.

jelikož konečno jest a omezeno, samo sobě účelem býti nemůže; jestli věda prostěckým účelům, který nemůže jiný býti než Bůh sám — jeho moudrost, kterou svět tento uspořádal, jeho sláva a vznešenost, již hlásá, vesmír, jeho nekonalá dobrota, již ke tvorstvu jeví atd.

"Critic, sicut dii", pravil had k Eve a slovy těmi probudil v ní pychu. Nynější svět těž zhrdl a zpušně hlásá: „ecce, sumus dii“. Pyš tedy s Bohem, v němž nám káže kněží, pyš s náboženstvím zjeveným, pyš s rigorózní morálkou. A tak ti, kdož nechtějí podrobiti se sladkém a lehkému jhu Kristovu, v hnusnou upadají porobu ďábla, jenž dle libovůli vládně jim. V pravdě, osvěta ta bře plyn — jak di B. M. Kolda — „k růže zleho ducha a v plynu tom jest veliká porce dusíku, kterým každý květ stnoiti hynie. Tato lichá osvěta vyhlhla se z moku pyšného a ze srdce zkaženého a proto zavrhne ona, světlo pravé, které osvěcuje každého člověka přicházejícího na tento svět, ona chce každému posvítiti světélkem bludicím, které zavádí do bahna hrůch a nepravosti. Pravou osvětou však jest: Kristus slunce! Krista znáti, jeho zásady přijíati, mravy své jím učestkati, Krista obléci!“

Tak tedy xahnúdila se zvrzeloost a bezbožecnost, již nyní jsi vědu tak rágo-

vité charakterizuje. Poměry takové arci nemohly zůstati bez zhoubných na celou společnost lidskou následků. Takto každá theorie nějak ve skutečném životě se jeví, je' buď užleštější anebo nedostojně snižují: tak i theorie novověké osvětářů v posledních svých konsekvencích žalostně spůsobila pokroky nadelavši se tříd vzdělaných hrubých neverců, v třídách pak méně vzdělaných pohněť davů neplodnému indiferentismu náboženstvímu.

Indifferentismus náboženský řili lhostejnost u všech xv. věry jím se stejné ve velikých jako malých městech a již ji zahazuje i venkov — onen venkov, jenž jádrem jest veškerého národa, o němž s chloubou se tvrdívá, že se hovějnate drží dobrých obyčejů svých předků; jenž však není tak nečitelným, aby zásady novotářské vůbec, nýbrž se ho nedotkly, ani hlavy tak zabedněné, aby nové učení s takovou pompou hlávané i rozšiřované, nezavedlo ho na bludivě myšlenkové z něhož konečně nevidá východu, bohužel často přidá se k tomu, co nevidají — „učení páni“. A takových učeních páni jest nyní dosti a směle můžeme tvrditi, že v každé páté, vesnici alespoň jeden; nuž, a ten dostatečně, sdělí mu hlavy pomátl!

Křesťka: již poručena jest ona prostota, sdečnost a miličnost, ona zbožnost venkova, jež vždy bývala jeho zdobou. Lhostejnost u věcí zde zapustila své zhoubné kořeny. (Dok.)

* D. A. Seydler kamč svou práci: „Příchodu Venúce před sluncem“, „Kvěťák“, 2. díl (223) takto: Kdykoliv se v duchu nachází, ohlédne si k pravé stránce o tom, k jakému přirostku, ta ona práce vedlejší, se pokaždě, vždy myslí na myslí princip, jenž jest uhlým kamčím každé vědecké snahy: že věda jest sama sobě účelem.

Křížové znělky.

IV.

(K.)

V.

...ři hodiny... Proč náhle zdušná, volala
sva, rozpal vichor, proč se třese, země,
proč shořelo slunce, na Kalvarské hoře
proč v této dobu černá noc, se s neda?

Ty hlavo svatá jak jsi zohavena!
Díadém, tení, k výsměchu Ti dali -
než, otmy jeho, tak, se zabodaly,
že bolest Tvá je bez mý i změna.

Kříž - k čemu dáv; ... jen jedna, ústa klesla:
Syn Boží byl! a v šel se kři, němě,
nebo stonal, teď, jení lidové, spasil plěm.
Jest dokonáno! Svata hlava klesla.

Když křáčna, nyní, však jsi prokvrněna
Krví a slinou, jíž Te uplvali,
Když od bílata, nebo k tomu Křáli
tak pokypna, smrt byla přivouzena.

Jest dokonáno! Usmířeno nebe -
Syn Boží v obět vlastní Krv svou vylil
a zničil, úpis, nestonalé viny.

A přece trvá Tvá jasna, stív, se září,
kdy spěcháš, těžkým, ke Golgotě křížem,
bys na něm, stonal - obět na oltáři.

Bez duše má; tak miloval Trich tebe,
že nebe nechal a se k tobě schýlil,
by ze svých, službu, učinil své syny.

A přec jen k Tobě, s důvěrou, se purnou,
o svata hlavo, jako dítka, věřem
a věru v Tebe, chceme vždy mít purnou.

Na zámečku.

Obrázek ze života.

(Poka. - Piv.)

Pan Dolínový byl patrně velmi
dejak; zprvu ani nevěděl, má-li věští slo-
vům Rozhonovým.

„Máš kapitál, svakže, obměkčí se přec!
Ach ano, kapitál; což nevíš, kolik jsem
přibyl na svém statku, nevíš o neuvodě,
jaka' nás zase letos zaotihla, nevíš, co
mě stály studie Karlovy v Praze? Všem,
nevíš toho, nestaral jsi se dříve o nás.“

Nebud' tak, ukrutný ke mně, omlu-
val se Rozhon; „často, velmi, často my-

slíval jsem na vás, nebylo mně však ni-
kdy možno odejít od závodu, vás dříve
navštívit, nemohl jsem se spolehnouti
na lidi své jako ty. Vím také, že velká
měl jsi vydaní, avšak -- --

„Nu, avšak -- domluv jen, domluv,
potřel pan Dolínový, nevída, jaké pou-
to v tu chvíli na sebe splétá.“

„Máš, úvěr“, doložil Rozhon.

„Úvěr bohudítka ještě mám, kde však
ti půjči v nynější době 15.000 zl.? Ostať,

pijiš-li by je kdo mně, pijiš je i tobě."
 „Ne tak, ne tak," volal Rozhon téměř
 již zoufale. „Išť se nesmí dovědět, že
 jsem v neštěstích, veš by bylo po mém
 obchodu." Aby slovíčkem svým vždy do-
 dal, vzpomněl zemědělců své sestry a lito-
 val, že ji není už naživu, jí že by se
 přece podařilo obměkčit srdce man-
 řelovo.

Doúčinkovalo na pana Dolinského,
 přičal už před tím litovati svaku, po-
 ho, a naklonil se mu, když zminow
 učinil o manřelce zemědělcích; památka
 její byla mu svatou.

Vypořádáno, že pan Dolinský bu-
 de za Rozhona ručiti; myslil, že takto
 mravně jaksi donutí svaku svého, by
 se všemohoucí vůčičinl a peníze co nejžá-
 de splatil. Den na to jeli oba do blízké-
 ho města. Tam to ale nešlo jin tak z-
 lehka. Pan Dolinský předvídal ty pře-
 kážky, než Rozhon došel, než byl, a tak
 se stalo, že konečně vypůjčili na velká
 procenta zminěnou sumu u — modor-
 ního uvrva, u lichováře. Za rok měly
 býti peníze splaceny.

Rozhon se potom dlouho už nezdr-
 žel na, zdmečku, bzy odesel, odnášeje
 s sebou výdatnou pomoc, jak si myslil.

Hež by mu byla pomohla! Ne-
 valo to ani čtvrt roku a panu Dolinské-
 mu bylo slyšeti děnou zprávu, že sva-
 ku jeho Rozhon jíst na mizině. — Kdož
 ví, jak by byl někdo jiný zprávu tu
 snesl; pana Dolinského zpráva ta ne-

ochromila. Pevná a rázná povaha ne-
 dala se lehko poděsiti. „Jest bratr mé
 manželky," pomyslí si a těšil se starou
 pravdou, že Bůh pomohl, pomáhá a po-
 může.

Čas míjel jako voda, a nežli se kdo
 nadál, byly vánoce takřka přede dveř-
 mi. Vánoce! jak radostné to slovo! U
 pan Dolinský těšil se vždy na ra-
 dostné ty svátky, letos však nebylo mu
 jaksi veselo kolem mysli. Půjdy po vá-
 nocích splatiti mu bylo, než se byl před
 rokem za svaku zaručil a on peněz
 — neměl. To bylo, co stále ho tížilo, to
 bylo, proč do města tak často dojížděl,
 to bylo, co jej dnešní noc tak dlouho
 zameštrnávalo.

Navězi odbila již jedendá.

Pan Dolinský navlouchal táhlým tmem
 zvrkům a zdalo se, že čítá. To té se odvá-
 til od místa, kde stál a s tváří, v níž byl
 a starost velká se obražela, zasedl opět
 ku psacímu stolu. „Není mně jinak
 možná, nesel bych toho okamžiku."
 Při tom chopil se pera a napsal něko-
 lík jin slovo na list papíru. Vdlořiv pe-
 ro zahalédel se na dlouho do psaní. Smu-
 ný vzdech vydebral se mu z prsou.

„Co asi řeknou mé děti, co řeknou ště-
 Než co naplat. Ať on si zachová mzdost."
 Zapíčet list a za chvíli zhaslo světko v jeho
 pokoji.

* * *

Druhého dne stálo na náměstí

valčínském několik vozů s lejtarmi plnými ryb. Komu byla síla kupce, vždýť se každý radoval, sotva dočkal, sčítáho věcera a jaký by to byl štědrý večer bez ryb? Nejvíce šly na odbyt ryby z rybníků pana Dolínského; napoměru jeho rybníků pochodili vždýcky dobří. Mistr Matějka stígal se už prodlouha' lka, že si také najme jeden rybník. Toť však stálo obzvlášť. Dokud tedy neměl ryb níku, musil také kupovati. Tentokráte si přisplácl.

„Tedyrať Jan Bich, Matějko, také rybičky, také?“

„Jak by ne,“ Matějka na to a podával ruku rybářovi. „Ten mně vybere hodně pěknaté. Máme doma Tomka z Drahy a ten má rád jikrnaté.“

„Gjakeu pak přijel Tomík, má už po ztrátách?“ ptal se rybář.

„Chvála Bohu, ještě jednu, a bude hotov!“

Však ti to vyloží, až k vám přijde.“

Na to odešel Matějka učeníkovi pět slavných ryb, poslal ho s nimi domů, sám zaměřil na „zámeček“. Tam se bral vždyžástup lidí, chudí na to valčínská, šli si pro obvyklý dárek vánoční. Dostávali každoročně nějakou tu rybičku, vánočku a něco mouky. Byl to už starý zvyk. Štědrosta a dobročinnost byly krásnými vlastnostmi rodu Dolínských. Radost bylo pohlednouti na něho. Marjánku, která s Markétkou prodávala ten chudý lid. Hráli, kapaliť Jan Bich živale se vším.

Jan Dolínský bral se tím davem ven; mgná již je tu dno naposled, pomyslel si. „Dobře jisto přijmu“, pozdravoval již venku Matějka. „Dobře jisto“ děkoval panze, zámečku; přicházejte snad stran těch sátek? Jste již hotový?“

„Jsem, jsou, přicházím se jen zeptat; mám-li je sem přinešti.“ (Pokr.)

Přezor literární.

Hilarion. Báseň Jar. Věchlického.
(Pokr. — Pokr.)

A zase světem, poúť nepoúť, moře nemoře bral se „mnich záračný“, až přišel na Kypros do Pafu; tam zůstal, moulou chatič zroubil si poblíž rozpadlého chrámu Venušina; „i začal vzdělávati údeličko; dny klidné měl a byl tu zapomenut;“ když pak na modlitbách dli-val a nebyl rozjímaje na práhu sedal, ta juplný slychal zpěv od rozpadlého chrámu.

Když v zamýšlení vstoupil na ta

místa, kdež neščetné bujely říže mexi po valenými sochami a sexutínami chrámu. Tam usadnuv Hilarion

„... snil a dumal a nevěděl, že otevře stonky říže, jej ovjely stěle hustší stěti; jen ctil v ní, ale říže rostly a voněly... Kmet vsnul na vždy a nad mrtvolu, která žala v řížích se stromi často dešť růžových listů se snácl jako políbení smíru.“
Toť povšechný pohled na Hilariona.

Půsbní Hilariion jest i látkou i způsobem konance jako hvězda třpytící a měnivě záře. Jako tato z hřejícího žrudla v časové harmonii proudy vyhlává jemných a rozmanitých barev a hned zase v divé disharmonii stěhá pruhy bledých a zlatých ba až krevních žrudel krutosti: tak i Hilariion tu lahodou a něhou se usmívá a srdce oklívá, tam zase v divoký vrhá rej a krutý boj. Mstí, dějme se zpívá, zločinný lid, pomstí se lupiči, sbory duchů, hlavy z dáli a z země, Baal, první, vyjím, Sileni, Kentauri, Lapiti, smil, drak, Orion, první, rovnaliny chrámů: vše to jako ohnivá kola toč se kolem – Hilariionu.

A však jak vše toto má se k Hilariionu?

Jo. Ironickým vypravuje, jak již shora napověděno, že Hilariion v první ponoukan byl obraty a příklady, které loudily ho ke hříchům, jichž ani tušení mu dříve na srdci nevstoupilo.

Tyto obrazy rozekřívě fantasie snaží se básník vyotěhnouti způsobem ovšem z velké části po vlastní chuti zvoleným a teď tak, je skutečně udatostí je života světa a čiré plody fantasie na oko staví, jakoby vše to skutečně bylo s Hilariionem se dalo. Veškerý rozkoš, jakých jen může skynouti život pohanový, hne se do proudu za Hilariionem a ovládá jeho ducha; aby ho odvrátily od přívětivějšího a vší.

I tohoto hlediska má se pohlížeti na tu bytost a postavu směřující myšlenek

a ději; kde by toho spomněl, marně by se pokoušel jim porozumět.

Půsbní rozkládá se na tři části, každá zase na oddíly od sebe rozdílného obsahu. Tyto oddíly jsou poněkud o sobě stonovány a každý z nich od základu podobná filosofické neb sociální problémy, nebo podává kus života kulturního, odmítnutý jistou rukou genialního mistra.

První a vzhledu zkusíme peruti orla vznáš se duch básníkův tu nad rozkošnými, vady jako ráj, tam zas nad zjevnými připravenými filosofických a sociálních problémů, hned jin na okamžik do nich nověji zrak, hned zas bedlivěji na jiné jej upíraje; tu zase jako včelka i je prostě ho kvítka polního medy sbírá.

Ne jak upířil se Hilariion vše zapírání, tak na záměru krásy popustil se básník na několika místech: aby sedí vy starce, dav se lupičům mluví k balvanu je opět prosil a opět, aby mu naplivali do tváře; aby takto spoutaný zvolal: „Páť mne chel mlti pane“; aby svá muka rouhavě vynášel nad Kristovo umučení; aby křikem bušil do Kentaurů: toť sotoa kdo sleda vidoným, třeba básník se odvolával na přívětivé prameny; nic tu nestací – však se domnívá básník v poznámkách, že „stačí poukázati“ – nestací „poukázati k velikému dílu Mortalemberta, Les moins d'occident“, aby se prý nezdala jednotlivá udání přejata; vyčíslení momenty a jiné podobné mraově daleko jsou horší než ony známé z jeho

MUSEUM

„Cirkev a vlast-ty v mojich miluji sestersky se nádrech,
Každá půl, každá má moje srdce celé.“

Sužil.

Jarní...
(B.)

Jaro už kvítečka sílo:
Jak mi xas volno a mílo!
Po stráni jsem i kvěm
Vše dýchá životem novým.

Poupata puhojí v květy,
Do rudla baví se sněhy,
Že větví pak přístře loubí
Pasáček píšťalky roubí.

Ve vzduchu píseň tuí ptáka:
Tak mě to upřírodu láká,
Žádá mi se, jaro je hostem
Nejprve v srdečku prostem.

Fr. Cyrilla Methoděj mexi Válahy.

(C.)

Co se již učencové naši nabádali a ta-
ké, mahnoucí o tom, po kterých krajích naši
vlásti sv. apoštol Cyrilla a Methoděj putovali,
a přece, ničeho rozhodného o tom, nenabrali.
Napřeli tomu Válahi, kde Radhošť bydle-
l, jak koliv, v svých krásných údolích, ne-
maji ani kapli ani kostelů Klementinových,
dosud nemě věří, — obzvláště dědicové a
nábožné babičky, — že sv. apoštolé také de-
jích kraj přišli. A bída tomu, kdo by
se osmělil nějakým slovem mínění to-
mu odporovati; ihned proti němu, sta-
ví celou řadu zajímavých důkazů: je-
jích předkové při tomu věřili, a dosud
se tak vypravují; mimo to byla při na
Radhošti, na západ od města, kde nyní
stojí sv. Kříž, krásná modla, k ní lidé
tehda putovali ze všech stran, jako oni
putují teď k Tanně Marii fyjdecké, a mo-
du tu při sv. Bratři přišli odstanit.

Válahi jsou pokřtěni dle svého do-
mnění od samotného sv. Cyrilla a Methoděje,
o čemž až dosud koluje v starších zaje-
mavá pověst, bohužel však již jen rozru-
skovaná.

Když totiž sv. apoštolé přivědli na
Bělehrad, pokřtiti všechny tamější oby-
vatele, uslyšeli, že v horším koutku, ko-
ravy na jedné hůře jest modla, již vše-
chen okolní lid se klaní, ano že i z da-
leka velká množství lidí k ní putují a ho-

ra je se Radost nazývá. Vybrali se tedy
sv. Bratři a sprostřed léta, za velkého par-
na a sucha putovali k nynějšímu Radhošti.

Čím blíže přicházeli, tím svěstější, st-
Kávali s četnými zástupy, kteří tímže smí-
rem kráčeli, jako oni. Když však k konečné
příchli až do okolí Radhošti, pozorovali, že
okolo věčného svátečního ja oděnou.
Šli své průběhy a ubírali se k Radhošti. Ta-
kali si kolem jdoucích na přičinu a cíl
jich cesty a pohane při odpověděl sv.
Methodějovi: „Lož vy, mužové, nevíte že na
hoře této jest náš mocný bůh Radost? Při-
cháme k němu prosit o dešť; nebo vidíte,
že parno a sucha, všeknu úrodu našim
žilo. Syneme již hladem i s dobytčím
svým“.

Poto uslyševše, sv. apoštolé vytoupi-
li zároveň s lidem na Radhošť, kdež usly-
li na prostornosti stromy věčném, veli-
ké množství pohaniů obyzdání, kamenné
modle se klanících a úpěnlivě o dešť pro-
sících.

Sv. Bratři vidouce to, ustoupili stranou
a pozorovali, co se bude dít. Tak tam st-
vali, až slunce skoro tři čtvrti své dráhy vy-
konalo. Když pak viděli, že pohane již
dostatečně mohou pognati, křak k marna-
jích prosba, vytoupili a jeden z nich,
uchopiv sekuru, nejblíže stojícího pohana,
† Tak nazývají Válahi horu Radhošť.

rázem sochu roztrávil a svůj kříž místo ní postavil. Bohabojní pohané ztenuli nad činem tím a očekávali, že bůh ihned odvolá líce zachvátí bleskem; avšak marně. Ti, kteří se vznamatovali, počal sv. Cyrill a Methoděj hlásati víru Kristovu, a pohané, kteří měli tím veseléčké k modlům, ne ochladli, strápení přetepnými bědami a vidouce málemocnost boha svého, neorně poslouchali. Zprávám více jenz dáli naslouchali slovům sv. Bratrů; čím déle však oni kázali, tím blíže přicházeli; a ještě slunce zahořelo se nestřelo, a již přistoupli mnozí k sv. Cyrillu a Methoději prosíce, aby je pokřtili. Sv. Bratři s nimi potlekli a modlili se vroucně k Otci nebeskému o děť. A hle! za nálehu ukázal se na severozápadním nebi mráček, který vzrostl ve chvilu červený mrak, a ten dříve, nežli zgradostnění

nad tím pohané se mohli stýkati; vydal hojný déšť.

To tom záratku skoro všickni Valaši přistoupili ke sv. apoštolům žádajíce, aby je ve víře vyučili a pokřtili. Nacel Valaši sami přiveščen odpoc zvirných kněží pohaných modlů rozmítali. Hora pak dle mdy nazvána „Radostěm“. —

U pověstí té videti, jak hluboká je zabláhá domněnka, že sv. apoštolé v krajíně té byli. Rovněž má vysvětlá, proč lid putuje v den sv. Cyrilla a Methoděje tak čestně na Radostě.

Radostě a jakási zlatátní svátění naladě, která v den ten ve tvářích Valachů se zrací, není ani potřeba mluviti; neboť v den sv. Cyrilla a Methoděje při pohřebě vzpomínce nad ráh jíměna navěch apoštolů splasati jest srdci každého Slovana. —

Několik slov o indifferentismu náboženském.

Časová úvaha. (Dok. — Pm.).

Tu pak mi se zmíniti jest o nedochodě, činnosti většiny novějších učitelů, kteří tak rádi světle, ovčety „považují“ za výhradně své privilegium, a aby toho světa bylo více, opovržlivě mluví o tmářích a „tmářích“ nikterak tím se meta-
jice, že pod tituly sněmi mluví katolíci „kněží“ a vše, co s nim souvisí. Čtenářové sami zapíste dooči by uvedli konkrétních případů, které dokazují, že nemluvíme do větru. Já sám jsem na př. slyšel, kterak jistý učitel

z nové školy se choval, že si o přípravě učitelství věděl o svéhl. vzdělání, než jaké se nabývá studiemi univerzitními, čím patně nic jiného naznačiti nechtěl, nežli že „má učnost v nactě“. Jindy jsem byl bezděčným svědkem, jak jiný z těchto učitelů velice se hovářel na svého známého (naštavajícího bohodlovce), poněvadž svůj nejdrahší po křesťanstvu: „Tochvalen buď Ježíš Kristus“. „No, dovolte“, pravil, „takového něco se na vzdělání člověka za našich časů nehodí“.

Taneť se! Světlo pravé, které osvětluje každého přicházejícího na tento svět, Ty se tedy nehodíš pro naše osvětlené časy! Když jest to převrácenost, když světlo, zdroj světla považuje se za tmu a z té tmy zase světlo pravé! A lidé takoví vychovávají užličky, obcuje denně s lidem! Takto může být jejich přirovnost, když holdují zavedám, tak převráceným! Mladší učitelé často za přednost si to pokládají, když nejsou s místním knězem za dobré a místo aby s ním měli pracovat v důležitém a nesnadném oboru výchovném mladéř i poučování lidu, mnohdy přímě na odpor kněžstvu jednají! Koho se má potom přidržeti obecní lid?

Těm není divu, že za takých okolností mívají přibýtky dobré zvyky křesťanské a s nimi spojený, blahý život domácnosti. Hospodář naplňuje abdu o náboženství a ostatní řídíce se jeho příkladem činí totéž. Zanedbává se obvyklé čtení nábožné v neděli odpoledne a za zimních večerů, mysl pomenáhle probývá dětem náklonnosti k Bohu a chýlí se více k vícem světským. Hospodář opouští domácí Kib a hledá zábavy ve společnosti přísklence a karách. Počnou se vykytovat včeljáky, překážky, které nedovolují být přítomnou, nedělním sluibém Božím a Kázání. To vše vidí děti a v útlém jich srdci se zanechávají tyto dojem trvalý. Ve lhostejnosti, u více rostou a lhostejnými zstanou: když vypráží, žalostno viděti venkovské vyrostky,

s jakou dychtivostí čekají neděle, ne snad proto, aby dostali svým povinností křesťanským, nýbrž aby oddali se regimulým zábavám, při nichž práci vydělání není, že ledabyly psomarní. Tak děje se na vesnicích, tak i ve městech. Kolní mladéř místka ještě méně navyskla jest životu náboženskému. Vždyť komická jest podivná na drubnou tu čeládku, která sebe vědomě si vykračující kolemjdoucích buď vůbec nepozoravá, anebo poklonou vyspete s napapoučkováním: má úcta! A nejtěžší tanec zataneč drůve než modlit se umí Otčenáš! Tak se vychovávají lidské karikatury! Llovík má každou chvíli příležitost trpkých nabytí zkušeností, kterak křivě, sochy svatých a chrámy taně zůstávají nepovšimnuty, což zatím v kavárnách a hostincích, čtne navštívených o závod holduje se pohodlnému životu. Ve společnosti mluví se bez trpkých nářeků a hanlivě přichutí tak dlouho, dokud se neuvede hovor na náboženství, a ku předním nejlepšímu dlužno počítati, když se o náboženství vůbec ani nemluví. Po skomru jest tich, když výjez zstanou se náboženství a odváří-li se toho někdo, což se tu naň obrací, udivených zraků, a tu bývá šotěpků na „nabožnost křesťanů“, „rušení křesťanů“ a t. d.

Není dosti buditi na řečeném. Dostati to, tuším, ku dokázání fakta, že novověká osvěta, obaví-li se i kol křesťanů před ním, Boha a bez Boha, mnoho koukolu zavila, jiná bují silně a udušuje pšenici.

Podávalo se jí porušíti prostotu srdce a nasít do něho símě lhostejnosti v nejdůležitějších stránkách její lidského — v vykonávání povinností náboženských.

Člověk, však, náboženství tak hluboce tkví v nitru lidském, tak úzce spojeno jest s přirozeností člověka, že tato bez onoho ani se mysliti, ani obstati nemůže: pateno, že přese všechno úsilí, nemohlo se podařiti náboženství, že se srdce lidského úplně vyplniti a v něm spočívati nemohlo stícha prsty, jimž předkem záleželo jest na tom, aby lidé nevydali se svého lidství. V tom také záleželo neposlední část úkolu kníže venkovského, aby rozhodně bojoval proti indifferentismu náboženskému, v jakékoliv formě již se vyskytl. Proti zatvrdlým, nevěřícím těžko jest bojovati, ale u lidí venkovského mnohem se daří půsiti. Dlužno především na pravou míru uvést, všechny základy novo-

šárské a ukázat, jak kalníko se připsá židla. Lid většinou neví, kam směřuje ten onen příkopník novověké ovčety, nezpůsobí tedy, aby poznal otky v porovnaním. Proti okenní povrchnosti a těkavosti třeba držet klásti na to, že nic tak neškodí věci vážné, jako povrchnost a polovičatost. Věci vážné konati se mají. Náboženství katolické žádá, cel srdce a neporušení, neboť jin ti, kteří v srdci dobrému, výborném slyšíc slovo (boží) chovají, užitek přinášejí o třešlivosti. Kde-li dobré a omaxi poctiví, bohdá, se podaří, že símě slova Božího první zapustí kořeny v srdci lidu, že vzmožní v první nezbožného života, jinž libeznými kořty z dobrot se bude bohobíých otuosti a hojné ovoce vydá křesťanské spravedlnosti.

Přes tedy s povrchností, přes s indifferentismem! Blahoslavení, kteří slyší slovo Boží a otkahají je. —

Nermtovynaděje.

(Dol. - Bm.).

Normut byl v mukách, nesmí-
ných a zničen nadobro. Co prosíje mu teď,
že Karel přijde se světa, převzme jeho sta-
rosti a připraví mu pohřeb, když v dále
trápit se bude také jeho Krev, zaprvěná od
vlasníků a sušovaná od církevní? „Anižko,
dítě!“ — vzdychal mnohokrát, kde měl
jem srdce, otokové, že laskavo nezaplo se.
Věčky naděje a krásné sny, jež dosud bla-
žily ho při počtích vzpomínky na syna
návrát ze světa, nyní před ním roztály
jak sněhový květ na oknech. Nepřijel ro-

stl v něm a ve hlavě mu, vřelo. Hlas ja-
kýs říkal mu, že měl by promluvit, jistě
se žebrákem a po něm do X. něco vyžádat.
Uprosil hlasy vnitního a nepogor-
vaní vyšel ven.

* *

*

Todzimok chýlil se již ku konci.
Huště mlhy plnily kraj smíchem zava-
tý; od severu fícel ostý síle, otíral se do
oken a jimi otádal. Blaze tomu, kdo do-
ma seděl u kamen a nemusil ven do té

nechvíle.

„Všichni tři hodiny – byl právě nátek. Nemut se pomodil a zase chtěl jít po práci. Vtom venku zarezhal kůň, zavruclý zvonky a lehké saňky zastavily zrovna před okny. Stařec byl z klidu všecek vyrušen; nevěděl, mla-li k oknu napřed, nebo přímo ven, přicházel jako zmatený. „Kdo přijíždí?“ přemýšlel u sebe. „Karel či Aněžka?“ a oči se mu ihned zalily slzami radosti. Venku již kdosi takti z kořby vyskočil a běžel do dvůrků. „Toť to někdo z nich!“ Kmet zajačel a s otevřenou náručí běžel již příchodmu vstříc. Indec mu prudce hučelo a ani nedýchal. Vše mu se sekalo.

„Tady ty, dítě mé?“ zavolal hlavemmu jistým – „iž hrubě vzal matka dráhi Aněžky?“ „Dobře znám tu tvář!“ a již ji tiskl na vyprahlé srdce, své a plakal jako dítě, plakal s ní a blahem ani necítil, jak Aněžka mu ruce, ustarané líbala a v horkých slzách smáčila.

„Však ty, Aněžko, přece sis na nás tak vzpomněla?“ usmívala se na příchod takti macecha na oko laskavě a dávala si takti ruku líbat.

„Patičku, maticko, jak jsem se na vás těšila, vy ani nevíte,“ zahovořila Aněžka a zdrcavě továře její jin jen horečky a o oku jevil se radost nevinná. „Nemutové se dítě jaksi líbilo, nemohla oči odvrátiti od něho.“

„Tak, už ti někdo novitě, je máš v oči,“ ce nježi strýčka poukaho a více nejl tati.

Ku? všechna udivená tárala se jí.

„Tři dávno o tom všem, spíše jistě, nežli mi to starý Tomeš od vás přinesl.“

Nemutová tárala se obrátla na muže, který tu stál a pobízel, aby šli dál a o zemi nestáli. „Inu ten žebřák ondyno –“ kývol ženě na vyvěšenou a Aněžku vzal opět za ruku, aby už přece šla.

„Ale prosťána – napřednou bchla tato sebou, uzkostně –“ jako na smrt zapomněla jsem, že sama nejedu, že vezu sebou ještě někoho. Dojďte se podívat, ven Patičku a maticko na ubohého člověka, je více mteko nežli živ. Když jme jeli lesem k Sazavě a přejížděti přes dřeviný most, stýštilme dole v řece slabě naukati někoho. Věroka hned zastavil a volal, kdo tam je. Byvalo se zase jinom slabě sténání. Ti jsme tedy sami se podívat a viděli jsme, mužského, jak poslední své síly napínal, aby se dostal nahoru. Byl bezprochyby cestu neznalý a zabloudiv a dolů sklouzl do řeky. Na štěstí bylo zamrzlo, ale do holých a skemých břichů lěti nemohl. Pomohli jsme mu šťastně nahoru a vložili ho na saňky. Kde nám do nich jako bez vlády. Bhuho as chudák musil zapraviti zoufale, protože proty u rukou má jakoby je ustrouchal. Zahalila jsem ho do plány; byl celý stěhlý, no celou cestu neotevřel úst, nevlm, nekonal-li už.“

„To je neštěstí!“ zabídoval Nemut horece a povílal ženu, ať hned postel nemoce mu připraví. Ale ona nedýkala ho; jakoby měla pěstku zlo, prospíchala ven a

byla první u saní. Najednou Nermut s dcerou udušili vyškňík zoufalý – a nešťastná žena viděla nazpět ke dřívějším.

„Co je to, mamiš?“ – zhrztli se oba dva a Anuška se dala do pláče.

„Tě jedině dítě mě!“ – začala znovu stěžena a nebylo lze upokojit ji. Stihlo se křikl několik, ptali se, co se to stalo, kdo to je a promáhali omezeného přenávěti do světnice. Nermut mu viděl tepro' dobit do obličejů. Muž nebyl ještě starý, ale tvář smavým hruštiným, vousem porostlých byl asi třicátník; oči jeho byly slzné, ale nepohodou na cestě byl všcek rozerván a rozčuchán. Položili ho na lůžko a hleděli ho k sobě přivést, ale nedal dosud známky života. Největší úlohu tu měla Anuška, musila mu ruce za všechny a oči zavěšky. Nermutova stála hůřkova, volala dítě své, volala Karla, olovila se, že tak smutně zahynul. Darmo ji těšili okolostojící, že to není on, ba Nermut sám se přiznával, že on by se byl k němu jako k synu neklasil. Podali rychle pro kněze i pro lékařce zácovní, „Karle!“ vykřikla opět žena u lůžka, jakoby byla chtěla nemocného křikem vykřísiti. A v skutku zdálo se, že sebou hnul a oči polo otevřel, než na okamžik jen. –

Byla to smutná noc pro prvního shledání.

*

*

*

Předešlou věc nebylo u Nermutů tak vcelo, jak se na to těšili. Nermut seděl u kamna a hleděl obličej svůj skýval do dlaní, Anuška pak stála u lůžka a dávala stu-

dení obkladky na rozpalenou hlavu – choti macechy.

Užahadný cizinec? Tiž před týdnem ho zahrabali do země. Škonal na prsou okouňch a v náruči matčině, ne nikdy toužil, k nim spíchal z dalekého kraje, aby je odposíl a zastal v trudné starosti; škonal v rodném domku svém a snad o tom ani nevěděl, neboť až do poslední chvíle k úplnému vědomí nepřišel. Vzátek jeho našli Nermutovi lilestek jakýsi, z nějž poznali, že je to karel opravdový, že byl až v Americe za mořem a když mu mladá žena řekla, že odchodil se nazpět k ní do vlasti. Tyto jeho hojnu zásluhu měl při sobě.

Matku uvrhla ta věsta v nebezpečnou horou, ale přičivostí dcery nevolnosti nebezpečí státní přestála. Prvy vyrostala ve úplné nejn z nemoci, když je zleby, jaká ji dosud naplněvala. Anuška měla nyní najradši a miláje tak děcovati za všechno. I otcova všecka úticha pčovala jen v Anušce.

Foused Poufil přicházel k nim nyní častěji a těšval ji zarmutku. Teprve nyní poznali, že s nimi ta kědiu smýšlel vždy upřímně, kdyžkoli vytykal jim křivdy na Anušku přechané.

Nermut již takto žně pověděl, co tehda u Poufilu chtěl a jak tam povídil. Přelstí totiž vyprávěti mu, aby mohl všechno hezky zachítiti Karlovi; ale Poufil vyvadil ses ním a poradil mu něco jiného. Když jeho nebylo, nebyla by u nás tak Anuška dala, šel staveřdy, kdyžkoli se zmínil doma někdo o Poufilovi.

Domka malí hospodářství začít dle nyní přání Anuška nemůže, již na to vyprávěvat; když měl po Karlovi peníze své. – Tak se vyptaly nyní jejich krásní naděje, v nichž byli po prvé tak tepce stlamání.

Obzor literární.

Hilarion. Páveš Jan Vrchlického.

(Dot. - Br.).

Veliká myšlenka básně po našem rozumu zavazuje se ve problém: co jest život, jaký jest jeho princip? — Hilarion hledá pravý život, v úplném sebezapření a v nerušeném rozjímání o Bohu, proto zniká hluk a klášterního, neboť tam, kde nám se tlačí rástliny lidí a chvátá do proutě:

„o závatě to, o nebes opojení
myšlence jedné posvícit své bdění, ...
mít v duši strunu, jež se stále chvěje,
jin v jednom žít, co v duši jin se děje, ..
a napít v sobě Boha, jehž tvůr.“ — To pravý život.

V této myšlence Hilarion kroutí tělo a tráví věk právný. Máj, tu najdeš svou chatu jeho zbleďovaný chudák, jenž třebaš neměl ani otce ani dítek, — nikoho nemá na světě, — přece prosí za zdraví, jen aby mohl žít a krásnému světu se tvítki.

Tu se otvírají Hilarionu oči a hluboce dýhá. Ty tautu netušenou láskou ku světu a životu Hilarion přebírá, uzdravil, jménem žítí.

Největší nového nároku života, říci chorého do srdce Hilarionova padlá, roznícuje se o něm v plamen lásky k životu, otě jako že mrakot se probírající bytosti peregúrá na svět, socha bohyně do trávy zapadlá a kot lid, říční obtočka budí, v něm potichu života, křísí, sáde se sebe zapírání otvírá, kuka a z očí líje se proud stá na nepřijetí, ručmad život zkracovým; a stýjel jako druhdy známá hlasy (a chrámů věnuj).

Žit život velký, nasmělný, jeden, ..
jin v něm jest spása, vysoupení, eden, ..

A darmo člověk, vzboučen proti němu
sej bude zapírat a mluvit v sobě . . .

U této otázky všimnuvše se, ohledávám ze příčiny nejedný z Hilarion, jasná na poli duchovního ruchu přední stráží Schleiermacherova, budoucího náboženství, jemuž, mravní pásky křesťanství svíží, dech a proto volá a touží, by, „rozumně se rozvolnila, smyslůst“, tak to žítí se nám patí nedělní, až tendenci snaha, básníkova, aby ze protiv křesťanstva sestala, ny jedná a přibody a pohanstva se strany druhé co největšího se dopjal efektu: tam křesťanství mnišů ukazuje, hnáty vysohlé dlouhým postem (It), kde, říše, říše, říše, říše, říše, a co tam jiného oči.

Také Hilarionova řeč ostře hany jako pípy nahlavý mnišů metaná, namířena jest přes jejich hlavy na řády a kláštery říbec: škoda že nemůžeme místa přestěhovat se do otázky této tak zdvaňní a časové! — Básníkovo bylo uvážení, jak na krásný svět nazývá křesťanství, jehož zástupcem učinil Hilariona, a tolikrát, jak vedu sobě ke přeholivé kajenosti a byl by se vysvětlil krůdvy a tím i výtky je na jedné straně, uchvacuje rukou nespravedlivou, čeho na druhé, snáší na vrchovatě. Menších nedopatření můjme, protože nám bylo na myslí spíš k báoni, uvěsti než všechno odměňovat přirovnáním můškem.

Po stránce formální, nemáme než všílkou chvilu Hilarionu. Řeč jest pramenitá a jako nádherný vodotrysk v zářící slunění, vesterých barvách tu rachotem hromovým dopadá, tam jako trýpkavé perlíčky unášena jest hebkým vlnem. Rozměry se mění podle povahy látky, jsouž ní takvíka, vyvýskyly a příměry venavení. Rýmy zvucí stříbným xvoncem. —

„Cirkev a vlast-ty v mojih miluji sestersky se nádrech,
Každá půl, každá má moje srdce celé.“

Sušil.

Všudypřítomnost Boží.

(P.)

erná noc po-
kryla nebe a
zemí výsmysla
těčným hávem;
stíny dlouhých
sýla strom vše-
liký a nad bažinami
bludicky poletují čítné.
Noc hluboká, světa
vše, unikt rázem.

Vtichý vše pomůže-
no spánek: brouk přestýj,
motýl, pták, člověk- všečké tvorstvo.

Kdo strážej světa říditelem, kdo řídí
otěže vlády, kdo víčka uspal člověku- k-
runě tvorstva, kdo andělem strážným?

V přírodě hluk, jako když z čísta jas-
na zahřmí a stěží ohlas o struny lesů,
skal, úvalů se ožvívá. „Tá pláštěm Boha
všemocného“ - noc volá temná, hvězdy

na blankytu nebes planou: „Mly očima
Vševědoucího!“

Věduch se vlní a víta jakoby šeptal:
„Dechem Boha já všady přítomného!“

„Mly stany Tána a Tůra.“ Obláčky
bílavé ohlašují, a země veliká parami
mluví: „Tá obětíci já obětím Tána ne-
bestkého!“ Hor výsokých a pahorků nř-
kých duchové volají: „Mly prodžím, my
firnem, Libanonem, Kalvarii!“

V hnězdě pták křídlovatý jak přestál:
„Tad ochranou Boží holátka zahřívám se
svou družkou.“ Z prouček listek nachový
se rovořeje mluví vlní svoji: „Sila nebes o
lovtech svých slabých.“ Veliké své oko k
nebi pohlídl jelen s družinou na bujné
pastvě: „Bůh náš denně žíví, denně svo-
jí ochranou zastíráje.“

Z útrobu země květuplné, ze hlubin stal-
ních slývěti ohlas: „Bože, Ty ramenem

svým nás dráždí, že nevíte, jak jsme spov-
stý na sportovní spáse, v paty své."

Ná postarší slonky hoví: "Tak sladko
pod oblohou Pánie plouti s horlukami a
oblihu plavými relemi!" Hlas začal a
mluví písnice: "Žuk nám přehnal sto-
návně."

Na východě obloha červená lary zla-
tila jehličkami: "My podivkami, lemem
Všemocného!" Slunko zlaté pluje na o-
hrovně roze slásově.

Právě Právě, Právě Pánie všemocného,
Právě, Právě všeho! a přiroda obrací

osobností umytý, by poklonu vzdala ta-
nu. Měsíc strážce noci hladně, hladně

a tichá Davidova hudba zaniká. Posled-
ní zvuk lary divuplně strážce uchytí
a vysoko k nebesům letí Nejvyššího chváli.

Taprsky sluneční do chaty vnikly a w-
sedly na víčka zapadla a rozebraly je

svým teplem. Vstává člověk a pokleknuv za-
šťastnou noc, za sílu nabytí Joha chváli, za
zdařdne budoucího vracení proci. ---

Ve v lotkách, náručí milé, na srdci lasty
plném Joha vždy přitomného i když noc na
přirodu přikrovnouti. Žuk neví, neodpovídá.

Něco o Rusku.

(P.)

Jelikož napjatosti pohledu
za dnešních dnů celá Evropa k ruské ruské.
Od nejvyšších státních počínaje až do pro-
sté chýše venkovské, kam jen zabloudí
nějaký časopis, všude hovoří se o bílém
cedroví a jeho veličanské říši. A není di-
vu, včasy své udalosti, co se v lu-
ně Ruskoji, o níž každý tuší, že otrá-
vati budou základy společenskými věci
ve Evropy.

Ž nám nemyslí opozdit se. Velebný
hlas sv. Petra III. morně nás pýj-
vá ku práci této, prose, bychom neopzo-
mínali bratři svých na rozcestí státních,
nějž všemohoucím slovům snažili se vy-
tihnouti je z nebláhého stavu a dovedli
je na viděti jeho lastavě, do chýše ka-
tolicke. A není tomu dávno, co volal
a hrozu, um, celku světa Kristanostého,

aby přičinili se o zjednotění svého ducho-
venstva, by stalo na výši situace! Ano,
na výši situace jistě třeba nám býti, by-
chom v rozhodný okamžik dovedli si ji
nakloniti ku svému prospěchu vítězství.

Proto vedení by se účelem, umíni-
li jsme si podati malý obrázek politic-
kých stran na Rusi se zřetelem k o-
tázce náboženství, abychom aspoň nějaký
mili pojem o smýšlení a tužbách bratří
svých ruských.

Jako všude jinde tak i na Rusi
mají strany svůj základ v dějinách stát-
ních. Systém oladní, sami oladařové
ruští dali jim vznik. Přetýče totiž ola-
dařové, ruští zjednatí úplný přechod
idei absolutní monarchie opravovali a
přetvořovali říši, že nikde pak nemohli
nezbuditi velikou nespokojenost v někte-

rych vstřech, národa ruského. Zbročující lid, zbročující, učko, milující cizinu a mra-
vy cizácké, mra, národní podání a ino-
stuce, zavádějící opravy povaze národní
často odporující budili proti sobě nechuť
a odvraceli od sebe bojáry, duchovenstvo,
vojáky i lid. Od Petra I. (1689 - 1725) až
do Mikuláše (1825 - 1855) bylo vše napro-
stě na praporu ruském: pokrok a civi-
lizace, avšak Rusové bolotně, cihla obje-
žkať se za těch sto let osvobodivších, ry-
zost mra v všech bůd by vyjímky, žkať-
si polovici vřvy své a dostavši za to jin po-
litiku západoevropské, vzdělanosti, polití-
ce, státu moderního. Ždať nebylo tu hoj-
ného mra, aby z něho strany vznikaly?

A xavě, když vláda na posledních let
Alexandra I. (1801 - 1825) a Mikuláše, v-
vidějši hojně ovoce německého naciona-
lismu, materialismu a hegelianismu,
jež sama z ciziny byla povolala a navi-
mu vlastního národa tak pečlivě hýčka-
la, počala svírat v rukou otěže, tuhé re-
akce, stavějši se na odpor všílitému vol-
nějšímu ruchu a pokroku i blahodárné-
mu a čistému, zdať i tehda strany něme-
by se rozmáhaly?

A tak pokračujeme se dnes na Rusi s
více stranami dosti již rozvinutými a pro-
svícenými. Však nikdo nemyslí, že jsou ja-
ko u nás řádně zorganizovány, s prvním
programem a vlastní politikou, nikoli, těch
žijení absolutní nepřipouští. Pro to spíše
směry, vládnoucí napřed v literatuře a ži-
voť duchovním, a všimajíc sobě každého

ti v životě veřejném a politickém. Členy své
bývá skoro vyhradně ze třídy tak říčeno
vyšší a prostřední, totiž ze šlechtě, učenců
všeho druhu, důstojníků a stavu kupce-
kého. Do lidu nevnikal zprvu živel ten, pro-
tože lid byl písmu nepřístupen, a že politické
hnuti a život stran vůči se hlavně literárními.
Přirov nadmíru, když i lid ruský chápe
se novin a knih, i tam se obzruje, třeba s
mnohým posud nepatrně.

Pohlédneme se již po stranách těch.

Nejnámější a jest, strana něme-
cká, která zahnízdila se na Rusi a teplé
bydlo si tam založila. Němci žijí-
maje Rus vůbec všechny cizince, hlavně
však Němce a Francouze. Ač hygieničtí
pro celí Rusi, neboť nijaké strany politik-
ky zorganizované, ba můžeme říci, že ne-
mají žádného přesného a jasného cíle po-
litického. Že však k životu ruskému jediné pra-
spěch osobní. Když Rusko otevřelo brány
své Evropě západní, houfně hrnuli se do ně-
ho přinášejíce mu svou kulturu, zaplaví-
li dvíře čethradotě a vstěli se do všech
věcí důležitých a míst výnosných. Ve
příjech císař pomohl si chytře tím, že vy-
pověděli by církvi katolické, že obrátí u
měli ji porážeti a ničiti. Za to propírali
jim císař hojně výhod na úkor lidu
domácímu, jenž již naryval svou vládu
vládou německou. Jejich přispěním
také gasch na Rusi mnohoplodně, smě-
rationalismu a materialismu, jenž na do-
návěch již bohatou kyní jím. Ždať se však,
že v časech posledních jim jaksi neobru-
jí

ten chladný sever, ručky a od samého trůnu věje na ně větrík mravivější po-
nikud. Rusové, jakkoliv je příliš vlas-
ce, neměli, přeca přijali od nich mnohé
mravy, moderní, zlaté, tak zvané, „stia-
na aristokratická“, již zavedení kno-
tice ode dávňých dob jest tuzbou horoucí.
Náboženské ideje, zdají se jim, byti stano-
viskem dávno již překonaným a ve prach
obráceným přirodními vědami. A nesmí-
me se tomu ani diviti; neboť, chť se rus-
ká, sama jsouc zotročena, něčeho jim ne-
podává mimo hole a dlouhé obrátky.

Proto také nebylo ničeho, kdo by na odpor se
byl postavil valicímusej, Němec protestantis-
mu, atheismu a pantheismu, kdo by byl pra-
du proti bludu obhajil.

Ostraně revolucionářské čili nihili-
stech, nebudeme mluvit; vždyť vše je tak
známa. Ten to přodotkneme, že první, kdo ji-
vel ten nazval „nihility“, byl Strgeněv, slavný
novikista, a změně to, uznáno byvši za příhodné,
přijato bylo ode všech i od oně stany převratné.
Že strachem a bolestí, naplněný, srdce každého
řkována; netěba vykládati; stěžíť ještě, že to nemí-
lid, ruský, jenž propadl pronárodovému.
(Toke.)

„Však a, necht jsou bratři.“

Vzpomínka. (Rus.)

Bylo nás vždy plná jízba; jedni
odvístali, druhí dorůstali. Matka říkávala:
„Kať, abych neměla jiné práce, než zase-
dati po celý den na soudné stoličce.“ Kdy-
jím, sice nedovedli si představit, jak ta
soudná stolička vypadá, ale viděli jsme;
že skutečně po celý den matka, soudí, na-
pomíná, varuje, trestá, těší, odpovídá a t. d.
A nebylo divu, vždyť druh druhovi nejed-
nou poručil právo, nejednou zasloužil do-
le, než bratřík si přál, než sestřička se líbila.
Neomádný škol vychovávatel a na úředě de-
žeti takovou smířící desotiny, jaká byla
v domě našem!

Otec, mnoho již, nenadálal. Býval
namnoze prací venku zaměstnan a když
vrátil se utmácený s pole, jiných měl o-
domě starost, hojnost. Pořádál náčiní pol-
ní, dohlížel k řádku, vysvětloval a pracoval,

vypínal se a nové, udělal rozkazy pro den
přítel. A když konečně se předáročilo několiká-
temu prostoví přivést si k věci, vypravo-
val, jakýž přirago, kolik toho napole, udělal.
Nás vychovával, bez dlouhých vykládek.
Postačil nám pohled jeho; v něm, čili jsme
pochvalu i trest. Je žalobou kdo k němu
přivěl, špatně obzvějně pochopil, čímž se
stalo, že všechny sporné záležitosti, urovná-
vala matka, než otec přivěl.

Čice, však otec někdy použil příležitosti,
jež se mu podařilo nastýskat, aby nás
napomenul a poučil. A tak mnohé a
mnohé slovo jeho utkvělo nám v paměti.
Mluvilal zřejmí, prostě, bez obrazu a o-
klik. Ten jiden jeho výrok, býval nám chlad-
kou. Nemohli jsme totiž, si vysvětliti, proč
otec tak zanevřel na dvě slova, že je nesměl
před ním nikdo vysloviti. Byla to slo-

va: „však „a, necht““. Kdyžkoli některý z nich uslyšel, říkával: „Ten ať mne nikdy těmihle slov nezapíše; kdo říká „však“, říkne i „necht“ neboť: „Však „a, necht“ jsou bratři.“ — Když na příklad někdo z nás mluví něco vytknati sliboval: „však já to učiním“, — zajisté uslyšel: „Však „a, necht“ jsou bratři.“ A když jsme se některý tak zapomeli, že nám vyklouzlo z úst „necht“, — tu zavrnil buď káru, vy kvas otvír anebo svědomí se ozvalo, vystrahu dávaje: „Však „a, necht“ jsou bratři.“

Podle zprávy jiný přenesena bývala věta ona, pohnávali jsme, že ti bratři nejsou ani hodní, nýbrž že jsou ti ničemoví nejhorší ve společnosti všech slov.

V letech dětských učila nám na pravdivost výroků toho autorita otceva, ale později, když rozumem náš zvidavě a smile počal se rozbíhati do světa, žádali jsme otce, aby nám vysvětlil rodokmen bratří těch. Několicrát snažil se náš převaděč, že hluboká pravda skývá se ve výroku tajemném.

Trest výkladu oněch byla tehdy asi jasná.

by: Křivenom, z něhož vypučeli výrostkové „Však „a, necht“, čili matka jejich jest zahálčav. Ta, všechny své vlastnosti, vdechtla těm, — potomkům svým, a no dočkala se na nich té radosti, že závady své vštěpené vyřizovali zdárně v soce, o němž matka bezstarostná neměla ani tušení. Zahálka zneužíváním je všech těch pil a mohutností, již Pánve nejmondřejší nám udělil, abychom ji chvilivěli podle vůle Jeho, — jest opomenutím všech toho, co si životem naším užce souvisí a kuli nás vede, jako: připraviti se řádně ku povolání, svěmu a konati svědomí, všecky povinnosti své. Kdo se oddává zahálce, kdo se nepřipravuje ode mládeži ku povolání svému, kdo povinnosti svých nekoná: ku, čili sobě vštěpenému, napíše, ano od něho se vzdaluje. Zahálka tedy odvádí člověka ode tak zvaného společenského postavení, ale i ode spásy věčné. Trčkovýá seplácetím pokornosti, nenávidí práce a námahy, nepřipraví si starosti o budoucnost a nemyslí na minulost; žije bez pravidel a bez přírůdku. (Dok.)

Na zámečku.

Obrazek ze života.

(Pok. — Bn.)

„Nenoste jich sem, věřím vám, doprte je raději hned do školy a oduzdejte panu učitel.“

„Tak pak se vám odmění, pane Dolinský, ti lidé.“ To bude více radosti mezi těmi malými, až dostanou ty krásné dárky. Ti jímek za tím ode mně nejedlejší děti

jménem jejich rodičů. Řač vám tu ať řeknou oplátni vaši lásku.“

„Děkuji vám, děkuji“, pravil Dolinský a rezešl se; Matějka spěchal domů a on na provtranný dvůr hospodářský a odšel do zahrady. Šel se projít. Dnesní noc stínů celou probídl. Hlava ho jakási nebylo jiné

pálila, i vyjel si do přírody, tam chtěl nalézt úlevu. Tím mjel náhradu, stoupaje po úzké, cestě polní; za chvíli odtál se na silnici, již vedla do města. Vše bylo pokryto nově napaalým sněhem, zde onde zramenati bylo číselní stopy zapláců a vran; černý Dunčák, jenž pana Dolinského provázel, zabíhal co chvíle do polí a vracel se, celý udýchan lichotí se k pánu svému. Tento výskřek málo všiml. Byl to myšlenky jako včera a v noci zaměřovaly i nyní jeho mysl. Měl hlavu stlopnou a pogrvel si jen někdy, potkal-li jej někdo a pozdravil.

Kdo ví, jak daleko byl by ještě šel, kdyby jej nebyl nadzřel ostrý vítr od lesa přicházející. Vrátil se. Nyní už nešel polní cestou; šel stále po silnici a potom bral se směrem. Když už docházel k zámečku, uvolýšl slně krákorání, leklá právi hyne vran; i pogrvel zrak, svůj o ten směr, odkud krákorání přicházelo, vran však už nespátěl, za to ale utkvěl zrak jeho na obrazu Panny Marie s Terulátkem, jenž zdobil průčelí zámečku. Stal se a dlouho patřil na obraz.

Co se dělo v tu chvíli v jeho duši, že mu oči najednou tak zaplály?

Bláhové myšl. jeho se zdálo, že se vrací k rukou své Matky, radostně na ně usmívá. Tím vstoupila mu před oči nástřední slavnost, radostní a přivítala se sebou mnoho jiných myšlenek. Pan Dolinský zaplesal v duchu a zlost vyřla mu mimovolně slova: „Oh, nikdy ne, nikdy.“

Odcházejí již ještě patřil na krásný

obraz a sotva že všel do svého pokoje, přistoupil ke psacímu stolu, vyňal psaní, již včera byl napísal a roztáhl je. Slova, ne, nikdy ne, opakoval několikrát. Roztáhl list vhořel do ohně do kamen. Šťastí, v něj rozhodlanost velká a pevně rozhodnutí se zračilo, chopil se pera a chtěl psati nový list; tu ale věta Mařenka a vyrušila ho.

Tatínku, kde pak jste byl tak dlouho, hledali jsme vás, byl tu pan doktor Zeman, dlouho tu čekal. Nevím, nevíš-li, tatínku, a nevíš-li-li panu Zemanovi, ale mně se jeho slova psaní nelíbila; ptal se mně, zdali jste se už rozmyslil. Já ruvidla, co mu máte říci, včera ani nevím, o čem jste se měl rozmysliti. Ach, jak jsem ráda, že jste už doma, tatínku. Co pak chtěl pan doktor?

Nic, dítě, nic, máme mezi sebou jen nepatrné jakési záležitosti, šel otec Mařenku, která nepogorovala, jak hluboce ho dojala její slova.

„Nepřivolej žádné psaní z Prahy?“

„Nepřivolej“, odvětila Mařenka, při tom se ale všechna začervenala a puchla ven. Pan Dolinský si toho ani dnes nevšiml.

Něčkal již tedy ani na list, nenavštívil doktora, přivlel již sám, šel otec. Když deřníka odešla, „šly již se, Dolinský, zámečku neproda.“ Však jistě ještě někde nad námi, jen v nás v nouzi a nevěstě neopustí, jen když vrací se k němu o pomoc volám. Ne, nikdy ne, Dolinský, zámečku neproda. Dítě Mařenka, Bože velký, že shledlo na mě ve chvíli

rozhodné díky Pěti, Královne nebes, jež chránila' rodný dům náš! — (Pokr.)

Obzor literární.

(Dd.)

Šorník Slovanstýj. Redak.

ci Edo. Telinka, nákl. J. Otty v Praze.

Hlášenií děl na Balkáně probudilo znovu nadšení pro věci obecně slovanské, válka podniknutá za svobodu bratří ukázala, že jednotlivci sami o sobě málo zmyšleme, nespojme-li se s pomocí pravici bratrovou k dílu společnému. Ale než můžeme si podat bratrovy ruce a k sobě s láskou přilnouti, třeba nám nejříve, abychom se poznali; jin' tenkrát bude spojení naše upřímné, krala a užitečné! „Poznejme bratry své“, tak zní hlasy z mnohých stran a ráleží jin' na tom, jak dovedou naši spisovatelé hlasy ony spokojiti. Ovšem tak rychle, jak by si to mnohý přál, to nepůjde — ale pracovníci již vystupují a řek' deji, aby hodné jich vystoupilo a se zdarem úplným! Jedním takovým bojovníkem jest „Šorník Slovanstýj“ s heslem, „Poznejme se!“ Pznati bratry, dobře i ujméné, strážný ježich, vniknouti do života, jímž vynikají a čestné místo zaujímají mezi nejprokročilejšími národy Evropskými — to jest účel „Šorníku“. Obsah jeho máži tvořiti stati z oboru slo. národopisu, kulturní historie, ze života, dějin literárních i společenských. Přilným předmětem takových vědomostí zjeví se bledá grafiem našim obsaz plný živé zajímavosti, krásy, ano i ceny praktické, puv' redakce v provolání svém. Proj' ročník

vyšel redakci Edo. Telinka, známého prostředníka mezi Čechy a Poláky. Redakce dobrou vůlí a pilí snažila se přimoci překážky a cestu se stavící jistou v uspořádání knihy hlavní za podobným dílem ruským i jistě — la, řadu ověřených spisovatelů a učenců, práce jinoo slovanské jsou přelýžny vesměs do češtiny. Jednotlivé články nejsou uspořádány dle národu, o nichž pojednávají, aniž jakým jiným pořádkem položeny, ale směřuje takto povstala nějak tuším, celku nevšední. Šorník připuán jest nespokojení památce P. J. Šafářika, velkého přívrce slavistický, a věnování toso váží za celý článek; mimovolně stavíme list a ponocujeme se v nedalekou minulost tak těžce odvošad svíranou a přece, vábnou svým nadšením, srací a prvými velikolepými zaměry; s radostí vzpomínáme na toho otce všeho Slovanstva a patriarchu, a vzpoujeme se k novým nadějím. Hned na začátek pohledáváme se s prací veldulovitov; „Ktož a mohly předhistorické v Toloci, na Litvě a Ruvi od slovinského badatele slovanstého pravěku A. H. Hrkova. Takto by vedlo rozehráti tuto práci plnou materiálů pro nás na nejvyšší důležitě a ne mnoze nového, jímž objasňuje se star. oněch zemí v době, kdy ještě světle historie slabou svou září nepronikla do krajín Šatatanstýj, jímž novými doklady stručně více, ale

neuvratně mluvícími podpírají se výsledky
bádání Šafaříkova. Čechovská kvesta d. 11.
Hleďte! Šofej, Marka, Miljanova, talem Pa-
vlovicem psána písem dovedným, kdež se na-
mují naše písakel s mnohými poměry, černo-

horkými, odstavci vplňanými do děje,
jiné koda se mezi pavními sokoly Čeché
Hory. Kde znať tleho kvesty, Za svobo-
du, dychlivou rukou páhne z po tomle vy-
tvořu rýněke píra Hleďkova. (Leta)

Perel prosy anglické.

Švĕtlo stínem Božím.

(3m.)

Švĕtlo, jež činí věci viditelnými, či-
ní, některé věci neviditelnými. Nebýt švĕtla, nebylo by světla, světlo
a stínem země, nejvýšeší díl stvoře-
ní, byl by neviditelným zůstal a hvězdy
na nebi tak nevidíme jako dne světla, jež stínem živých.
Vše věci spadají pod toto
kdy stvořeny byly nad obzorem se sluncem jména. Slunce, pama jež stínem podobá
a kdy nebylo stá, jež by řídalo na ně. Nepěší a světlo stín Boží. (Leta)

Ave Maria.

(Dle A. v. H. - Brn.)

Ak ticho v temném lese!
Ni olna nerazímí,
Ni srnka nepohne se
A slavík zpívá, svůj tlumí. -

Však slyší! he, klivě zpívá
Tak v sledním slunce, svítě
Ti zdraví v listě chvění -
Ti, matku, Teji dítě.

A v brachu dal a dále
Zvuk zvonu, zglédá se,
A hlásá pozdrav, stále
Ti, matce, lidstva spásu.

A po všem světě, všem
Zní Ave, klivě, svatě,
Jež plní duši mívem
A srdce blaží spjatí. -

Grahov-Lax.

Ze svoboda od A. V. Kačančíka. (Dok. V.)

Zla! můj mladý, sokolku
ostrov svoji obnaž díku,
napřed brachu! proč jsi stánu?
U v tví srdce, zbraň navamul!
Umí, slyší! padni v boji!
Život svůj se zraťkou slávu
za svobodu, za krávu -
Zal ti svádá duši tvoji,
praje! z te svatě, země moji!

Když se narodil, dílo mrazhělo,
ani neví, co to svět znamená -
Zahyně-li, díla budou hřmí,
zahyně-li, ale budeš mlti,
v boji padneš, svatě, zbraň, v kraji:
Zahynul, nechtě, slávy zbraň, v kraji:
Padl v boji, zbraň... o! v kraji, v kraji:
aby měl a svobodu, křest, zbraň!

MUSEUM

„Církev a vlast-ty v mojih miluji sestersky se nádrech,
Každá půl, každá má moje srdce celé.“

Sušil.

Anděl Páně.

(H.)

dy jítiní hvězda stříbrem píše
na květív opalený list
a střívane zní píseň s výše,
bo z lúna vonnou ambu dýše
a zvěry plynou z četných hvězd ---
ty klekni maje slov dar za ně,
vše tvořý buď „Anděl Páně.“

Kdy v zlaté třeptném níva plane
a hlavu těžkou sklání kvas,
kdy žhaví skály rozorvané,
z nichž poháček jak mrtvý kane
a z polí dozní psácký hlas ---
tu padni k dikům - s nebes bádně
tě k pouti silí, „Anděl Páně.“

Kdy šero krajem tichým leží
a libá každé trávy květ,
v němž bouček odpočinek svěží,
a psáček v spánku ke své sněti
si přilít k družice pohovět ---
tu sepní zbožně svoje dlaně,
rta uchvátní tě „Anděl Páně.“

Však a necht jsou bratři.

Upomínka. (Dok.-Kn.)

Chitel zahálky však přece nemůže se ubrániti přirozenému pudu svému, aby slyšel svých, užíval, nemůže utlumiti hlas Boží v srdci svém, jenž volá důtklivě: „Bratry! ať zahálka není s te, aby vlastní sílou zlomila přirozenost lidskou a zrušila zákon Boží. A proto nastřádá zlozence svého, aby prostředky své dokázal u člověka, jeho sama vykonati nemůže. Jest to odtěladový „však“, jenž naplněn jest samou dobrou vůlí. Ten ujmá se matky své, mluví silnými slovy, jakoby rostával se zahálky, nýbrž pohodlnosti: „Přidej se mně a neproviníš se ani proti pohodlnému životu, ani proti povinnosti svým: oromu věnuj svědomost, kmtě bu dušenost. Přítel budíš toč jméno mé. Co bys měl učiniti dnes, „však“ ty te učiníš žytia.“ Řeči takové snadno se povolí – a výrostek „však“ uchopí se vlády jménem své matky; ačť že zahálka se všim svým potomstvem a družinou tím prvníji zahájí se v ruce své.

Zahálka je matkou všeho zlého; zatím o zápisť dostává se nedostatky, vady, hříchy, bída tělní a duševní. Kdo slyšel schopnosti svých, neuzná a neví, jak jest že ve krátké době prchť nemile náhodky. Takto magnetu ladem ležícímu stálo, ubývá síly, tak i člověku se vede, jenž ničinnosti oddán jest – slabne a klesá na těle i na duchu. A poněvadž síly ony dány

jsou nám za tím účelem, aby chom se jimi dopracovali cíle svého, nevyhnutelně, ač to se stává se nám nepřítelů nepřítel, když slyšel oněch, ubývá. Nedbalý, neodstraní, slabost a nedostatky, dokud nestane se, činným a pracovitým.

Isa v nejčistších nesnázích, do nichž uvěřen byl ve službě zahálky a rodiny její, rád by snad zahálce shodil se sebe jeho křivku, když nebyl síly své věškeré obětovat vládkyni své. Zahálka nechce slyšet, chce mlčky otrocky. Potýká proto ukrutného syna svého, lhostejného a netečného „Necht“, jenž svou sílu tělesnou, i rozum, i vůli ubohé obětí své. I tento zahálky potomek jméno své nahází člověku, jenž by zastíral pohodlí své proti rozumu svému, jenž by chránil se proti tvrdosti bdy své. Zahálce očišťuje očičky svědomí svého slovem „necht“, stává se lhostejným a netečným ku životu časnému i věčnému. Poddal se ilivným věcem přirozeného „však“ – a přilákal mladého jeho bratra „Necht“, jenž hovím jest onoho. Ubokým je člověk, jenž zapomíná, že ku pravici stvořen je; bídíkem však je ten, jenž nedba za konu přirozeného, že z dokonalosti se má člověk státi, že každá vada a chyba, již oddán jest, za sebou vábí větší a větší nedokonalosti, chyby a hříchy. Kdo heslem „však“ svědomí své těší, kdo s prací odkládá a s přelipsením, není jistě žytacem; kdo však slovem „necht“ lhostejnost a za-

torzelost svou prozrazuje, ten, s oba přirozeným způsobem vybědne z bláta nepravosti a záhuby.

„Přak“ a „Nečk“ jsou bratři, věrní bratři;

Něco o Rusku.

(Pok.-P.)

Strany, již za dnů našich mají nejvíce přívrženců, strany se skutečně již politickým a jasným programem jsou dvě: strana národná a tak řečených „Západníků“.

Když císař Mikuláš (1825-1883) nastoupil na trůn a s trůnovou uviděl, co živým blahých přání samých jeho předchůdců se navrátilo do říše ruské: aby je nazpět vytiskl, stihl s praporem ruského hesla „krok a civilisace“ a nově napsal: „reakce, autokratie, orthodoxie.“ Ale snahy jeho nevedly k očekávanému výsledku. Vrstvy národa, hlavně třídy inteligentní, až do konce byly již masákly živly svobodomyšlnými, proniknuty myslami poopravěnými. Všechny státní a kladly tuhé odporu systému vládnímu, jedni volali po církvi, ských zařízeních a konstituci dělníkůvých, padovopovské, druzí o to pracovali, by všedny opravy, všechno pokrok rozvíjel se, co možná nezávislostěji z ducha národního, ruského a slovanského. Oni počátkem byli strany „Západníků“, strany „moderní liberální“, „západovopovské“, ti zase zdrokem strany ruské národní a „ruskoslovanské“.

Členové naší strany „Západníků“ i mezi slechtou i mezi starými studními. Hlasá

kde jeden z nich, tam druhý nedalho.

— — — — —
Zdař se otki podávalo vzbuditi v nás všech proti bratrům tím, nepřátelům na život a na smrt. Ház se snahy jeho vyplnila!

více také svobodu náboženství, všem však dilem náboženství nemá. Bohužel, třeba opět opakovat stesk na církvi pravoslavnou.

Daleko významnější a zajímavější je rozvoj strany národná a ruskoslovanské, již obě vyrostly ze společného kořene. Starorusní, více knoucí k draké vlasti své a těšící se, v soucích, že se již od reform Petra Vel. kazi práva slovanská národnost a že se povzbuje posvátnými tradicemi Otci. Proto chtěly nyní strany ty nový stát ruský zabývat, mítí na základěch čistě národních, hlavní na základě tak zvaných „míru“. Mír jest komunistické zřízení obcí veselých na Rusi. Všakerá půda náleží obci, a ona teprve ji svědomitě rozděluje jednotlivým členům a hospodářům. Ten pastovité žištěvní obce, jakž i částka penězů na udržení obecních potřeb. Noví dělní děje se po 8-12 letech. Užívání levi je rozpoliti, rovněž i zvěrolov, rybolov a louž.

Co se týče náboženství, kladí Starorusní důraz na pravoslavi, na církvi právu Slovanstva, ovšem orthodoxní, v rozpolu by xant ském. Ve směru náboženském přestili tedy vědomí slovanské, nikoli ve směru národním, a toto myšlenky přivrženci tvořili k xvanou starší školu Moskevskou.

Ala idea duševního spojení Slovanů je
diní a rozkladný pohled na vše, výsnamu
- a o to mají velkou zásluhu řečové. Oni pře-
vedli do Ruska, vědomí slovanů, ode dávna
již vyprávěné ve vlastech svých, oni spřísou-
bili, že ne již řecký kříž, nýbrž slovanotá
krev a národnost staly se vodítkem, mladi-
ci štkaly Moskvy, čili „Harjanofilii“.
Podíjeli si i oni větu, že řádný Slovan,
který není řeckopravoslavným křesťanem,
nemůže být pravým a řádným Slovanem,
avšak více a počastěji tak přísně, nevyhlu-
vali těch, kdož nebyli rozkladu účastni. O-
statní, jako Starorusové, stavěli se na odpor
systému vládnímu, hlásali založení státu
ruského na základech onoho „mru“ a nena-
viděli ciziny. Vymáhali se den ode dne,
neboť i vláda carská přiklátila se k ide-
i slovanoté, uznávala za řídící motiv poli-
tiky své na východě ne, rozklad již, nýbrž
národnosti slovanoté.

Naděvil rok 1863, povstání Poloký,
Poloký katolické. Tak mohlze využítova-
li Harjanofilové nešťastné této události!
I velkou okázalost deklarovali svoji the-
orii, ale již jim nemožno sloučiti právě
slovanoté smýšlení s vyznáním katolic-
kým. Umyslili si sílu žitlu Polokého
navždy zlomit k větší moci a slávi Ruska.
Co poloké na pravém břehu Voly, mělo
být porušeno, levý břeh měl padnouti o-
sobě Německu! Tak daleko zaběhla str-
na ta ve svém rozjetí, stávil se, skuč-
ně až vjstřední. Ten sílu Ruska měla před-
ořima, utvoření a upevnění rozpadlého, ne-

přehledného státu, ohraničeného řekami a
horami. Vědomí slovanoté postavila za, či-
stě rusoté. Polokým povstáním tedy převkla
se strana Harjanofilii ve stranu ruskou
čistě národní. Hlavním orgánem nového
směru toho stal se profesor Kalkov, Rus-
ský „Pjostnik“.

Pod roku 1863. měla strana rusoté národní
největší vliv na Rusi, mají členy své na nej-
vyšších státních místech, teprve po válce něme-
ko-francouzské psala Klevati, neboť osvicení
politikové rusoté zavrhovali přikročiti již proti
Polokům, jakož i vylučování již o státních kme-
ni slov. „I“ po boku objevila se nová strana,
přívodomysle přibuzná, ale smýšlením daleko
od ní se, ruscí, strana rusko-slovanotká.
Jóna, má základ svůj v rodině Harjanofilii,
avšak opustivši vjstřední směr strany národ-
ní, zametbarovající čím dál tím více vědomí slov,
pravě to vědomí jalase přitíti. „I“ poznesena
idea slov. na stupen, nyní již dokonalejší. Vě-
douce, že marno pomýšleli na nějaké politické
spojení bratří slov, počala usilovati o duševní
jich spojení. Zlatých, světu věslovano Kous-
lova heslem jejím. Rus, lech, Polák, Chorvat - až
k nejmenší většice lipý slov. mají se stoupiti
sede jedné dílny a zdevsliti všechnu svou du-
ševní sílu ku založení společné, světy, jež mo-
hla by se směř, měřit, s každou jinou, zlatě
německou. V politické hegemonii, národa rus-
kého nad ostatními kmeny slov. není ani stopy
ve programu toho spojení. Mlak, se směř, se-
títi individualnosti každého kmene slov, dala
na jeho hlavní, na zjevu slov. r. 1867, spoje-
ním s ethnologickou vjstavou v Moskvě.

Když vidce národa českého Rieger, po boku mají Palackého a dokola otočen jsou velikány Slovany neruwných, přibankují v dlouhí vřelosti se přimlouvali s smícním Poláky, kteří jediní přičiněním strany národní od jezdu byli lampou zavěšen jist v Grillee dle povolení nýd. accipartýře, našeho. (Dok.)

Na zámečku.

Bráček ze Řivota. (Poku.-Bn.)

Co by řeklš dítý s otci, když byl za-
prodal dědictví po přešlých pradávých. Na
hodu stánu před podobiznou zeměleho otce.
„Vid, otče, nehneváš se jist na syna, jist prodal
ti chtěl, co ty po dlouhé časy spatřoval. Ne, ne
zámeček a Panna Maria na něm, nevojde do
rukou cizích.“

„Mohl jsi ani do věčera čekat, ty prokla-
šený lidumile, až by tě byl došel list můj, my-
slíš jsi, že bpe pochoduš, přijdeš-li sám. Ano
byl jsem ještě před kratinkou dobou tak za-
pon, že bych byl svolil v tvůj jidašský nárob,
nyní však, díky Bohu, už nevolím. Dobře
nával mi otce, že obraz na zámečku jist pal-
ladiem jeho; dnes přivítal jsem se o pravdi-
vosti těch slov. Před, před, před, teď cest, k-
re jsem k tobě do města, vážil. Chlét jsi mně
ušetřiti hanby, abych nemusil za měste, za-
měček ve veřejné dražbě prodati, chlét jsi jej
koupiti z volné ruky. Pro koho? Pro sebe? Ty
ho nepotřebuješ. Vím, už vím; dobře si te ro-
myslil říd lichvář, že ti celowalby jist po-
něm na starost odevzdal. Rad věřím,
zaplakovala by se tu ta lakotná pijavice, či-
stý to círcopomk peluší by se tu ve Valčíně.
Bože božda, nebude. Počítali: by se mně

vyloučení: strana tato prohlásila se pro směr,
vylovení, minění, svoje známým, slavným Pogodínem.
Strana tato také to bylo, jež r. 1869 poslala K. tisíc-
leté památku uměti, v Grilla, na Vělehrad lampu
s obrazem obou bratrů Solovětých, jenž nyní i s

Valčíněti, za nešťastný můj nápad; trou-
chudaci už nyní bídou, v plném provedu; jak by
bylo s nimi tepro tehdy, až by seál na nich, ne-
navyšný říd. Už dávno minuly jim časy, kdy
pravdou ještě bylo, že řemeslo má platě dno. Mlý-
náře by po čas Valčina ani nepoznali. — Oh
ne, nikdy ne, ty ochotný doktoru.“

Mezi tím, co nahore otce tyto myšlenky
rabívaly, měla Mařenka dle plně práce.
Neměla ani tušení, o tom, co tak hnětá těžila.
Pohlížela, vřelce s divěrou, na ten milý svět,
a myslila si, že není v něm lidí podvodných
a klamných. Měla ovšem také časem, sot tu-
ně chvíle, dnes však, neměla na ně ani kdy.
Markétka pozorovala na ní dnes něco zvláštní-
ho. „Ty máš něco za lubem, Mařenko.“
„Tak to víte, kdo vám to řekl?“ hájila se Ma-
řenka. „Kdo by mně to řekl, vidím to na
tobě.“

„A co je to tedy,“ řeklá mně.“

Markétka ovšem váhala s odpovědí, s ka-
dlila, však Mařenku tak dlouho, až jí, — ovšem
že jako největší tajemství, — sdělila, že ještě
dnes přijede bratříček s panem Prokem z
Braky na návštěvu. Markétka, musila se za-
vázat, že nikomu o tom neřekne, ani panu

Delina k tomu, chtělať jít. Mařenka překvapila.

To byla podivná nyní na starou Mařenku, těch nových rozkazů, těch nových přepasů, aby důstojně mohli býti tak v zácní hosté pohostěni! Mařenka pomáhala, vše byla; ano Mařenka, musila jít už několikrát napomenuti, aby se tak nenamáhala. „Čela se, dekurško, uondas; však my si to s Ančou už přidáme.“

Mařenka ale jakoby ani neslyšela. Tak se těvila na ten okamžik, až s nenadání přijede bratr a s ním otčeů dobrý známý. To bude radosti! — — —

Čas ubíhal jako voda. Tenk se již smátkalo a přitom sotva mrglo. Na ulici bylo už málo koho viděti. Každý už seděl doma, teple přitvínali okna. Býdly byla už tak blízko dola slavnosti. Hospodyně měly ovšem ještě plno ruční práce. Na zámečku rozjíhal už podomek. Los velikou lampu přehazem Tanny Marie. Mařenka vyšla před dům, aby se podívala, době-li světlo hosté. Když tu náhle očky se před zámeckými xaně. „Neminačku, vítám vás, vítám vás. To jste hodni, te se potěší pan otec. Mařenko, Mařenko!“ volala radostně stavična.

Mařenka chvátne přiběhla a padla bratrovi do náruče. Políbili se na vzájem. „Budeťe vítáni, pane Brože,“ pravila po té obřadně se k muži v mchutném pláští. „Tak jsem řekla, že jste přijeli!“

Samým pomáhaním a vyptáváním zdá jelo se před domem tak dlouho, až konečně s pan Bolinský dolů sešel vyrušený jízou z badání svého živým hovorom a řeckým

bujných ovis.

„Toť jsou hosté, budeťe vítáni, budeťe vítáni, pojedte na malý posaz,“ a již objímal draheho syna a věrného přítele Brože, bývalého kollezu v úradě.

„Divíš se, divíš, Josifku,“ Broj nezapomíná navolby zlobiti když jej hrý synáček vyběhl. „Však si to všechno povíme.“

„Některá jsi ničeho stě?“ ptal se bratr Mařenky. „Ničeho, ani slovíčka; coť nevidíš, jak jste jej překvapili?“

„Byl hodná, pochválil ji za to.“

Všle uváděl pan Bolinský své hosti. — —

„Odpusťte mi chvílenku,“ omlouvala se Mařenka, když se byla vyptala, na nejdule žitější věci. „Pod jednou podmínkou,“ podotkl bratr. „Povte-li nás k dobře věci,“ dolžil pan Brož. „Pozvu, pozvu,“ xlobovala a již spechala ven.

„Nyní jest na vás, pane doktoro, aby ste vyvítili panu otki, že jsem se vydal na cestu z příčin zdravotních. Býdly jste mě tím stále těvil po cestě, když mě napadal strach. Ty, Josifku, myslím ani novší, jak nebezpečně jsem byl nemocen. Nebýt Ancho syna, kdo ví, zdali bych tu veděl. Mlušte přve, pane doktoro, vy to lépe víte nežli já, když jste mě léčil.“

„Nyní se vám lehko žechuje, pane Broji,“ pravil na to mladý Bolinský.

„Co bych neřekoval; jsem chvála Bohu zase zdrav a nad to na ndvořověž u svého draheho přítelečka. Ti skukotě, Josepe, jak se šlechti na tom svém zámečku. Toť nějaké nádhery a pohodlí! Nebyla to špatná

špekulace; ztrácel jsem si ho zprovození, nyní však si pomalu závidím. Toho ti ale dosud nemohu odpustit, žeš mi zanechal samého v této Praze. Přítelová se mně mnohdy psala tobe."

Pan Dolínský se za řeči přistavil několikrát typce usmál; když viděl Brož, co jej před chvílí tížilo. "Než nedal na sobě ničeho zkrátit. --

Vše vedlejšími pokoji bylo mezi tím vše ku středověčnosti věci připraveno. Po starém zvyku přišla Markétka krát na naši společnost, by ráčila už jít.

Při večíři teprve rozpědli se nový a nový hovori. Každý věděl něco nového a zajímavého.

Přehled literární.

(Přel.)

Seznam Hovanský. Redakce
Edv. Jelínka, nakl. J. Ott v Praze. -- (Pok.)

Pojednání Edv. Jelínka: "Polští paní a dívky," list z dějin národního a společenského života, psáno jest jak s naděšením tak s důkladnou, známou proměnou polských v posledních dvou stoletích. Promluviv o velikých zásluhách snaživých a obětavých děr Polských lidí, kterak mravovědci francouzských předrevoluční úhelku v Praze hledajících učel, byl mraz děr Polských a k vydatné předce národní ženotě druchy pozvedl, aniž s tím spolu přinesená náhza mravů se vyžala. Hlavní toho zásluhu přičítá třeba ulehčitě Klementině Taňovských-Hoffmannové, jejíž velikostě a společ-

střed hospodyně byla neotýčejně řečtovna; byla ráda, že vidí, xave jednov po dlouhé době své milý známé. Panu Brož znala, už od toho času, kdy dlela s rodinou Dolínových v Praze, a Karliček, jak mladému Dolínovému říkala, byl její miláček. To bývalo vyptáváni, když Karliček študoval ještě! "Nebojíte se, Karličku, těch mrtvých? Jak pak dlouho budete ještě živa, nemohl byste mne říci?" škaďlivala ho po každé. "Není-li pravda, až do smrti?" dokládala sama a smála se svému vtipu.

Markéta se při večíři za řeči podotkla a muvila vyznati otci, že viděla o návštěv z Prahy, psala za odpustění a otec ji rádo odpustil. --

(Pok.)

nosti nanyvys užitečné zásady soustředěny jsou v hesle jejím: "Práce a štěstí na své v lidem dává." Za tímto cílem nady se všechny snahy její, věrou tou rozřešena jest poprvé šťastně ženotě otáčka. Ale nové doby prodily nové směry, ač staré dobré rády v plamotě zůstaly. Narcisa Žmichovská (nar. 1819) stojí v čele nové epochy 1. x. Enthusiastek, již požadovaly na řeni, aby účastovala se i v ruchu duševním a v tomtež směru ji i vychovávaly. Po r. 1864. konečně zavládl směr ještě širší emancipace. Při takových okolnostech není divu, že paní a dívky Polské nejen samy hojně psaly na poli písemnictví, jeb. Redakce, vykonaly, že morálními byly často podporami

báseňku, nýbrž je i, a to zvláště vlaste-
nectvím nejobětavějším, rymským. Marie
Cratoryská (nar. 1768), napísala první
román polský a od r. 1800 napsala 250
tisků na kalbistí literární. Vělehtic-
kých zámcích, včelehtili deery národa
budily a roznícovaly Polce první básni-
ky a když krázná kráť války poděvila
zemí, kladly poslední haleš na oltář
vlasti. Tak Tańská, Sobryńska, v pře-
pychu vychovaná Klaudina Potocká,
jež nejen duchody a šperkky obětovala
vlasti, nýbrž velikou oběť i v ruce pra-
ci rozmnožovala; matka silibských vy-
trovzenic, Růžka Tolantová, jež oběta-
vost a činnosti báječnou zachránila
tiskem zavězenic polských v Sibíři od
nevykutejší bdy a zoufalosti. Čteniv
ještě rozvoj společenského života a uká-
zao, jak postarano o vzdělání jich, jak
vynikají i zeoním přívabem i nadáním
podává příklad toho nám velmi blízký
na Horvate z Utisniovských - Zapové,
jež přišedši k nám z vlasti polských
vdečnou a milou zanechala po sobě
v národě našem paměť; i oněť verši
Tallonského přejícho se, aby duch pol-
ských deer vstápen, mohl býti i první a
dvítkám národa, našeho. Po naděšených
slovach p. Telonkových zachmuňuje se mysl
naše elegickým dechem stati Mich. Kót-
níka: „O posledním pětiletí v lužických
Sibi,“ kde státní vider tohoto nejne-
šťátnějšího kmeny slovanského vylučuje
prostředky, jímž národnost srboka se

hájí a obživuje, jsou to: cirkvy, škola, lite-
ratúra a spolky - všechny nedostatečné.
Správu duchovních, mexická se, nedostává
a mnozí (zvl. protest.) nejsou dostatečně uvě-
doměti; škola, brání se tiskem proti proněm-
cům; literaturu pěstuje hlouček obitavých,
ale chudých mužů s úspěchem, roztoucím, ale
spolky lužické trpí značně nedostatkem
penězním; takže v myšlence o zřízení
národního domu v Budjovíně uhlkati se
musí Lužičané k bratřím slov. Než toto
nepřiznává důležitosti tohoto zbytku Slo-
vanů polabských, nemnoho o ně se stara-
jí. Jen pomoci rychlá a hojná, může zde
pomoci, bez ní Lužičané postřádají, stře-
du, intelligenci a spojení živního i ostat-
ním světem slov. v boji zoufalém boji dok-
váci!

Článek Y. K. Hankiv: „Čarosté, vřej-
né knihovně v Těchradě“ „Klíč chymnost“,
wspovídání, přívod a rozvoj tohoto velič-
ného pomníka ducha lidského vůbec a slov.
zvláště, a pln je čestných kajimarostí. Náro-
dopisný slánek „Jotrie a Chorvate“ ioterotí,
jež naposal Branislav Breški, se nese tón
eleg. tónem, jak onen Klorivikiv. Vyšlív di-
kladně, národěchopodávostě poměry země, spiso-
vateľ přichází k radě, že jen ověša dovede
spasiti, strádající kmlid, bedou, duševní i hmotnou.
Histor. pojednání M. Rorka: „Kláš polský“ (Sigmund
ucházív se korunu listou r. 1526.) vylučuje nám
pokus, spojení národa polského a českého pro jed-
ním panovníkem po sudně bítí Moháčské
a nuzdar jeho pro osudnou likna-
vost Sigmundovu. (Dok.)

Poslov.

Zakončující šestnáctý ročník milého *Musea*, s myslí vědeckou a zbožnou připomínáme si, jak blaze nám bylo pod mocnou ochranou sv. věrověšů našich, Cyrilla a Methoda. Na jejich přímluvu Bůh dobrotný zehnal snahám našim, utvzoval svornost a lásku v nás a Ruže Šušilová opět vzešla, opět nové pruhy vyhnala a novým květem zakvetla. Synové sedmi diocésí k jedné mu se hlásí praporem, to k Šušilovce; je všechny v celek pevný, bratrovský združil jeden cíl, cíl vznešený a veliký, tolikrát a tolikrátými ústy již vyložený nazpějem. Tak povznáší to vědomí!

Bratři, nikdy nespouštějme s myslí cíle onoho, nýbrž, jak svatou povinnost naši, chápajme si a prostředků, jež vedou k němu! Bezohrábí se před námi jak

nedostupný, nedobytný hrad a nám se zdá, že síly naše ochaňnou a roztříští se na mluhových jeho zdech. Pšak nebojme se nic! Nás chrání pevný štít, v němž stiháme sejmé na dvě: církev a vlast – a, noha naše stojí pá o tytož jisté stěpěje, jež vytiskli nám velikáni naši, naši otcové, jimž se brali muži dosud říjící a zastavili je; nad naším životem jak jasná hvězda polární táž, rdící idea, v níž jako v ohniisku se soustřeďovaly všechny myšlenky, všechny snahy vydatého jejich života.

Církev a vlast, jak praví slovník příznivec a rádec náš výsoco důstojný pan kanovník Matěj Procházka, jest ono souhvězdí, jež ustavičně rážeti má nad obzorem našim duchovním, za nímž nám ustavičně pohlížeti jest a křáčet; jemu všechny svoje tužby a snahy a činy nadřizovati, ježot věstevnám všeobecnosti.

Může, ať nepřistává znovu kápat po-
svátý o nitu našem káráti, ať v něm
stále plátno, jako druhdy ohen Boží na
oběti pohanům; ať také nadějnými
dny a morným našim příkladem se pro-

víc svatou vjednou prva těch, k nimž
jednou mluviti budeme; ať také onipřítom
vzpomínají nás, jako my svých Otci
přelavných!

Příteli horlivé činnosti: Zdraví Bůh!

Něco o Rusku.

(Dot. - P.)

Alle vlastenské snažení strany
toto nepostávalo se dosud, v jiných slov. ná-
rodin; ani těch, neovládajících se zlatem.
Vinou toho je postavení její k starce nábo-
ženské. Vždyt dříve bylo povídáno o straně
národní, která pevně přichytila se věty, že
nemůže sloučiti náboženství katolické s
pravým slovanským. Toto učení přijí-
la i strana ruskoslovanská. Obě tedy v
tom byly sjednoceny, že církev katol. v
Rusku i Polsku musí býti zničena. Jen
v prostředcích, kterými se to má státi, by-
lo různé jejich mínění. Ažtakov, hlava
strany ruskoslov. hlásal naprosto vyhru-
bení církve kat., kdežto Katkov, vidal, že
je to činnost nemožností, chtěl dějiti, tohož-
cile porušením církve kat. v obou jména-
vaných zemiích.

Dokazkem ubíhal, a církev katol.
třebas oslabena, byti zničena přece nebyla.
Nedáť ten jakž i jiné důvody byly při-
činou, že strana ruská národní změnila
postavení své k starce náboženství. Na
jednou vydal Katkov nové heslo drav-
ství naprosto protivné: "I katolíci i
židé mohou býti dobřími Rusy." Protaz
vš si tedy ve věci té na stranu moderní

ho, či liberálního mínění, jež více volnost
náboženství hlásá, v pravdě však žádného
náboženství nemá. Mímať se i jiné jistě
liberální vedaly se ve program strany, rus-
se národní, či Mladouši, jak dnes ji sly-
šeti zpodobat. Neotazají se o vyznání
náboženství, má před očima jen silu živé
ruské, jednotu polit. věci a vytvoření orga-
nismu státního na základech čistě slovans-
kých, staví se na odpor všim, cizím, ne
návidí Němce i Maďary.

Od tohoto směru značně odlišila se
strana ruskoslovanská. Toťto již od jízdu
slov. více a více kloubla se k slov. federac-
ivnímu systému, stalo se, že po zrušení
starší školy Slavoflie uvidla na stano-
visku výlučně byzantském. Trávil národních
tedy ještě rasková nepřehlednost pravda-
vi a slovanskova z té duše nenadávli ka-
toliky. Tím se vyvoluje, proč tak chla-
ně se zachovala k pouti Slovanů katolic-
kých do Říma. Zdať nebyla to příležitost
nadať všechny příležitosti, aby svazky mezi
všemi kmeny slov. se navázaly a zpevo-
nily? Pout tato mohla býti uhlavným ka-
menem jedině možného náboženského, kte-
rý — jak praví, "Bor" rodu slovanského —

"raději ve sjednocení kmenů slov. ve víře a v nejvyšších snahách shovívavosti a lásky, již zahrnutý jsou v jediném slově, o svatých křesťanství a to na základěch racionálních sv. apoštolů Cyrilla a Methoda a cestou je mi nastoupenou". A dále praví se tam o pouk římské: "Tvůrce, že jediné možné, žádoucí a všem prospěšné obklopení kmenů slov. nepravě, stalo se skutkem pouk do Říma. V Římě sešel se Rus a Polák, Čech a Charvát, Palmatinec a Bulhar, Srb a Slovinec, Moravan a Slovák, Lužičan a Kuvšin. Tam podali pravici své bratřím, kteří tam hlásali při slůvkách Božích ten milý ruský jazyk slov, tam poznali, ve sv. Píci společenství všem nám a lastavoch, přel. znivce a oke." A rozjímá mluvil slovo všem nám se svede, neboť nemáme jinak přísti svazky. všedlov. nešli na základě sjednocení ve víře. A proto životní úlohou má být každého, jehož právo nájevou jistkou lásky chováji k bratřím slov, aby se stalo této sjednocení, co nejživě, všem neohradná to úloha, však kdo chopí se této práce, může být: jist, že má za pomocníky sv. Cyrilla a Methoda. Oni byli pravými pravoslavci, oni ujímou se díla, svých a svedou je k jednotě bratřské. Hilferding, jeden z nejúčinnějších nových slavistů, takto vykládá historický význam apoštolování sv. Cyrilla a Methoda: "Oni byli pravými pravoslavci. Práce jejich náleží rovnou měrou i jiným Slovanům i západním i východním. Slovanství Macedonie a Bul-

harosko počítají je pravem za své, svojí jménou je pravem Morava i Slováci i Čechové; a Polákům nejsou cizí, neboť Slavstvo, jsou částí vše Velkomoravské, náleželo pod pastýřskou berlu Methodovu. Koněně o těch Slovanů, kteří navázali se národem ruským, dostalo se bezprostředně slovo Solunských bratří."

Už strana ruskoslovanství o to bojuje, aby původní stav církve pravoslavné byl obnoven na Rusi; o kříž by ještě o krok dále pokročila a obnovila církev, jaká byla v Rusku až do st. 12., církve katolické!

Zdar mluví vhodněji skoněti, nešli včelým povzružením, bychom pamatovali bratři odpadlých, bychom pomáhali ustatiti základ pro ukořisťování této krásné idey, tohoto pravoslavismu ve smyslu, na hoře vyloženém. Moci smetnou nebe, nám původci. My nemáme peněz ani kalichů, rouch, knih mšních, abychom pomocí jejich přivedli bratry své na stranu katol., jako to činí, církev pravoslavná. My máme jen duchovní prostředky, a ty úplně stačí, neboť by duchovní musí se rozhodnouti na poli ducha. Z těch na prvním místě je modlitba. Jsme všichni ve bratřstvu sv. Cyrilla a Methoda; k tomu utkáme se, by byli již dovedli pohloudivli k neham oke křesťanstva a takto k slavné budovnosti světlé křesťanství. To-li s pomocí Boží nadejde, pak bratři a snadně se koch ztravý a pravý pravoslavismus, pak plnou měrou vyplní se slova věčného Vablonského: "Lápa slovanství sice pozdě kvete, ale za to také dává nejlibější vlnu a med."

Život náš.

(P.)

Život náš jen k bytí věcí zřídá,
rostení jva, rástí slavných činů...
po nich ždá, — až v chladném země klínu
na věky mrtvlkost odce zmývá.

Život náš — ten vznika, roste, kvete,
a když rojekovek, — ras malá a vadne,
dokad omd zly ho neukrte.

Život náš jen klam a bída svída,
naděj zlatou řítie ve vsutinu,
jako loď když hrouží v proklubinu
příboj vln, jenž od běhu ji sbírá.

Alle blah, kdo strasti ve plameni
mužně vytváje, přijme chladně
od andela smrti políbení.

Na zámečku.

(Věreček ze života. Dok. — Pn.)

Proní kde věděl, jaké hosti mají
na zámečku, byl miste Matějka. Věre
ovčenu nemohl na, zámeček, za to si však
ráno počkal na Kosa.

„Máte hosti,“ volal naň z daleka.

„Ano, přijel pan doktor z Prahy a je
tá jeden pan s ním.“

„Pan doktor, je-li možná?“, divil se
Matějka. „To jsem rád, ten mně aspoň po-
radí něco, už jsem v duchách. Tak pak
dlouho se tu jdi?“

„Nevím,“ Kos na to.

„Nu, však on tak byz neodjede. Latem
s Bohem; děkují vám Kosi.“ — —

Tak Bůh hod vánoční, tak i druhý
svátek uplynul v radosti. Doma i v ko-
stle zaznívaly pěkné písně vánoční a
kolady. Vše se těšilo a veselilo, vše plesalo,
že narodil se Kristus Pán. — —

Bylo po svátek. Na půviti pondělí
byl ustanoven odjezd Pražanů. Přikli

drive již odejti, ale pan Dolinský nedal.
„Totu jsi se tu ohláš, už chceš zase odejti?“,
domlouval pan Dolinský Přegovi; „vrať
nebude o několik dní zle; vďáť jsi svo-
boden, a tu nemá člověk tolik starostí.“

„Jednoho dne odpředne, vyjel si mla-
dý Dolinský se sestrou do blízkého města
navštívit rodiny Tokovských; nepřijeli na
zámeček, jak byli někdy slíbili. Karel
chtěl, by i otec s panem Přegem jel, těmto
se však nechtělo.“

„Nám bude lepe doma, vy jste mladší“,
vymlouvali se.

„Sedeli spolu v pokoji.“

„Kde pak ti maloval ten obraz nebož-
ný manželky“, ptal se Přeg, divaje se na
protější stěnu.

„Světlotný v traze.“

„Světlotný?“, ah všemu všim, toť vy-
borný náš malíř. Vypadá jako řiva.
Koda jí, škoda. Štěstí velké pro tebe,

že byly dítky již odrostlé. „Ah, měla by
z nich radost. Věř mně, z Karla bude
jednou výtečný lékař. Dávno-li tomu, kdy
dělal poslední rigorosum a pohled na něj?
Já alespoň jiného lékaře z sobě nepovládám,
leda bych po čase také kabelel na nějaky
„zámeček“.

„Zdá se mi, Broží, že dosud nachová-
luješ mé předsudky na venkov. Stále
si mě dobíráš. Co jsem neměl naplnit
přání svých předků, aby, pokud živ-
bude rod Dolínových, vždy někdo z něho
na „zámečku“ byl? A mně vůbec ne-
sloužilo v těch jirbách kancelářských.“

„Dávám ti v tom, Vostřku, dávám,
nedurdi se zase tak,“ omlouval se Brož.
„Ty už myslím ani nevíš, že si rád za-
žertuji; ale řekni mi spravedlivě, jak
se ti to zdá hospodář, jaký tu máš lid.“

„Co se týče lidu, jsem s ním úplně
spokojen, mohu se se svým nájem-
knouti, jest to lid svědomitý a poctivý.
Kdybych toho neměl, nevíš, jak by dopa-
dalo te mě polní hospodářství. Zolašče
nejedný jest řádný muž. Co však jest
to všechno platno. Věř sám, že už něko-
líkrát přikováčily na nás zleřasy; tu
bojuje a krupobíží, tu sucha a neúroda.
Než ani te není ještě to neřhová, takli se
vždycky shledalo, že může člověk slušně
žít; avšak — — —

„Avšak —, domluví jen,“ nutil pan Brož
svého hostitele, když se pojednou zaml-
čel. Pan Dolínový ale jakoby neslyšel;
tichý bojoval o tu choťi boj, konečně se

přece rozhodl, mělťe před sebou nejvěrný-
šího přítele.

„Věř mi, Broží, ty jsi pravá, jemuž
se svěcím se svým neštěstím.“

„I neštěstím? mluví jen mluví; tys ne-
šťasten a já o tom nevím.“

„Nejen ty toho nevíš, ani dítky mě o
tom nevědí.“

Nyní vyváděl Dolínový, jak jej před
rokem z nenadání navštívil svatec Reg-
hori, jak jej přiměl, by za něho ručil za
patnáct tisíc zlatých a jak pojedl, sva-
cku svého pozbyl.

„A onich patnáct tisíc,“ přerušil ho Brož.

„Mluvíš nyní já zaplatiti.“

„Ty sám, tak tě osáhl! Toť hanbné!“

„Perikéj: osáhl,“ přitěle, nevěřím tomu že
by vlastní bratr mé předobí manýžky, s ko-
pen byl něčeho takového.“

„Schopen, neochopen, brachu, co se s ním
stalo potom, kam se poděl?“

„Toť se celou rodinou svou u svého kha-
na.“

„Nu, a co ty, zaplatil jsi už?“

„Ne, nezaplatil jsem dosud; víš, jaká
mi napadla vřelá myšlenka, abych u-
šel hanbi?“

„Taká?“

„Ani nebudeš věřit, svému sluchu; já
jsem chtěl „zámeček“ už prodati. Vstaň
a pohled z okna tamhle na ten obraz
nadevchodem.“ Při tom vedl Brože k
oknu. „Nebyti toho obrazu, byl „zámeček“
prodán.“

„Ty ses chtěl „zámeček“ dediti!“

po otčích, prodati? divil se nad mluvu nan Brož. „A o mneš nevědíš, na mě jsi nezapoměl?“

„O vůči mi, Brože, vzpoměl; když jsem někdy rozčítal list, v němž jsem se už byl rozhodl ku prodání „Zámětku“, když jsem rozčítal ten list, byl jsi to ty, příteli, v němž jsem hlavní naději na pomoc skládal. Chlěl jsem hned po svatech k tobě zajít, a tys mě zatím předělal. Nuže — přesvědčí tě, protože mi sládku přiklousky pomoz, mně, bych nemusel porušíti vůli předkův svých.“

Indiční obliti bylo odpovědí p. Brožovi.

Dvě už léta minula od té doby. —

Obzor literární.

(Děd.)

Horník Slovanský Redakce
Edv. Jelínka, nákl. T. H. v Praze. (Dok.)

Následuje „Fotografická výstava v Kolomy“ od V. Slovického, vyličené výstavy té, již měla podati světoobraz individuálního života na Poltici, onom klidném a málo známém záhrobí slovanském. Z dělních a krásných zpráv o ruskou literárnímu a jednotlivých větrů slov. vyniká podrobné a kritické vyličení literárního života v Chorvatsku r. 1880, z něžž dovidáme se o překvapující činnosti těchto na počít skromných, ale rázných a plodných našich pobratimů. Hlavo vypadá to na Slovensku, kde, ča-

Byl krásný jarní den. Na polích a lúčkách, v hájích a zahrádkách nový zase a svěží život. Běděl jsi opět půvabné klavírky něžných květek, sdělil jsi již opět lahodné svého slavné veselých ptáčků, jemný většek províval už zase krásnou a slunko usmívalo se na blažené pozemčany. Všude plno radosti, všude plno života; vždýť přivloží jsi jaro, vždýť bude brzo máj.

Skromy Kolom, zámětku bytí se už zelenaly a květky jarních, již vyrostla plná ruka decimky pana Slovického, první věvec zlobil pochu Tanny Marie; byl to však zároveň poslední věvec, který doma byla Mařenka uvola, byz po tom uváděl si ji k oltáři Jan Tokorý, mladý notář z sousedního města, bratr přítelky, ne Mařenčiny, a místo ní přestěhoval se na zámětku p. Brož, místodržitelů tajemník na výstavně.

opis, „Pohlady“ jest jediným střediskem liter. snah, krom, něžž jsi něco málo vychází; trvalé ceny jest vydávání národních písní, slovenské opery a „Čestná knižnice“, již uvěřijte básnické plody a nářečí slovenském, díla pak vědecká ve spisovné češtině, zase cestu dárnu žádoucí jednotě obou rozštěpených větrů našeho národa. Ze zajímavého listu Francouze Jul. Mena, pasloužilého přítelky známosti o Slovanskou, ovovita, že Francouz daleko více se starají, o poznání života a literatur slov. než v. sv. německé, což dlečije i výkaz, spisi francouzských o národech slov. jednájících,

a že záleží na tom, abychom si my hleděli
jim v tom ochotně vstříc přičiněti. Že i
Italové a Slovany se zajímají, toho pa-
trným důkazem je akademie mistien-
cova v Řezně, o níž stručná zpráva
od xyra slovítkého toho přece se děje.

Časovou zajímavostí a velkým li-
čením vyniká článek V. V. Zeleného; ve-
rošagin a dojmy z jeho výstavy, jev-
ící i onen M. Tyšce: „Album malar-
ny Polotich“, posudek o skvělé obrazy
reprodukcí malířských děl polotých,
právě vycházející. „Na drobnější člá-
ky: „Tvořba v Rusku“, „Tvořba v Bul-
harsku“, „Opisná náčrty od Kani-
“, „Polská literatura v Lichách“, stručný
přehled překladů a překladatelů z
polštiny, následují nekrologické li-
sty o Janu Kleimencovi a Alex. Kot-
larovském a „Horník“ ukončen
zprávami o spolku archeologickém a
o spolek slovanských v Praze, jejich
účelem jest šířiti známost řeči a
potřebné vědomosti o těch kterých
národech slovanských. A jako po-
ní list knihy příjemně nás přivla-
pí, tak uchystáno nám i na po-
sledním, jenž přináší zprávy z ruz-
ných konců světa slovanského v
jedno sebrané zvěstující: „Co nám
chystají slovanští spisovatelé.“

Čelkový úsudek o „Horní-
ku Slovanstem“ ani odevšad příz-
nivě. Redaktor vzal na sebe úlohu
velikou v poměrech nepříliš přízní-

vých, a hle již v prvním ročníku pře-
koupí nás kniha jeho širokým roz-
hledem po mnohostodacím Slovanstvu.
Tu hoří starobylost předků našich,
tu touží na krutost neznámých nepřá-
tel vyběžít k rychlé pomoci nejvíce o-
hroženým haluzím velkého kmene slo-
vanského, tu jádř nad skvělými zje-
vy osobnosti a práce slovanské, vyzývá
jedny k boji vydatnějšímu, těší druhé,
probouzí nečinné, probouzí neuvědo-
mělé.

Kdo by tu chtěl pomýšlet na někte-
ré nedostatky, jež snad tu a tam
přísnějšímu pozorovateli se jeví a jež
na ten čas ani odstraňeny býti nemohly.
A jest jich věru několik! Jedna výt-
ka uvádí seta, že by si měl, „Horník“
všímati také úsudku nepřátel Slo-
vanstva, poněvadž, jak známo, má
protivník ostřejší zrak a spíše mno-
hé chyby zpozoruje a progradí než při-
tel. Ale výška tak odpadá aspoň při
ročníku prvním, jemuž měl býti jasným
zábleskem znovu probuzeného nadšení
slovanského, jemuž měl vstříkati nám lad-
ný obraz životem kypících, živ slov-
anských; kdo by tu chtěl pohřešovati kmita-
ví bludický západoevropského smýšle-
ní o nás. Že pak látka nestyjně rozvíje-
na na jednotlivé národy slov, že o někte-
rém dovidáme, že příliš málo, nebude av-
níkomu s podivem, nedostatek ten vy-
rovná se bohdá v následujících roční-
cích a ročník první byl by tím nijak

nextal, ježto vztěstem svým na přelís
objemnou knihu by spíše odpuroval než
valil ohlednost. —

(Dru) **Sborník Velehradský**
Redaktor Jos. Vygredal děkan a farář na
Velehradě. Ročník I. V Praze 1837.

Druha jest zadánému synovi, zdatné dce-
ři památka starostlivého otce, předobré mat-
ky. Byť již dávno v zemi leželi, v srdci dě-
tek v jari svěžesti kvíjejících památka. Ta
je otci posrbyje, v doleběm utužuje. T nám
poslal přelostavý Břichotě starostlivé, otec k-
řický národ zavázali si v vděčnosti nekona-
le poskytnuť mu, co záděmu jest nejdražším
— sv. víru. S bratři Cyrilla Methoděj pali se
mluviti s pohaným předsím našim, otec-
tými slovy, která se v dce opět v srdci slo. A
přelchnal apototošému dluh: národ čes-
tlov byl uveden v lůno církve římskokatolické.

A co činili nám, národa toho potom-
ním? Ukrošlivě chovat, jest nám ta dle-
to, sv. víru, nedopovítek, aby vyhlav v d-
cích našich památka ss. apoštolů slo, nýbrž
aby stále pláplala ráčným kostem! A k-
rak toho došlo? Když všimnuli si o to pe-
řovat budeme, abychom cele proniknutí byli
duchem cyrillo-methodějským. A to právě ta-
ké účelem **Sborníka Velehrá**, jehž II. roč. vlezal
slovilš pan děkan velehradský nedatné vy-
dal. Jest to objemná kniha, jež obahuje práce
nejlepších našich spisovatelů. Obahuje jíž
odpovědi je sám sebou, krátké promluvy.
Přelší obazrdavil: Velehradský kostel a
klášter odnáš se s obšírně a důkladně práci
historické, v níž P. Van Býchodil vypisuje

Velehrad na Mojmírovici, z cisterciácké a
za farářů. Nestor spisovatelů moravských,
vys. dp. k. m. Trchářka, podal tři články: **Vz-
růst a zánik metropole sv. Methoda**, **Stě-
pivá tělo sv. Cyrilla**, **Opisování obazích
v Římě**. V prvním článku líčí s obzvlou
důkladností, vznik metropole, poneschává je
si vyličení zániku jejího pro ročník přísti.
Ze statí historických jsou ještě v II. ročníku:
z latiny přeložená práce V. Zeleného, **Pro-
čátků křesťanství v Čechách**, de. Hm. Trčák
podává, **Připisy k dějepisů Cyrilla-methoděj-
mu**, **Hynek Trch pojednává**, **Príslovní sv. Method-
je v Čechách**. **Logmatiké práce podal**: **Tr. Hroch**
Nauka církve a učení ss. Cyrilla a Methoděj, a de.
M. Trch, Filioque. **Spisovatele smazí se shla-
ně dokazati, že ss. bratři byli věrnými syny církve
římskokatol.** Najst. st. praví se: **Slovo učiněno
plet** (Jan 1. M.) aby v plek dokonalo dle vyjmutí
... **Myšlím, že místo slova plet lepe se zde ho-
dí známi a vhodní: tělo** (sagf = přirozenost
lidstva). **Pravých památek cyrillomet-
pojednávají**: vys. dp. k. m. Trchářka, **J. Soukora**,
K. Trch, **J. Fager**, **J. Havelka** — **připisy k vsmíš d-
hosení**. Na velikou ovděku sborníku jsou vplet
né básně: **Velehradský chrám** od Kyselského a
Vzbuzení víry od Soukora. **Upomenau naposlt
římskou položená v úvodu adresa vytičného bí-
kupa Trosmayera** odpovídá sv. Pte. Iva III. K-
témuž předmluvě vstahuje se slovo věk k básni Jos.
Sloty a chov. básně Pavla Nováčka. **A obahuje to-
ho vysvitá, že II. roč. Sborníku** **důstojně se řadí k
ročníku prvnímu, i nelze si přáti, než aby došel
rozšíření co nejhojnějšího a aby myslonky jím hla-
sane klíčného dornaly ohlasu v životě ročník**